

Nr 194.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående revision av tjänsteförteckningen m. m. i vad avser post- och telegrafverken samt statens vattenfallsverk; given Stockholms slott den 20 mars 1942.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres sjukdom:

GUSTAF ADOLF.

Gustaf Andersson.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 20 mars 1942.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF.

Chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Andersson, anför efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet:

Det utredningsarbete, som på sin tid uppdrogs åt 1936 års lönekommitté, skulle enligt meddelade direktiv omfatta bland annat en allsidig realprövning av de civila och militära befattningshavarnas löneställning, innefattande jämväl en inbördes avvägning av lönegradsplaceringarna för olika, viktigare

befattningshavargrupper. I sistnämnda hänseende avsåg uppdraget således frågan om revision av vederbörande tjänsteförteckningar. Emellertid utbröts arbetet med tjänsteförteckningsrevisionen sedermera ur det åt lönekommitén anförtrödda utredningskomplexet, därvid avsikten var att detta arbete i stället skulle utföras av särskilda sakkunnigberedningar.

För att granska den vid civila avlöningsreglementet fogade tjänsteförteckningen i de delar, som äro av central betydelse för statens affärsverk, tillsattes i enlighet härmed jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 augusti 1938 särskilda sakkunniga. Dessa sakkunniga voro generalkrigskommissarien T. O. R. Wijnbladh, ordförande, generaldirektören och chefen för domänstyrelsen G. W. G. Kuylentjerna samt ledamoten av kommunikationsverkens lönenämnd, förrådsmästaren K. G. K. Mattelin. De sakkunniga avgåvo den 13 februari 1939 betänkande angående revision av tjänsteförteckningen i vad avser statens affärsdrivande verk (statens offentliga utredningar 1939: 5).

Över betänkandet ha utlåtanden avgivits av generalpoststyrelsen, telegrafstyrelsen, järnvägsstyrelsen, vattenfallsstyrelsen, domänstyrelsen, 1938 års personalkommission vid statens järnvägar och kommunikationsverkens lönenämnd.

I vissa delar har betänkandet behandlats i propositioner till 1939, 1940 och 1941 års riksdagar. Jag anhåller nu att få anmäla återstående frågor i vad avser postverket, telegrafverket och statens vattenfallsverk. I samband därmed kommer jag att till behandling upptaga av generalpoststyrelsen, telegrafstyrelsen och vattenfallsstyrelsen gjorda framställningar om ändring i löneställning eller antal beträffande vissa ordinarie befattningar vid nämnda verk. Till de sakkunnigas betänkande, i vad det avser statens järnvägar, återkommer jag i annat sammanhang.

I sitt anförande till statsrådsprotokollet den 15 augusti 1938 framhöll chefen för finansdepartementet, att på närmare direktiv av departementschefen skulle ankomma i vilken utsträckning frågor om ändrad lönegradsplacering borde av de sakkunniga tagas under omprövning. De sakkunniga — i det följande benämnda tjänsteförteckningssakkunniga — ha i betänkandet redogjort för de muntliga direktiv, som i anslutning härtill lämnats av chefen för finansdepartementet. Dessa direktiv sammanfalla med de allmänna riktlinjer, som sedermera uppdragits för den åt särskilda sakkunniga, 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga, anförtrödda utredningen rörande lönegradsplaceringen för befattningshavare vid allmänna civilförvaltningen. I huvudsak innehålla direktiven följande.

Vid utredningsarbetets bedrivande bör beaktas, att den allmänna lönenivån för statstjänstemännen blivit fastställd genom riksdagens antagande år 1938 av ett nytt avlöningsreglemente. Härav följer att ett avgörande redan blivit träffat i fråga om löneställningen för befattningshavare i de för hela löneplanens byggnad grundläggande rekryteringsgraderna, liksom också att uppflyttning av samtliga befattningar inom en viss befordringgång eller eljest hela serier befattningar faller utanför här avsedda revision. Hänsyn bör vidare tagas till att varje statens tjänsteman i princip måste anses vara skyldig att inom skäligen gränser utan anspråk på uppflyttning i lönegrad underkasta sig den ökning av arbete och ansvar, som följer av organisatoriska föränd-

ringar eller av vederbörande verks normalt fortgående utveckling. Därjämte böra de sakkunniga vid arbetets bedrivande utgå från gällande verkschefs-löner.

Genom beslut den 6 december 1938 bestämde chefen för finansdepartementet vilka personalorganisationer, som skulle kallas till överläggningar med tjänsteförteckningssakkunniga. Enligt beslutet medgavs personalrepresentant befogenhet att, då han funne de sakkunnigas beslut därtill giva anledning, vid betänkandet foga särskilt uttalande i fråga, i vars behandling han tagit del. Såvitt angår postverket, telegrafverket och statens vattenfallsverk ha följande personalrepresentanter begagnat sig av detta medgivande, nämligen förste postiljonen G. Gabrielsson för svenska postmannaförbundet, förtroendemannen G. Jönsson för telegraf- och telefonmannaförbundet, förste kontoristen F. Hagström för statens vattenfallsverks tjänstemannaförbund, postassistenten H. Owe för posttjänstemännens förening, förste kontrollören R. Björnsson för svenska telegraftjänstemännens förening, distriktsingenjören G. Hörsta för personalföreningen vid statens vattenfallsverk, byrådirektören E. Malmgren för kommunikationsverkens ingenjörsförbund och kontorsskrivaren Maria Waller för de kvinnliga kårsammanslutningarnas centralråd.

Tjänsteförteckningssakkunniga ha därjämte i enlighet med de för utredningen meddelade direktiven haft överläggningar med de olika verksstyrelserna.

Åt 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga har, såsom jag nyss antytt, uppdragits att verkställa omprövning av lönegradsplaceringen för befattningshavare vid allmänna civilförvaltningen. Därjämte ingår i uppdraget att verkställa utredning rörande inplacering i löneskalan av byråcheferna vid affärsverken samt att företaga en formell översyn av tjänsteförteckningens uppställning och tjänstebenämningarna. Nämnade sakkunniga ha avgivit betänkande angående revision av tjänsteförteckningen i vad avser allmänna civilförvaltningen, lönegraderna A 1—A 29, vilket betänkande legat till grund för förslag till innevarande års riksdag. I övrigt pågår utredningsarbetet.

Att frågan om byråchefernas lönegradsplacering vid affärsverken liksom vid civilförvaltningen i övrigt är föremål för utredning återverkar i viss mån på bedömandet av tjänsteförteckningssakkunnigas förslag och i anslutning därtill gjorda framställningar. Det kan sålunda icke anses lämpligt att överföra befattningar, som i lönehänseende stå i nära relation till byråchefstjänsterna, från löneplanen A till löneplanen C, innan klarhet vunnits rörande de lönelägen, som vid en motsvarande överflyttning av byråchefsbefattningar kunna ifrågakomma. Ej heller kan anses lämpligt att ändra löneställningen för å löneplanen C redan överförda befattningar, innan utredningen om byråchefernas lönegradsplacering slutförts. Jag vill framhålla, att kommunikationsverkens lönenämnd givit uttryck åt samma uppfattning i sitt utlåtande över de sakkunnigas betänkande. I enlighet härmed anser jag mig alltså för närvarande icke böra fatta ståndpunkt till föreliggande förslag om förbättrad

löneställning för postdirektörerna, postsparbankschefen, driftcheferna vid statens vattenfallsverk samt förråds-, kanal- och driftdirektörerna i vattenfallsstyrelsen.

Tjänsteförteckningssakkunniga ha i sitt betänkande framlagt vissa förslag till titelförändringar. Sålunda ha de sakkunniga föreslagit omfattande förändringar av den nuvarande titelserien från skrivbiträde i 2 lönegraden till kontorsskrivare i 15 lönegraden. Då den nya serien liksom den nuvarande är avsedd att vara gemensam för affärsverken och allmänna civilförvaltningen, synes mig naturligt, att med prövningen av förslaget får anstå, till dess den åt 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga uppdragna formella översynen av tjänstebestämmelserna avslutats. Övriga förslag till titeländringar har jag ansett böra upptagas till bedömande, endast i den mån förslagen uppenbarligen icke kunna föregripa resultatet av den pågående utredningen.

I årets statsverksproposition har chefen för finansdepartementet under avdelningen för flera huvudtitlar gemensamma frågor behandlat vissa med tjänsteförteckningsrevisionen sammanhängande frågor i vad avser allmänna civilförvaltningen. Riksdagen har därefter med anledning av Kungl. Maj:ts på departementschefens hemställan grundade förslag bemyndigat Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad departementschefen och riksdagen anfört meddela de bestämmelser, som erfordras på grund av tjänsteförteckningsrevisionen. Rörande innehållet av nämnda bemyndigande tillåter jag mig hänvisa till ärendets riksdagsbehandling (statsutskottets utlåtande nr 12, riksdagens skrivelse nr 16). För affärsverkens del bör motsvarande bemyndigande inhämtas av riksdagen.

Innan jag övergår till föreliggande förslag för de olika affärsverken vill jag slutligen erinra, att affärsverkens personalförteckningar fastställas av Kungl. Maj:t beträffande befattningar till och med 20 lönegraden. För inrättande av nya tjänstegrader inom de lönelägen, där personalförteckning fastställs av Kungl. Maj:t, kräves emellertid riksdagens beslut. Då Kungl. Maj:t redan fastställt personalförteckningar för år 1942 för befattningar till och med 20 lönegraden, har jag för avsikt att framdeles, efter inhämtande av verksstyrelsernas yttrande, underställa Kungl. Maj:t förslag till de förändringar av gällande personalförteckningar, som med anledning av riksdagens beslut rörande nya tjänstegrader böra genomföras från och med den 1 juli 1942.

Beträffande befattningar i 21 och högre lönegrader fastställer riksdagen såväl lönegradsplaceringen som befattningarnas antal.

Postverket.

Omklassificering av postkontoren i Storvik, Krylbo och Karlskoga. Till bedömande föreligger förslag om ändrad klassificering av ifrågavarande postkontor.

Beträffande postkontoren i Storvik och Krylbo har *generalpoststyrelsen* i sin förenämnda skrivelse den 16 september 1941 anfört följande.

Postkontoret i Storvik har sedan den 1 juli 1926 varit hänfört till klass 2 och postkontoret i Krylbo alltsedan den 1 januari 1910 till klass 3.

I det av 1936 års klassificeringskommitté den 15 september 1937 avgivna förslaget till ny klassificering av trafikanstalterna vid post- och telegrafverken samt statens järnvägar hade postkontoren såväl i Storvik som Krylbo hänförts till klass 2. Kommittén hade föreslagit, att postkontor med en poängsumma uppgående till 235—374 skulle hänföras till klass 2 och postkontor med en poängsumma av 160—234 till klass 3.

Vid den av kommittén verkställda utredningen, för vilken 1935 års poströrelse samt personalförhållanden m. m. vid nämnda års utgång lågo till grund, erhöll postkontoret i Storvik 327 och postkontoret i Krylbo 200 poäng. Postkontoret i Krylbo nådde således icke den för placering i klass 2 angivna poängsumman, men kommittén föreslog det oaktat postkontorets höjning till nämnda klass med hänsyn till de särskilda arbetsuppgifter, som åvilade postmästaren på grund av postkontorets läge vid en betydande järnvägsknut. Vid den omklassificering av postkontoren, som efter beslut av 1938 års riksdag genomfördes från och med den 1 juli 1938 och som grundades på förenämnda kommittéförslag, bibehölls dock postkontoret i Krylbo i klass 3.

Vid klassificering på basis av 1940 års poströrelse erhålla postkontoren i Storvik och Krylbo 374 respektive 238 poäng, innebärande en ökning från 1935 med omkring 14 respektive 19 procent. Under år 1941 har en rätt avsevärd ändring vidtagits beträffande nämnda postkontors postområden. På grund av ändrade kommunikationsförhållanden har det visat sig ur postbefordringssynpunkt lämpligt att överföra en del av postkontorets i Storvik postområde till postkontoret i Krylbo. Sålunda ha från Storvik till Krylbo överflyttats, bland annat, 10 poststationer samt 2 postförings-, 7 lantbrevbärings- och 4 lådbrevbäringslinjer. Att exakt angiva den förskjutning i poängtalet denna ändring medför är icke möjligt, men den torde komma att överföra cirka 110 poäng från Storvik till Krylbo. Poängsumman på 1940 års rörelse skulle då för postkontoren i Storvik och Krylbo bli 264 respektive 348.

Postkontoret i Storvik kommer genom nämnda förändring ned i ett poängtal (264), som endast med cirka 13 procent överstiger högsta poängtalet för klass 3 (234). Då man får räkna med en allmän uppgång i de å klassificeringens inverkan faktorerna från 1935 till 1940, torde flera postkontor, som vid klassificeringen från och med den 1 juli 1938 lågo bland de högsta inom respektive klasser, vid en omräkning med 1940 års rörelse till grund komma att mer eller mindre överskjuta gränsen till närmast högre klass. Storvik är visserligen i likhet med Krylbo en viktig järnvägsknutpunkt men postmästarens arbete med transitopost och frågor rörande personalen vid järnvägsposten m. m. är icke där av samma betydelse som i Krylbo.

Postkontoret i Krylbo uppnår däremot genom ändringen en poängsumma (348), som så avsevärt överstiger lägsta poängtalet för postkontor av klass 2 (235), att det icke kan anses skäligt, att postkontoret fortfarande skall tillhöra klass 3.

Under hänvisning till det anförda föreslår *generalpoststyrelsen* nedflyttning av postkontoret i Storvik från klass 2 till klass 3 samt uppflyttning av postkontoret i Krylbo från klass 3 till klass 2. Styrelsen upplyser, att förändring-

ens genomförande underlättas av att postmästarbefattningen i Storvik för närvarande är vakant.

Allmänna lönenämnden tillstyrker styrelsens förslag.

Beträffande postkontoret i Karlskoga har *generalpoststyrelsen* anfört följande.

Vid 1938 års klassificering hänfördes postkontoret i Karlskoga, som vid den verkställda utredningen erhöll 198 poäng, till klass 3 (poängtal 160—234). Detta poängtal grundades på trafiksiffror för år 1935. Vid klassificering enligt oförändrade grunder på basis av 1940 års trafik skulle motsvarande poängtal utgöra 352 och postkontoret borde då rätteligen hänföras till klass 2 (poängtal 235—374).

Poängstegringen kan till en mindre del tillskrivas överflyttningen av två poststationer med tillhörande postområden till Karlskoga från annat postkontor men till största delen är den beroende på den synnerligen kraftiga utvecklingen och ökade bebyggelsen inom Karlskoga stad med intilliggande områden. Befolkningen ökade under åren 1931—1934 från 15,300 till 16,100. Från denna tidpunkt skedde ökningen i allt hastigare tempo. Sommaren 1937 var befolkningssiffran uppe i 20,000 och våren 1940 i 26,000. Enligt vad stadsplanarkitekten i Karlskoga meddelat är stor bostadsbrist rådande men allt efter som bostadsbehovet kan fyllas motses ytterligare en kraftig ökning av befolkningssiffran, då många, som ha sitt arbete i Karlskoga, för närvarande nödgas vara bosatta å närliggande orter. Stadens starka tillväxt och därmed följande trafikökning vid postkontoret är givetvis till stor del beroende på ökad arbetstillgång vid industriföretagen i Bofors. Dessa företag, som själva utväxla sin post med postexpeditionen i Bofors, inverka visserligen icke direkt på rörelsen vid postkontoret i Karlskoga utan endast indirekt genom stadens affärer, andra företagare och dess övriga befolkning, som mer eller mindre äro beroende av nämnda industriföretag. Den stegrade arbetstillgången vid industrierna i Bofors torde få anses vara i viss mån påverkad av det nuvarande världsläget och en nedgång är därför icke utesluten. Men även om så skulle bli förhållandet, torde därav föranledd minskning i postkontorets i Karlskoga rörelse endast komma att successivt göra sig märkbar.

Då postkontorets poängtal för 1940 är så högt, att det närmar sig övre gränsen för det för postkontor av klass 2 fastställda poängtalet, och det såvitt nu kan bedömas i årtal framåt kommer att uppvisa en rörelse, som motiverar dess placering i klass 2, hemställer styrelsen, att postkontoret i Karlskoga uppflyttas från klass 3 till klass 2.

Allmänna lönenämnden har erinrat, att lönenämnden i utlåtande den 7 februari 1941 haft att yttra sig rörande frågan om höjning i klass av telegrafstationen i Karlskoga i anledning av en av telegrafstyrelsen gjord framställning om nämnda stations höjning från klass 4 (lönegraden A 18) till klass 3 (lönegraden A 20). Lönenämnden erinrade därvid, att trafikrörelsen vid nämnda station under den tid, som förflutit efter den senaste klassificeringen, undergått en avsevärd stegring och framhöll, att, då denna stegring närmast sammanhängde med den vid Boforsverken för närvarande rådande högkonjunkturen, de skäl fortfarande vore för handen, som av 1936 års klassificeringskommitté åberopats för stationens placering i klass 4. Med hänsyn bland annat härtill ansåg sig lönenämnden icke kunna tillstyrka

telegrafstyrelsens ifrågavarande förslag. Genom beslut den 21 februari 1941 har Kungl. Maj:t emellertid därefter föreskrivit, att telegrafstationen i Karlskoga skall uppflyttas från klass 4 till klass 3.

Med hänsyn till att telegrafstationen i Karlskoga sålunda nyligen uppflyttats och då enligt vad lönenämnden inhämtat 1938 års trafiksiffror för postkontoret i Karlskoga giva ett poängtal för kontoret av 283 eller betydligt över den undre klassificeringsgränsen för stationer av klass 2 — en omständighet som enligt lönenämndens mening tyder på att kontorets starka utveckling icke enbart är beroende på nu rådande exceptionella förhållanden — tillstyrker lönenämnden, att postkontoret i Karlskoga uppflyttas från klass 3 till klass 2.

Vid statsmakternas prövning år 1938 av föreliggande förslag till ny klassificering av trafikanstalterna vid post- och telegrafverken samt statens järnvägar uttalades, att under tiden mellan allmänna revisioner av trafikanstalternas klassificering endast böra ifrågakomma sådana ändringar i klassindelningen, som påkallas av organisatoriska förändringar eller andra inträffade speciella omständigheter. Frågor om dylik ändring i klassindelningen böra, framhölls det vidare, städse underställas Kungl. Maj:t, som förutsättes komma att i fråga om höjning av anstalt till klass 2 eller högre klass underställa frågan riksdagens prövning. *Departementets-
chefen.*

De nu föreliggande förslagen om uppflyttning av postkontoren i Krylbo och Karlskoga från klass 3 till klass 2 äro alltså av beskaffenhet att böra underställas riksdagen.

Av generalpoststyrelsens utredning framgår, att de förändringar, som vidtagits beträffande postområdena till postkontoren i Storvik och Krylbo, ha sådan organisatorisk innebörd att en ändring av dessa trafikanstalters klassificering får anses motiverad. Jag finner mig därför i likhet med allmänna lönenämnden böra tillstyrka, att postkontoret i Krylbo uppflyttas till klass 2 och att postkontoret i Storvik nedflyttas till klass 3.

Den utveckling av rörelsen vid postkontoret i Karlskoga, som ägt rum efter 1938 års allmänna klassificering, synes icke enbart vara beroende av nu rådande exceptionella förhållanden. Med hänsyn härtill anser jag mig liksom lönenämnden böra tillstyrka uppflyttning av nämnda postkontor till klass 2.

Därest riksdagen icke framställer någon erinran mot ifrågavarande förslag, har jag för avsikt föreslå Kungl. Maj:t, att förändringarna genomföras från och med den 1 juli 1942. I samband därmed bör en befattning såsom postmästare av klass 3 i lönegraden A 20 indragas.

Införande av förste expeditjonsförman och förste kupémästare i A 12, expeditjonsförman, kupémästare och transportförman i A 11 samt förste postiljon i A 9. Tjänsteförteckningsakkunniga ha till behandling förehåft frågor om lönegradsplacering och benämning av *dels* föreståndarna för post-

kupéerna, dels ock vissa förmän vid posttransporter samt å brevbärarexpeditioner och postkontorsavdelningar.

Såsom föreståndare för postkupéer tjänstgöra för närvarande befattningshavare med anställning vid postverket såsom förste postassistenter i 17 lönegraden, förste postexpeditörer i 12 lönegraden, postexpeditörer i 11 lönegraden, överpostiljoner i 10 lönegraden och förste postiljoner i 8 lönegraden.

Kupéföreståndarnas huvudsakliga arbete består i mottagande och vidareexpedierande av förtecknad post, förande av kontrollhandlingar över sådan post, sortering av all slags post, utövan det av förmanskap m. m. Alltefter omfattningen av den till behandling förekommande posten kan den ena eller den andra av de uppräknade arbetsuppgifterna vara mer eller mindre framträdande. Även i övrigt förefinnas olikheter i kupéföreståndarnas arbete. Inom sådana postkupéer, där direktexpedition av post till utlandet — bortsett från de skandinaviska länderna — förekommer i större omfattning, måste sålunda högre krav ställas på kupéföreståndarnas språkkunskaper, kännedom om internationella författningar och dylikt än i sådana postkupéer, som huvudsakligen ha att behandla inrikes post. Frånsett dessa mera speciella förhållanden, kan om postkupéföreståndarnas arbete i allmänhet sägas, att det huvudsakligen utgöres av ett tämligen ensartat, rutinmässigt expeditiionsarbete, ofta men icke alltid förenat med förmanskap i större eller mindre omfattning.

I den mån biträdande personal medföljer postkupé anlitas denna företrädesvis för sortering av brev, korsband och paket samt för lastning och placering av postkolli, öppnande av ankommande och förpackning av avgående kolli, handräckningsgöromål och dylikt.

Den variation, som förefinnes beträffande kupéföreståndarnas arbetsuppgifter, har föranlett en *klassificering av postkupéerna*. Den tidigare gällande klassificeringen vilade på grunder, som utarbetades år 1927. Med hänsyn till de ändrade förhållanden, som sedan dess inträffat, beslöt generalpoststyrelsen i augusti 1937 att uppdraga åt fem posttjänstemän, därav en representant för posttjänstemännens förening och två representanter för svenska postmannaförbundet, att verkställa utredning rörande en ny postkupéklassificering. Såsom ordförande fungerade en postdirektör. De sålunda utsedda utredningsmännen avgåvo under juni 1938 förslag till postkupéernas klassificering.

Beträffande resultatet av utredningen må här framhållas, att utredningsmännen uttalat, att annan kompetensfordran än genomgången förste postiljonskurs i regel icke bör uppställas för bestridande av föreståndarskapet för sådana postkupéer, som i huvudsak behandla inrikes post. I fråga om utrikesposten framhålla utredningsmännen, att dylik post av dominerande betydelse endast förekommer inom en av postkupéerna å linjen Nässjö—Malmö. Utredningsmännen anse, att föreståndarskapet för denna postkupé, som även har en mycket stor inrikes post, även i fortsättningen bör utövas av tjänstemän i 17 lönegraden. Mot den nuvarande lönegradsplaceringen av den såsom postkupéföreståndare tjänstgörande personalen med förste postiljonsutbild-

ning, nämligen 8, 10 och 11 lönegraderna, ha utredningsmännen icke något att erinra. Emellertid anse sig utredningsmännen med fog kunna göra gällande, att en placering i 11 lönegraden av föreståndarna för de största postkupéerna redan nu är väl låg, vilket förhållande blir än mer framträdande om, såsom utredningsmännen ifrågasätta, föreståndarskapet även för sådana postkupéer, som för närvarande förestås av förste postassistenter och postassistenter, överlåtes på tjänstemän i lägre lönegrader. Utredningsmännen finna därför skäligt, att vid järnvägsposten inrättas en befattning i 12 lönegraden, förslagsvis benämnd förste kupémästare, samt att i anslutning därtill befattningarna i 11 lönegraden vid järnvägsposten benämnas kupémästare.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 27 september 1938, vilken överlämnats till tjänsteförteckningssakkunniga, har *generalpoststyrelsen* uttalat, att utredningsmännens förslag i stort sett är i princip riktigt och att behov sålunda föreligger att inrätta den av dem ifrågasatta nya befattningen i 12 lönegraden. Styrelsen framhåller, att förslaget genomförande icke kommer att innebära någon kostnadsökning. De föreslagna benämningarna förste kupémästare och kupémästare finner styrelsen lämpliga, då de väl svara mot befattningshavarnas arbetsuppgifter såsom föreståndare för postkupéer.

Hos tjänsteförteckningssakkunniga har *svenska postmannaförbundet* i en den 29 november 1938 dagtecknad promemoria hemställt, att i 9 lönegraden måtte införas befattningen förste postiljon. Enligt förbundet skulle till denna lönegrad uppflyttas vissa av de nuvarande i 8 lönegraden placerade förste postiljonerna, nämligen föreståndarna för de större av järnvägspostens enmanskupéer samt dessutom sorterarna å de större postkontoren och inom de s. k. genomgående postkupéerna.

Med bifall till förslag av generalpoststyrelsen har *Kungl. Maj:t* den 22 december 1939 utökat antalet ordinarie förste postexpeditörer (12 lönegraden) i avsikt att möjliggöra placering av sådana befattningshavare såsom föreståndare för vissa större postkupéer, vilka enligt de förut omnämnda utredningsmännens förslag skulle förestås av tjänstemän i 12 lönegraden under benämningen förste kupémästare. I samband därmed har ett antal såsom postkupéföreståndare tidigare tjänstgörande postassistenter och förste postassistenter ersatts med förste postexpeditörer.

Såsom förut framhållits har beträffande vissa f ö r m ä n ifrågasatts ändrad lönegradsplacering och tjänstebenämning.

De i det föregående omförmälda utredningsmännen rörande klassificering av postkupéerna ha vid framläggandet av förslag om införande av benämningen kupémästare i 11 lönegraden, under hänvisning till att de befattningshavare, för vilka benämningen avsetts, utgöras av dispenserade postexpeditörer, ifrågasatt, huruvida icke ändrad benämning borde genomföras för övriga dispenserade postexpeditörer i nämnda lönegrad. Utredningsmännen ha därvid ansett benämningen expeditionsförman vara för ändamålet lämplig.

I den till tjänsteförteckningssakkunniga överlämnade skrivelsen har *gene-*

ralpoststyrelsen icke haft något att erinra mot benämningen expeditionsförman för de befattningshavare, som tjänstgöra såsom förmän å brevbärar-expeditioner eller inom postkontorsavdelningar. Däremot anser styrelsen benämningen mindre adekvat för de dispenserade postexpeditörer, som tjänstgöra uteslutande såsom förmän vid omfattande posttransporter. För dessa föreslår styrelsen i stället benämningen transportförman.

Styrelsen har vidare upplyst, att från personalhåll gjorts gällande, att vissa av de befattningshavare i 11 lönegraden, för vilka benämningen expeditionsförman avsetts, fullgjorde arbete av så pass kvalificerad beskaffenhet, att en uppflyttning av befattningshavarna ifråga till 12 lönegraden finge anses motiverad. För egen del finner styrelsen obestriddligt, att vid vissa postanstalter finnas befattningshavare i 11 lönegraden med lika krävande och ansvarsfullt arbete, som det som skulle åvila de föreslagna nya förste kupémästarna. Styrelsen tillstyrker därför, att befattningen förste expeditionsförman införes i 12 lönegraden.

Tjänsteförteckningssakkunniga ha för sin del anfört i huvudsak följande.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår har generalpoststyrelsen be-
träffande föreståndarskapet för postkupéerna uttalat sig för en anordning, som i enlighet med resultatet av inom postverket verkställd utredning i ämnet innebär, att föreståndarna för ifrågavarande postkupéer skulle i betydligt större utsträckning än vad nu är fallet utses bland personal med förste postiljonsutbildning. För omorganisationens genomförande anses påkallat att i 12 lönegraden inrätta en ny befattning under benämningen förste kupémästare. I samband därmed skulle de till 11 lönegraden hänförliga föreståndarna för ifrågavarande postkupéer benämnas kupémästare.

Den av generalpoststyrelsen ifrågasatta omläggningen finna de sakkunniga innebära ett rationellt utnyttjande av arbetskraften vid järnvägsposten och ha således icke något att däremot erinra. De sakkunniga anse sig jämväl böra tillstyrka, att de föreslagna befattningarna kupémästare och förste kupémästare införes i 11 respektive 12 lönegraden.

För närvarande förestås enmanskupéerna vid järnvägsposten av förste postiljoner i 8 lönegraden. Såsom förut framhållits, har svenska postmannaförbundet hemställt, att föreståndarna för de största av ifrågavarande kupéer liksom sorterarna å de större postkontoren och inom de s. k. genomgående postkupéerna måtte uppflyttas till 9 lönegraden med bibehållande därvid av benämningen förste postiljoner. Någon erinran mot dessa uppflyttningar har från generalpoststyrelsens sida icke anförts vid sammanträde inför de sakkunniga. Ej heller de sakkunniga ha något att däremot erinra.

Föreståndare för järnvägspostens kupéer med förste postiljonsutbildning skulle alltså i enlighet med det anförda finnas i följande lönegrader och med följande benämningar, nämligen i 12 lönegraden förste kupémästare, i 11 lönegraden kupémästare, i 10 lönegraden överpostiljon, i 9 lönegraden förste postiljon och i 8 lönegraden förste postiljon.

Av den i det föregående lämnade redogörelsen framgår vidare, att viss personal med förste postiljonsutbildning tjänstgör såsom förmän med placering i 11 lönegraden såsom postexpeditörer. De sakkunniga finna motiverat att för dessa s. k. dispenserade postexpeditörer införes annan benämning i tjänsteförteckningen. Emellertid anse sig de sakkunniga böra förordade en mindre avvikelse från generalpoststyrelsens förslag, framförallt i syfte att begränsa titelantalet i tjänsteförteckningen.

Det synes de sakkunniga lämpligt att i en enhetlig serie för kontorsbefattningar inordna de förmän å brevbärarexpeditioner och inom postkontorsavdelningar, för vilka generalpoststyrelsen ifrågasatt benämningarna expeditionsförman och förste expeditionsförman. Befattningarna skulle därvid i såväl 11 som 12 lönegraden ingå under benämningen kontorsskrivare. För de befattningshavare i 11 lönegraden, som tjänstgöra såsom förmän vid omfattande posttransporter skulle däremot i enlighet med styrelsens förslag benämningen transportförman upptagas i tjänsteförteckningen.

Av det anförda följer, att de sakkunniga icke ha något att erinra mot att vissa av ifrågavarande förmän i 11 lönegraden i enlighet med generalpoststyrelsens förslag uppflyttas i 12 lönegraden.

Över tjänsteförteckningssakkunnigas betänkande ha utlåtan den avgivits av generalpoststyrelsen och kommunikationsverkens lönenämnd.

De sakkunnigas förslag rörande ifrågavarande befattningshavares lönegradsplacering har av *generalpoststyrelsen* i utlåtande den 22 februari 1939 lämnats utan erinran. Beträffande tjänstebenämningarna har styrelsen vidhållit sitt förslag om införande av expeditionsförman och förste expeditionsförman i 11 respektive 12 lönegraden. Därutöver har styrelsen i förnyat utlåtande den 13 januari 1942 anført följande.

På hemställan av svenska postmannaförbundet ha de sakkunniga föreslagit införande av benämningen förste postiljon, som nu förekommer i 8 lönegraden, jämväl i 9 lönegraden. Förste postiljoner i sistnämnda lönegrad skulle bland annat förestå de största av enmanskupéerna, där nu förste postiljoner i 8 lönegraden tjänstgöra.

Styrelsen vill framhålla, att om förslaget genomföres, de postkupéer, som skulle förestås av förste postiljon i 9 lönegraden, måste såsom övriga postkupéer ingå i den vanliga klassificeringen och att åt nämnda postkupéer måste utmätas en viss spännvidd på poängskalan. Till den nya klassen kunna sålunda komma att hänföras icke blott större postkupéer med nuvarande förste postiljoner i 8 lönegraden såsom föreståndare (med eller utan biträdande personal) utan även mindre postkupéer från den grupp av kupéer, där för närvarande överpostiljon (10 lönegraden) utövar förmanskapet. Införandet av en ny klass mellan två förut existerande kan här icke — lika litet som då det gäller införande av en stationsmästarbefattning mellan 12 och 16 lönegraden — beräknas medföra, att den nya klassen skall fyllas utslutande genom höjning från den lägre klassen.

Kommunikationsverkens lönenämnd har i utlåtande den 6 mars 1939 icke haft något att erinra mot de sakkunnigas förslag.

Tjänsteförteckningssakkunnigas ifrågavarande förslag avser å ena sidan *Departements-* föreståndarna för postkupéer och å andra sidan vissa befattningshavare med *chefen.* förmansställning vid posttransporter samt å brevbärarexpeditioner och postkontorsavdelningar.

Beträffande föreståndarna för postkupéer innebär förslaget inrättande av en ny tjänstegrad, nämligen förste postiljon i 9 lönegraden samt införande i 11 och 12 lönegraderna av benämningen kupémästare respektive förste kupémästare för de dispenserade postexpeditörer respektive förste postexpeditörer, vilka tjänstgöra såsom föreståndare för postkupé.

Vad sålunda föreslagits anser jag mig böra tillstyrka samtidigt som jag giver min anslutning till generalpoststyrelsens uttalande om att till den nya postkupéklass, som skall förestås av befattningshavare i 9 lönegraden, kan komma att hänföras icke blott större postkupéer med för närvarande föreståndare i 8 lönegraden utan även mindre postkupéer, vilkas föreståndare för närvarande äro placerade i 10 lönegraden.

I avseende å förmännen ha de sakkunniga föreslagit, att benämningen transportförman införes i 11 lönegraden för de dispenserade postexpeditörer, vilka tjänstgöra såsom förmän vid omfattande posttransporter. Vidare skulle i samma lönegrad införas benämningen kontorsskrivare för motsvarande befattningshavare med tjänstgöring såsom förmän å brevbärarexpeditioner eller inom postkontorsavdelningar. För de mest kvalificerade av förmännen å brevbärarexpeditioner och postkontorsavdelningar skulle därjämte beredas möjlighet till förbättrad löneställning genom inrättande av kontorsskrivarbefattningar i 12 lönegraden.

Mot tjänsteförteckningssakkunnigas förslag om inrättande av en ny tjänstegrad i 12 lönegraden för vissa kvalificerade förmän har jag icke annat att erinra, än att för densamma i enlighet med generalpoststyrelsens förslag bör avses benämningen förste expeditionsförman. I anslutning härtill bör för de dispenserade postexpeditörer, vilka nu tjänstgöra såsom förmän å brevbärarexpeditioner och postkontorsavdelningar, införas benämningen expeditionsförman. Den nya benämningen transportförman för förmännen vid omfattande posttransporter anser jag mig böra tillstyrka.

Införande av kontorist i A 9. Vid olika tillfällen har fråga väckts om införande vid postverket av en mellangrad mellan den nuvarande kanslibiträdesgruppen (7 lönegraden) och kansliskrivargruppen (11 lönegraden).

Ursprungligen fördes frågan på tal av kommunikationsverkens lönenämnd, som i utlåtande över en av generalpoststyrelsen år 1935 gjord framställning om uppflyttning av vissa kanslibiträden till kansliskrivare uttalade, att det kunde ifrågasättas, huruvida icke — i likhet med vad som skett vid de tre övriga kommunikationsverken — även vid postverket borde inrättas befattningar såsom kontorist och förste kontorist.

I skrivelse den 27 augusti 1937 till Kungl. Maj:t förnyade *generalpoststyrelsen* en föregående år gjord framställning om inrättande vid postverket av befattningen förste kanslibiträde i 9 lönegraden och framhöll därvid bland annat följande.

Behovet av en mellangradstjänst hade blivit alltmer framträdande efterhand som arbetsmängden inom de göromålsgrupper, som det här gällde, svällt ut, särskilt å styrelsens bankavdelning. Styrelsen hade därför uppdragit åt tre tjänstemän, väl förtrogna med arbetsförhållandena inom styrelsen, att undersöka dessa förhållanden å samtliga arbetsplatser inom styrelsen. De utsedda tjänstemännen hade kommit till det resultat, att sammanlagt 50 kanslibiträdesbefattningar med hänsyn till göromålens art borde vara hänförliga till högre lönegrad. Styrelsen ansågo en uppflyttning till kansliskrivargraden av samtliga nyss nämnda kanslibiträdesbefattningar icke berättigad,

men kunde heller icke finna det riktigt, att den möjlighet att bereda dem, som sysselsattes med arbete av det slag det här gällde, en skälig ersättning genom inrättande liksom i andra verk av en lämplig mellangradstjänst, ställdes på längre framtid än som vore oundvikligt.

I utlåtande den 7 oktober 1937 över styrelsens framställning uttalade *kommunikationsverkens lönenämnd*, att den alltjämt pågående betydande ökningen av de arbetsuppgifter, för vilka den nya befattningen vore avsedd, synbarligen medförde, att ett ytterligare uppskov med lösande av frågan skulle medföra kännbara olägenheter. En provisorisk lösning syntes därför lönenämnden böra komma till stånd, på så sätt att de befattningshavare, som utförde göromål, vilka skulle ankomma på innehavare av den föreslagna nya befattningen, erhöles uppdrag att bestrida göromål, vilka eljest ankomme på tjänsteman inom högre lönegrad, i vilket fall vikariatsersättning skulle utgå. För att icke föregripa resultatet av frågans slutliga prövning i sammanhang med den pågående avlösningsrevisionen, syntes det lönenämnden, att dylikt uppdrag borde avse göromål, som eljest ankomme på tjänstemän i 8 lönegraden, varvid nämnden erinrade, att vikariatsersättningen till kanslibitråde, som erhöles dylikt uppdrag, utginge med samma belopp, vare sig uppdraget avsåge 8 eller 9 lönegraden.

Med hänsyn till den förestående översynen av tjänsteförteckningen fann sig *Kungl. Maj:t* icke böra framlägga något förslag i ärendet till 1938 års riksdag.

I sin förut omförmälda, till tjänsteförteckningssakkunniga överlämnade skrivelse har *generalpoststyrelsen* förnyat sitt förslag om införande av befattningen förste kanslibitråde i 9 lönegraden samt därvid anfört följande.

Styrelsen har icke, såsom lönenämnden ifrågasatt, vidtagit några åtgärder för en provisorisk lösning av frågan genom att meddela de tjänstemän, som fullgöra göromål, vilka skulle ankomma på innehavarna av den nya befattningen, uppdrag att bestrida göromål, som eljest ankomma på tjänstemän i 8 lönegraden. Behovet av en ny befattning vid postverket, i lönegradshänseende placerad mellan 7 och 11 lönegraderna har dock gjort sig mer och mer gällande. Å styrelsens bankavdelning tjänstgöra regelbundet 812 tjänstemän i kontorsbiträdesgraden (ordinarie, extra ordinarie och aspiranter), 79 kanslibiträden och 13 kansliskrivare. Det torde vara uppenbart, att åtskilliga av dessa tjänstemän måst tilldelas arbete av den vikt och det ansvar, att de rättvisligen böra innehava en högre lönegrad än den 7:e. Även å styrelsens övriga byråer har behovet av en dylik mellangradstjänst blivit alltmer framträdande.

Slutligen har *svenska postmannaförbundet* i sin förenämnda promemoria till tjänsteförteckningssakkunniga hemställt, att befattningarna kontorist och förste kontorist måtte införas i 8 och 9 respektive 10 lönegraden. Förbundet framhåller, att å vissa förste postiljoner och överpostiljoner vilade arbetsuppgifter, för vilka de föreslagna nya benämningarna skulle giva ett bättre uttryck.

Tjänsteförteckningssakkunniga ha för sin del anfört i huvudsak följande.

Under den tidigare behandlingen av frågan om en mellangrad vid postverket mellan kanslibiträdes- och kansliskrivargraderna synas delade meningar rörande behovet därav icke ha rått. Endast av formella skäl har

frågan skjutits upp. Då dylika skäl för uppskov icke längre föreligga och då de sakkunniga äro övertygade om det berättigade i generalpoststyrelsens förslag, få de sakkunniga tillstyrka, att en befattning för ändamålet upptages i 9 lönegraden. Emellertid vilja de sakkunniga förorda, att den nya befattningen benämnes kontorist.

Det från personalhåll framförda förslaget om utbyte av tjänstetitlarna för vissa förste postiljoner och överpostiljoner mot benämningarna kontorist respektive förste kontorist åsyftar allenast, enligt vad de sakkunniga inhämtat, att för befattningshavare med kontorsgöromål införa en mot göromålens art svarande tjänstetitel. De sakkunniga finna därför icke anledning till erinran emot de ifrågasatta titelförändringarna.

I sitt utlåtande den 22 februari 1939 har *generalpoststyrelsen* tillstyrkt förslaget om inrättande av en ny befattning i 9 lönegraden. Beträffande befattningens benämning samt beträffande de sakkunnigas förslag i övrigt har dock styrelsen haft vissa erinringar, vilka närmare utvecklas i utlåtandet den 13 januari 1942. Styrelsen anför därvid bland annat följande.

Styrelsen har vid skilda tillfällen föreslagit införande i tjänsteförteckning- en av en kontorsbefattning i 9 lönegraden under benämningen förste kansli- biträde. I sak har detta tillstyrkts av de sakkunniga, som emellertid föreslå benämningen kontorist. Såsom styrelsen tidigare framhållit, kan denna be- nämning godtagas om något allmänt intresse härigenom tillgodoses. De sak- kunniga ha emellertid infört kontorist jämväl i 8 lönegraden och förste kon- torist i 10 lönegraden. Förslaget härrör från personalhåll och, enligt vad de sakkunniga inhämtat, åsyftar det allenast att för vissa förste postiljoner och överpostiljoner med kontorsgöromål införa en mot göromålens art svarande tjänstetitel.

I vilken omfattning förste postiljoner och överpostiljoner utföra kontors- göromål synes böra klarläggas. I den av styrelsen utfärdade tjänstemanna- instruktionen bestämmas arbetsuppgifterna för olika befattningshavare. Med befattning såsom förste postiljon äro förenade följande arbetsuppgifter: före- ståndarskap för vissa postkupéer, sortering av avgående brev och brevkort, ståndarskap för vissa postkupéer, sortering av avgående brev och brevkort, sortering av korsband och paket inom vissa större postkupéer och av avgå- ende korsband och paket vid vissa större postkontor, kartering och dekar- tering vid postkontor i allmänhet, tidningsbokföring ävensom förmanskap. Överpostiljon tjänstgör såsom föreståndare i vissa postkupéer, utövar för- manskap för större arbetsstyrkor samt verkställer vid postkontor kartering och dekartering av post, när det därmed förenade kvalificerade arbetet är av större omfattning. Såsom härav framgår finnes för överpostiljonernas del icke upptaget något arbete, som kan betecknas såsom kontorsarbete och för förste postiljonerna endast ett, nämligen tidningsbokföring.

Dessa befattningshavares huvudsakliga sysselsättning är behandling av avgående och ankommande post. Sortering och kartering av avgående post förutsätter en grundlig kunskap om postanstalternas belägenhet och de be- fordringsvägar, på vilka försändelserna snabbast kunna nå adressorterna. Denna kunskap bibringas tjänstemännen vid särskilda, varje år anordnade kurser, förste postiljonskurser. I dylika kurser ingå även andra ämnen än postal geografi och dirigering, bland annat räkning, bokföring och avlönings- bestämmelser. Tyngdpunkten i dessa befattningshavares verksamhet ligger emellertid på sortering och kartering av avgående post och behandling av ankommande post. Där dylika arbeten icke räcka till för full dagstjänst an- vändas dessa befattningshavare i viss utsträckning även för arbetsuppgifter, för vilkas utförande förste postiljonskurs icke är nödvändig, såsom för avi-

sering, journalisering och dylikt arbete. Där en skarpare differentiering av göromålen är möjlig, utföres sådant arbete av tjänstemän i högst 4 lönegraden. Att i större utsträckning använda förste postiljoner och överpostiljoner för arbete av nyssnämnd art vore mycket oekonomiskt och något sådant förekommer icke heller. I några få fall sysselsätts vid postkontor tjänstemän i dessa lönegrader uteslutande med sådant arbete, som möjligen kunde rubriceras såsom kontorsarbete.

Generalpoststyrelsen avstyrker därför, att befattningen kontorist införes i 8 lönegraden och befattningen förste kontorist i 10 lönegraden.

Kommunikationsverkens lönenämnd har icke framställt någon erinran mot tjänsteförteckningssakkunnigas förslag.

I en den 20 februari 1942 dagtecknad, till chefen för kommunikationsdepartementet ställd promemoria har *styrelsen för svenska postmannaförbundet* anfört följande.

Vid de överläggningar, som de sakkunniga höllo med representanter för vissa personalsammanslutningar, framhöll postmannaförbundets representant, att det ur praktiska synpunkter vore påkallat att i tjänsteförteckningen för postverket införa benämningarna kontorist och förste kontorist, vilka benämningar i gällande tjänsteförteckning finnas vid statens järnvägar, telegrafverket och statens vattenfallsverk. Det anfördes, att vissa förste postiljoner ävensom en del överpostiljoner ha arbetsuppgifter, för vilka kontorist- respektive förste kontoristtitlarna skulle ge ett betydligt bättre uttryck, än benämningarna förste postiljon och överpostiljon göra. Förbundsstyrelsen anser sig alltjämt böra vidhålla denna uppfattning, vilken har synnerligen starkt fog för sig. Titelserien postiljon härrör otvivelaktigt från den tid, då de lägre funktionärerna huvudsakligen färdades på landsvägarna såsom forslare av post mellan olika orter. Dessa olika postiljonstitlar ha ännu berättigande vid järnvägsposten, men de äro icke lämpliga för de funktionärer, som vid de fasta postanstalterna handha tidningsbokföring, och icke heller för dem, som där syssla med expedieringen av ankommande och avgående värdepost. Förbundsstyrelsen har ytterst svårt att förstå, att exempelvis titeln överpostiljon skulle vara lämpligare än titeln förste kontorist för en funktionär, vilken på ett postkontor utövar förmanskap över en större arbetsstyrka och som i samband därmed utför vissa skrivgöromål.

Enligt förbundsstyrelsens mening är det ingalunda uteslutet utan tvärtom mycket troligt, att den fortsatta utvecklingen inom postverket kommer att leda därtill, att funktionärer i de lägre lönegraderna allt mer komma att övertaga sådana göromål, som nu utföras av tjänstemän med postexpeditörsutbildning. Det kan icke ur vare sig social eller annan synpunkt anses vara riktigt att framskapa en tjänsteförteckning, som omöjliggör för de manliga befattningshavarna att konkurrera med kvinnorna om dylika sysslor. Det bör uppmärksammas, att kassatjänsterna vid statens järnvägars biljettexpeditioner ävensom vid godsexpeditionerna numera nästan helt överlåtits åt manliga kontorister och förste kontorister.

Förbundsstyrelsen hemställer, att befattningarna kontorist och förste kontorist införes i tjänsteförteckningen i enlighet med de sakkunnigas förslag.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att delade meningar icke råda rörande behovet av en befattning för kontorsgöromål i 9 lönegraden. Däremot råder viss meningsskiljaktighet i fråga om befattningens benämning.

*Departements-
chefen.*

För min del tillstyrker jag, att en ny befattning införes i 9 lönegraden samt att densamma, liksom för närvarande är fallet inom allmänna civilförvaltningen, upptages under benämningen kontorist. Jag vill emellertid i anslutning till vad jag inledningsvis anfört framhålla, att ett bifall till mitt förslag icke innebär något definitivt ställningstagande till titelfrågan. Med den slutliga prövningen av tjänstebenämningarna inom den titelserie, som börjar med skrivbiträde i lönegraden A 2 och slutar med kontorsskrivare i lönegraden A 15, bör nämligen anstå till dess 1939 års tjänsteförtecknings-sakkunniga avslutat det dem i avseende å tjänstebenämningarna lämnade utredningsuppdraget. Med hänsyn härtill anser jag mig icke nu böra taga ställning till förslaget om införande av benämningarna kontorist i 8 lönegraden och förste kontorist i 10 lönegraden för vissa för närvarande såsom förste postiljon respektive överpostiljon betecknade befattningar. Jag vill endast i anledning av förenämnda promemoria från styrelsen för svenska postmannaförbundet framhålla, att jag icke kan finna, att några olägenheter för personalens del kunna följa av ett av allt att döma relativt kort uppskov med avgörandet av ifrågavarande spörsmål.

Fråga om införande av bilförare i A 7. I tjänsteförteckningen finnes för närvarande icke någon befattning såsom bilförare vid affärsverken. Förslag om införande av dylik befattning ha varit föremål för tjänsteförtecknings-sakkunnigas bedömande beträffande såväl postverket som telegrafverket och statens vattenfallsverk.

Såsom bilförare vid **p o s t v e r k e t** tjänstgöra för närvarande befattningshavare med placering antingen såsom postiljoner i 6 lönegraden eller såsom värdebrevbärare i 7 lönegraden. Antalet dylika befattningshavare uppgår till 120 respektive 61.

Ifrågavarande befattningshavares huvudsakliga arbete består i förandet av automobil eller, i undantagsfall, motorcykel. De ha dessutom att ombesörja den dagliga tillsynen och skötseln av de motorfordon, som de ensamma eller i alternering med andra chaufförer föra. De i den högre lönegraden placerade befattningshavarna fullgöra särskilt viktiga och ansvarsfulla transporter. Befattningshavare av detta slag finnas endast i Stockholm och Göteborg.

Rekryteringen av den lägre graden sker från brevbärarkåren och bland de sålunda uttagna befattningshavarna utväljas de, som befinnas lämpliga för befordran, till den högre tjänsteställningen.

Lönegradsplaceringen för bilförarna vid postverket regleras genom Kungl. Maj:ts brev till järnvägsstyrelsen den 6 augusti 1920. Kungl. Maj:t förordnade då, att såsom bilförare vid postverket och statens järnvägar skulle anlitas tjänstemän tillhörande dåvarande 2 manliga lönegraden (motsvarande nuvarande 6 lönegraden), dock att för bilföring i Stockholm och Göteborg finge, då arbetet enligt generalpoststyrelsens beprövande regelbundet vore av särskilt maktpåliggande art, anlitas tjänstemän i 3 lönegraden (motsvarande nuvarande 7 lönegraden). Befattningshavarnas inordnande under

befintliga tjänstetitlar verkställdes i enlighet med anvisningar av kommunikationsverkens lönenämnd.

Inom telegrafverket finnes med bilkörning sysselsatt personal, som antingen ombesörjer telegramdistribueringen vid de största telegrafstationerna eller utför materialtransporter.

Antalet med telegramdistribuering sysselsatta bilförare uppgår under normala förhållanden till omkring 50. I lönehänseende ha de hänförs till 6 lönegraden under benämningen förste stationsbiträden. Befattningshavarna ifråga, som rekryteras från telegrambärrar- och stationsbiträdeskåren, äro placerade vid telegrafstationerna i Stockholm, Göteborg, Malmö och Norrköping.

Med materialtransporter sysselsättas normalt ungefär 130 bilförare. Av dessa ha flertalet anställning såsom linjearbetare med lön enligt kollektivavtal. Återstoden har beretts tjänstemannaställning samt därvid placerats såsom extra ordinarie eller ordinarie reparatörer i 7 lönegraden.

Flertalet av de personer, som vid statens vattenfallsverk föra bil, ha annan sysselsättning såsom huvuduppgift. Med bilkörning såsom huvudsaklig eller mera väsentlig uppgift finnas 11 befattningshavare. Av dessa äro 6 ordinarie reparatörer i 7 lönegraden och 5 extra ordinarie bilförare i 6 eller 7 lönegraden. De ha bland annat att under driftstörningar tjänstgöra såsom chaufförer, ofta under mycket besvärliga väderleks- och vägförhållanden och under alla tider av dygnet. En del av dem tjänstgöra även såsom personbilförare vid ej sällan ganska långväga inspektionsresor. Nyssnämnda reparatörer användas även i betydande omfattning för reparations- och underhållsarbeten å såväl bilar som anläggningar. Befordran av bilförare till högre befattning förekommer endast undantagsvis och i så fall endast till förste reparatör.

Efter redogörelse för de förslag, som framförts såväl från verksstyrelserna som från personalhåll rörande bilförarnas lönegradsplacering, anföra *tjänsteförteckningssakkunniga* följande.

Till stöd för de framlagda förslagen om införande av befattningen bilförare i 7 lönegraden ha åberopats de kvalificerande moment, som ingå i de till placering i nämnda lönegrad ifrågasatta befattningshavarnas arbetsuppgifter. Vid de överläggningar, som ägt rum inför de sakkunniga med verksstyrelser och personalrepresentanter, har denna arbetsuppgifternas speciella karaktär ytterligare betonats, ehuru man därvid från personalhåll allenast med hänsyn till de för de sakkunnigas arbete gällande direktiven avstått från att framföra tidigare krav på bättre löneställning för statliga bilförare överhuvud taget med därav följande ytterligare förbättring för de kvalificerade bilförarna.

De sakkunniga ha i och för sig icke något att erinra emot en placering i 7 lönegraden av de befattningshavare, varom här är fråga. Avgörande för de sakkunnigas ställningstagande har därvid varit, att befattningshavarna utföra ett arbete, som på grund av särskilda arbetsuppgifter av olika slag eller de förhållanden, under vilka bilkörningen äger rum, markerat skiljer sig från bilkörning i allmänhet. De sakkunniga ha nämligen icke kunnat finna, att enbart förändret av bil bör vid jämförelse med andra befattningshavares arbetsuppgifter och löneställning berättiga till högre placering än den, som kommit till uttryck i tjänsteförteckningen för allmänna civilför-

valtningen, där chaufför placerats i 6 lönegraden. Det må ock framhållas, att järnvägsstyrelsen, inom vars förvaltningsområde befattningshavare med huvudsaklig uppgift att föra bil även finnas, vid förfrågan motsatt sig en oppflyttning av dessa befattningshavare till 7 lönegraden.

Under nu angivna förhållanden ha de sakkunniga icke kunnat undgå att ställa sig tveksamma till ett införande av benämningen bilförare för befattningshavarna ifråga, åtminstone därest icke samtidigt benämningen införes i annan, lägre lönegrad, enär den missuppfattningen lätt kan uppstå, att åtgärden har en vidsträcktare innebörd än de sakkunniga sålunda avsett. Lämpligare hade därför enligt de sakkunnigas uppfattning varit, om befintliga eller av de sakkunniga till införande i 7 lönegraden föreslagna titlar kunnat utnyttjas, exempelvis postiljon av klass 1 vid postverket och reparatör vid telegrafverket och statens vattenfallsverk. Med hänsyn till den avvisande hållning mot en dylik lösning, som verksstyrelser och personalrepresentanter i allmänhet intagit, ha de sakkunniga icke velat motsätta sig, att benämningen bilförare kommer till användning å befattningshavarna ifråga.

I de vid betänkandet fogade särskilda yttrandena har frågan om bilförarnas lönegradsplacering vid här ifrågavarande verk berörts endast av *representanten för svenska postmannaförbundet*, som därvid anfört följande.

Att döma av de sakkunnigas uttalande synas de sakkunniga vara tveksamma, huruvida samtliga bilförare böra inplaceras i 7 lönegraden. Jag anser mig emellertid bestämt böra vidhålla det av postmannaförbundet i skrivelse den 29 november 1938 framförda kravet om inplacering i berörda lönegrad av alla bilförare. För närvarande tillhöra endast en del av postverkets bilförare i Stockholm och Göteborg 7 lönegraden, under det att de övriga äro placerade i 6 lönegraden. Det föreligger inga sakliga skäl för en dylik tudelning, utan alla böra inplaceras i 7 lönegraden. Såsom jag närmare utvecklat vid överläggningarna med de sakkunniga, måste man vid bedömandet av postchaufförernas arbetsuppgifter även taga hänsyn till andra faktorer än själva bilkörningen. Postverkets chaufförer måste jämväl äga viss kunnighet i sorteringsarbetet, ty under en och samma körtur medföra de ofta post till flera, i olika riktningar utgående postkupéer. Dessutom måste de alltid ha sin uppmärksamhet riktad på nödvändigheten av att hålla de knappt tillmätta körtiderna. En försenad ankomst till vederbörande tåg- eller båtlägenhet kan försena postens vidarebefordran med flera timmar och i ogynnsamma fall med ännu längre tid. Vidare tillåter jag mig framhålla, att bilförarna bära ansvaret för de betydande värdeposter, de ha att transportera från och till de olika postlägenheterna och postanstalterna.

Såväl *telegrafstyrelsen* som *vattenfallsstyrelsen* ha lämnat de sakkunnigas förslag utan erinran.

Generalpoststyrelsen har anfört följande.

Enligt de sakkunnigas uttalande anses förutsättningen för bilförares placering i 7 lönegraden vara den, att han utför ett arbete, som på grund av särskilda arbetsuppgifter av olika slag eller de förhållanden, under vilka bilkörningen äger rum, markerat skiljer sig från bilkörning i allmänhet. Då vissa bilförare följaktligen skulle bibehållas i lönegraden A 6 under benämningen postiljon av klass 2, vilket även av styrelsen avsetts, kan styrelsen icke se något hinder för att den föreslagna benämningen postiljon av klass 1 användes för bilförare, som på grund av mera ansvarsfulla arbetsuppgifter

hänföres till lönegraden A 7. Styrelsen finner därför icke erforderligt, att benämningen bilförare upptages i tjänsteförteckningen.

Kommunikationsverkens lönenämnd har i och för sig intet att erinra emot att vissa befattningshavare, i vilkas arbetsuppgifter framförandet av motorfordon ingår såsom ett väsentligt moment, hänföras till 7 lönegraden men endast under förutsättning, att deras tjänstgöring utöver själva förandet av fordonet innefattar visst mera kvalificerat arbete eller särskilt ansvar. Emellertid anser lönenämnden icke erforderligt eller lämpligt, att benämningen bilförare upptages i tjänsteförteckningen. För de ifrågavarande befattningshavarna synas i stället redan befintliga tjänstetitlar böra komma till användning, såsom postiljon vid postverket och reparatör vid telegrafverket och statens vattenfallsverk.

Tjänsteförteckningssakkunnigas ifrågavarande förslag innebär beträffande löneställningen för de befattningshavare, varom fråga är, icke något nytt. Redan nu äro nämligen de flesta av de bilförare, som vid sidan av själva förandet av motorfordon utöva vissa kvalificerade arbetsuppgifter, vid såväl postverket som telegrafverket och statens vattenfallsverk placerade såsom ordinarie eller icke-ordinarie i 7 lönegraden. Det nya i de sakkunnigas förslag består däri, att för dessa befattningshavare skulle i nämnda lönegrad införas benämningen bilförare. *Departements-
chefen.*

Av den lämnade redogörelsen framgår, att ifrågavarande förslag framförts med mycken tvekan av de sakkunniga. Förslaget har därjämte avstyrkts av kommunikationsverkens lönenämnd, som ansett att befintliga titlar i 7 lönegraden böra utnyttjas för ifrågavarande befattningshavare.

För egen del har jag icke kunnat undgå att taga intryck av de sakkunnigas tveksamhet och den ståndpunkt, som lönenämnden intagit. Jag anser mig för min del böra förorda, att benämningarna postiljon vid postverket samt reparatör vid telegrafverket och statens vattenfallsverk användas för här avsedda bilförare med kvalificerade arbetsuppgifter. Jag avstyrker alltså de sakkunnigas förslag om införande av benämningen bilförare i lönegraden A 7.

Införande av förrådsförman i A 7. Såsom närmaste man till materialförvaltaren respektive förrådsmästaren är för närvarande å generalpoststyrelsens persedel- respektive blankettförråd anställd en befattningshavare med postiljons (6 lönegraden) tjänsteställning.

Postiljonen å persedelförrådet biträder materialförvaltaren med arbetsfördelning, mottagning av varor från leverantörer och kontroll över leveranserna till postanstalterna. Då persedelförrådet disponerar över lokaler med en sammanlagd golvyta av 2,250 kvm, fördelade på tre våningar, måste materialförvaltaren i rätt stor utsträckning överlåta övervakningen av expeditjonsarbetet på postiljonen. Förutom verkställandet av den första granskningen av inkomna rekvisitioner — förrådsmästaren medhinner icke ensam all så-

dan granskning — har postiljonen å blankettförrådet till särskilt åliggande att föra och vidmakthålla kortsystem över i förrådet inneliggande lager av blanketter.

I enlighet med tjänsteförteckningssakkunnigas förslag, vilket vid ärendets remissbehandling lämnats utan erinran, tillstyrker jag, att befattningen förrådsförman införes i tjänsteförteckningen i lönegraden A 7.

Införande av postiljon i A 7. Vid järnvägsposten inom Stockholms distrikt finnas befattningshavare, sammanlagt 10, vilka inom postkupéerna försortera till Stockholm adresserad post. Vidare finnas vid postkontoren i Stockholm, Göteborg, Malmö och Norrköping befattningshavare till ett antal av 138, vilka där försortera ankommande post. Ifrågavarande befattningshavare äro för närvarande upptagna under benämningen brevbärförman, ehuru de icke utöva något förmanskap över brevbärare.

Enligt generalpoststyrelsens, av *tjänsteförteckningssakkunniga* tillstyrkta förslag skulle för ifrågavarande befattningshavare införas benämningen postiljon av klass 1 i lönegraden A 7. Samtidigt skulle den nuvarande benämningen postiljon i lönegraden A 6 utbytas mot postiljon av klass 2.

Kommunikationsverkens lönenämnd har icke haft annan erinran mot de sakkunnigas förslag, än att befattningen i 7 lönegraden bör upptagas under benämningen postiljon utan klassbeteckning.

*Departements-
chefen.*

I likhet med kommunikationsverkens lönenämnd tillstyrker jag, att benämningen postiljon utan klassbeteckning införes i lönegraden A 7 för ifrågavarande befattningshavare. Detta synes mig nämligen bäst överensstamma med det av mig förut tillstyrkta förslaget om införande av benämningen förste postiljon, som nu finnes i lönegraden A 8, jämväl i lönegraden A 9.

Uppflyttning av stationsmästare av klass 7 och 8 samt införande av en ny stationsmästargrad i A 14. Tjänsteförteckningssakkunniga ha föreslagit *dels* uppflyttning av stationsmästarna av klass 7 och 8, *dels ock* införande av en ny stationsmästargrad mellan de nuvarande stationsmästarna av klass 5 och 6.

Stationsmästare av klass 7 och 8 äro placerade i 7 respektive 5 lönegraden. Antalet stationsmästare av klass 7 utgör 80 och antalet stationsmästare av klass 8 29. Befattningarna ifråga rekryteras så gott som uteslutande från poststationsföreståndarkåren. Någon postal utbildningskurs erfordras icke. Då för närmast högre stationsmästartjänst kräves facklig utbildning, äro stationsmästartjänsterna av klass 7 att betrakta såsom slut-tjänster.

Postexpeditioner av det slag, som förestås av stationsmästare av klass 7 och 8, inrättades första gången från och med den 1 juli 1923. Gentemot allmänheten ha dessa postexpeditioner samma befogenhet som postkontor, vilket innebär, att stationsmästarna förmedla all slags poströrelse och sålunda

i detta hänseende fullgöra enahanda arbetsuppgifter som kassatjänstemännen vid postkontoren. I avseende å vissa inre postala förhållanden intaga postexpeditionerna en mellanställning mellan postkontor och poststation. Postexpeditionerna äro sålunda förlagda under ett postkontor, dit överskott levereras och varifrån nödiga medel, frankotecken, kvittenskuponger m. m., erhållas. Beträffande det inre arbetet intaga postexpeditionerna i stor utsträckning samma ställning som poststationerna. I fråga om medelsredovisningen gälla dock för postexpeditionerna av klass 7 och 8 särskilda bestämmelser, vilka betingas av den i förhållande till poststationerna mera självständiga ställning, som dessa postexpeditioner i redovisningshänseende intaga.

Vid flera tillfällen har fråga väckts om ändrad löneställning för stationsmästarna av klass 7 och 8.

I sin förenämnda till tjänsteförteckningsakkunniga överlämnade skrivelse har *generalpoststyrelsen* hemställt, att ifrågavarande befattningshavare måtte uppflyttas till 9 respektive 7 lönegraden. Styrelsen har därvid framhållit, att den stora trafikökning, som under de senaste tio åren ägt rum vid postexpeditionerna, måste ses i samband med poströrelsens allmänna utveckling, men att den alltjämt ökade penningomslutningen helt naturligt medfört ett betydligt ökat ansvar för stationsmästarna samt skärpt de krav, som i olika hänseenden måste ställas på dem. Genom utvecklingen av postverkets rörelsegrenar samt tillkomsten av nya sådana ha fordringarna på stationsmästarnas kännedom om postala författningar och föreskrifter oavlåtligen stegrats.

Vidare har *Sveriges poststationsföreståndareförening* i skrivelse den 27 oktober 1938 till tjänsteförteckningsakkunniga vidhållit tidigare framfört förslag om ifrågavarande stationsmästares placering i 12 respektive 10 lönegraden.

Tjänsteförteckningsakkunniga framhålla, att vad generalpoststyrelsen anfört om den ökning av rörelsen vid postexpeditionerna av klass 7 och 8, som under de senaste tio åren ägt rum, syntes de sakkunniga utvisa, att arbetsbördan numera nått sådan omfattning, att en förbättrad löneställning för föreståndarna för ifrågavarande postanstalter får anses motiverad. Några konsekvenser, ägnade att med hänsyn till de för de sakkunniga meddelade direktiven lägga hinder i vägen för en uppflyttning av dessa befattningshavsgrupper, äro icke att befara. Uppflyttningen bör dock, enligt de sakkunnigas mening, begränsas till en lönegrad för vardera gruppen.

Den nya stationsmästargraden föreslås inrättad vid postverket och statens järnvägar.

Vid postverket finnas 47 stationsmästarbefattningar av klass 5 (16 lönegraden) och 30 befattningar av klass 6 (12 lönegraden). Dessutom finnas 8 postexpeditioner av klass 7, vilka enligt Kungl. Maj:ts brev till generalpoststyrelsen den 20 maj 1938 angående omklassificering av trafikanstalter vid postverket skola uppflyttas till postexpeditioner av klass 6. Tidpunkten för uppflyttningen av dessa postexpeditioner skall emellertid senare bestämmas

av Kungl. Maj:t efter förslag av styrelsen. Uppflyttningen kommer nämligen att ske successivt allteftersom möjlighet erbjuder sig att placera de nuvarande föreståndarna å andra platser.

Till postexpedition av klass 5 hänföres postanstalt med ett poängtal av lägst 75; till postexpedition av klass 6 åter hänföres postanstalt med ett poängtal av lägst 55 och högst 74.

Hos tjänsteförteckningssakkunniga har *svenska postmannaförbundet* hemställt om införande i tjänsteförteckningen av en ny stationsmästarbefattning i 14 lönegraden. Förbundet har därvid framhållit, att den nuvarande placeringen av stationsmästarna av klass 5 och 6 icke kan anses skapa en rättvis och väl avvägd löneställning för de stationsmästare, som förestå de största postexpeditionerna av klass 6. En uppdelning av nämnda expeditioner på så sätt, att en ny klass inrättas för de största av dem, anser förbundet erforderlig.

Tjänsteförteckningssakkunniga anföra följande.

Den relativt stora skillnad i lönegradsplacering, som förefinnes mellan stationsmästare av klass 5 och 6, innebär att några få poängs skillnad emellan två i allt väsentligt tämligen likvärdiga trafikanstalter kan för befattningshavaren medföra ganska betydande verkningar i lönehänseende. Berörda förhållande har ock framkallat önskemål från personalhåll om införande av stationsmästarklass i 14 lönegraden. Frågan har jämväl berörts av kommunikationsverkens lönenämnd i dess utlåtande över 1936 års klassificeringskommittés förslag. Lönenämnden har därvid framhållit, att gränsdragningen mellan förevarande anstaltsklasser vore en fråga av synnerligen vansklig och ömtålig natur. Enligt lönenämndens mening hade dock denna gränsdragnin varit lättare att verkställa, därest de trafikanstalter, som nu tillhöra klasserna 5 och 6, varit uppdelade på tre skilda klasser med föreståndarbefattningarna hänfödda exempelvis till 12, 14 respektive 16 lönegraden. Något förslag härutinnan framlades dock icke av lönenämnden.

I ett sammanhang, där det gäller att i möjligaste mån söka åstadkomma en rättvis avvägning av lönesättningen olika befattningshavargrupper emellan, äro uppenbarligen de framställda önskemålen och förutsättningarna för deras realiserande förtjänta av ett övervägande. Ett stöd för denna uppfattning ha de sakkunniga trots sig finna i lönenämndens ovan omförmälda uttalande.

Från såväl generalpoststyrelsens som framförallt från järnvägsstyrelsens sida har emellertid motstånd rests mot en uppdelning av anstaltsklasserna 5 och 6 genom införandet av en mellanklass. Det bör dock, såsom redan lönenämnden antytt, vara tämligen naturligt, att förefintliga svårigheter för en rättvis gränsdragnin mellan anstalter, som tillhöra de nuvarande klasserna 5 och 6, måste i viss grad minskas, om en mellangrad införes. Även om så icke skulle vara händelsen, måste i varje fall förekomsten av en mellangrad lämna ökade möjligheter att eliminera ojämnheter i löneställningen befattningshavarna emellan. De sakkunniga ha således icke velat ställa sig avvisande emot de från personalhåll framförda önskemålen.

Såvitt de sakkunniga finna, bör en uppdelning i enlighet med vad här ifrågasatts kunna ske utan rubbning av klassificeringssystemet såsom sådant. En annan sak är att för åtgärdens verkställande kräves viss utredning. Denna lärer dock icke behöva bliva alltför omfattande och besvärlig.

Därjämte vilja de sakkunniga framhålla, att en rättvis avvägning i enlig-

het med vad här förutsatts rimligen bör medföra, att till den nya anstaltsklassen komma att föras anstalter från såväl nuvarande femte som nuvarande sjätte klassen.

Föreståndarna för postanstalterna upptagas i tjänsteförteckningen under tre benämningar, nämligen överpostmästare, postmästare och stationsmästare. Postmästarna och stationsmästarna äro därvid inordnade i en fortlöpande serie, som börjar med postmästare av klass I A i 25 lönegraden och slutar med stationsmästare av klass 8 i 5 lönegraden. I denna serie hänföras stationsmästare av klass 5 till 16 lönegraden och stationsmästare av klass 6 till 12 lönegraden. Därest stationsmästarbefattning införes i 14 lönegraden, måste omförmälda serie brytas. Det har bland annat med hänsyn härtill syntts de sakkunniga böra övervägas, huruvida icke postmästarna och stationsmästarna borde inordnas i var sin serie, därvid den högsta stationsmästargruppen, nämligen stationsmästarna av klass 5 i 16 lönegraden skulle benämnas stationsmästare av klass 1. I övrigt skulle serien bestå av stationsmästare av klass 2 i 14 lönegraden och stationsmästare av klass 3 i 12 lönegraden samt, vid bifall till de sakkunnigas förslag om uppflyttning av de nuvarande stationsmästarna av klass 7 och 8, stationsmästare av klass 4 i 8 lönegraden och stationsmästare av klass 5 i 6 lönegraden.

Representanten för svenska postmannaförbundet har framhållit, att förbundet icke räknat med en nedflyttning av några 5 klassens anstalter utan endast med en höjning av de största anstalterna av klass 6.

Över tjänsteförtecknings-sakkunnigas förslag ha infortrade utlåtanden avgivits av generalpoststyrelsen och kommunikationsverkens lönenämnd.

I sitt den 22 februari 1939 dagtecknade utlåtande har *generalpoststyrelsen* anfört följande.

Stationsmästare av klass 4 och 5 (för närvarande 7 och 8) ha av styrelsen föreslagits till uppflyttning i 9 respektive 7 lönegraden. Styrelsen vidhåller detta förslag och skall, sedan definitivt förslag om inrättande jämväl av en ny stationsmästarklass (klass 2) nu föreligger, i detta sammanhang beröra hela stationsmästarfrågan.

Enligt 1936 års klassificeringskommittés grunder för klassificering av postexpeditionerna är spännvidden i poäng för de olika postexpeditionerna följande: klass 8 25—39 eller 15 poäng, klass 7 40—54 eller 15 poäng, klass 6 55—74 eller 20 poäng, klass 5 75—högre, högsta poäng 167, motsvarande en verklig spännvidd av 93 poäng.

Stationsmästartjänst av klass 7 ligger för närvarande fem lönegrader under stationsmästartjänst av klass 6. Detta avstånd blir enligt de sakkunnigas förslag minskat till fyra lönegrader. Just detta långa avstånd, fyra lönegrader, anses nu vara ett skäl för inrättande mellan stationsmästare av klass 5 och 6 av en ny stationsmästarbefattning. Med fullt fog kan samma skäl, det långa avståndet, åberopas för ett större närmande av stationsmästare av klass 7 till stationsmästare av klass 6 än som av de sakkunniga ifrågasatts. Vidare ha de sakkunniga framhållit, att stationsmästartjänster av klass 7 få betecknas såsom sluttjänster. Detta är sant, men det förtjänar då framhållas, att just den omständigheten, att en tjänst är sluttjänst, brukar betraktas som grund för dess placering något högre än som skulle ske, om icke detta förhållande föreläge. Styrelsen anser sig sålunda ha fullgoda, av de sakkun-

niga själva framhävda skäl för fasthållande av sitt förslag i fråga om lönegradsplacering för stationsmästare av klass 4 och 5 (7 och 8).

Såsom de sakkunniga meddelat har från styrelsens sida icke rests allt för allvarliga anmärkningar mot förslaget om inrättande av en ny stationsmästartjänst mellan klass 5 och 6. Denna ställning till frågan intar styrelsen emellertid endast under den förutsättning, som de sakkunniga angivit, nämligen att till den nya klassen komma att föras anstalter från såväl klass 5 som 6. Häremot har representanten för svenska postmannaförbundet yrkat, att den nya klassen skulle tillskapas uteslutande genom uppflyttning av postexpeditioner från klass 6. Klassificeringskommitténs i denna del av statsmakterna godkända förslag upptog 36 postexpeditioner av klass 5 med en spännvidd av 93 poäng samt 31 postexpeditioner av klass 6, där spännvidden var beräknad till 20 poäng. En genomgående princip i klassificeringskommitténs förslag är den, att spännvidden i stort sett ökas för varje klass och i vart fall aldrig är mindre i en högre klass än i en lägre. Den är för de två lägsta postexpeditionsklasserna 15 poäng och för klass 6 20 poäng. Om icke systemet skall helt brytas sönder, lär spännvidden för en bibehållen klass 6 icke kunna göras mindre än 15 poäng. Spännvidden för en ny postexpeditionsklass måste då skapas genom att 5 poäng tagas från klass 6 och resten från klass 5, vilket innebär, att, då spännvidden icke kan göras mindre än 15 poäng, 10 poäng måste tagas från klass 5. Sådana siffrorna voro vid tiden för klassificeringskommitténs förslag, skulle detta innebära, att den effektiva spännvidden för klass 5 sänktes till 83. En lösning i enlighet med representantens för postmannaförbundet särskilda uttalande avstyrker styrelsen sålunda bestämt.

I sitt förnyade utlåtande över de sakkunnigas förslag anför styrelsen bland annat följande.

Nuvarande benämningar av stationsmästarna sammanhånga med att postexpeditionerna äro klassindelade i följd med postkontoren. Det kan visserligen förefalla egendomligt, att den högsta befattningshavaren i en viss grupp skall hänföras till klass 5, men den nuvarande anordningen med postexpeditionerna såsom löpande i följd med postkontoren erbjuder så många praktiska fördelar att den bör bibehållas.

Beträffande stationsmästarna av klasserna 7 och 8 har styrelsen upprepade gånger hemställt, att dessa måtte hänföras till lönegraderna 9 respektive 7. Av vilken anledning de sakkunniga icke ha funnit sig kunna biträda styrelsens förslag framgår icke av betänkandet. Då det endast är det med en befattning förenade arbetet och ansvaret, som bör bestämma lönegradsplaceringen, är det enligt styrelsens mening icke rimligt att placera föreståndarna för dessa relativt självständiga postanstalter med deras ansvar för en stor uppbörd och för en penningomslutning, som för år 1940 utgjorde i medeltal 3.6 respektive 2.6 miljoner kronor, så lågt som i 8 respektive 6 lönegraden (för närvarande tillhöra de samma lönegrader som värdebrevbärare respektive brevbärare). En jämförelse med övriga befattningar i förslaget till tjänsteförteckning framhäver starkt kravet på en högre placering än de sakkunniga tillstyrkt. Styrelsen vidhåller bestämt sitt yrkande att dessa befattningshavare icke placeras lägre än i 9 respektive 7 lönegraden.

I fråga om de sakkunnigas förslag om inrättande av en stationsmästartjänst i 14 lönegraden tillåter styrelsen sig åberopa sitt tidigare yttrande över förslaget. Skulle, på sätt de sakkunniga föreslagit, avståndet mellan postexpeditionerna av nuvarande klass 6 och 7 bestämmas till fyra lönegrader, finnes en-

ligt styrelsens mening icke något som helst skäl att minska avståndet mellan klasserna 5 och 6, som för närvarande utgör just fyra lönegrader, till två. Styrelsen kan därför icke tillstyrka de sakkunnigas förslag i denna del under annan förutsättning än att avståndet mellan nuvarande klasserna 6 och 7 minskas i enlighet med styrelsens hemställan.

Kommunikationsverkens lönenämnd har icke framställt någon erinran mot de sakkunnigas förslag.

Slutligen har *Sveriges poststationsföreståndareförening* i skrivelse den 5 november 1941 biträtt generalpoststyrelsens förslag om placering av stationsmästarna av klass 7 och 8 i 9 respektive 7 lönegraden.

Liksom tjänsteförteckningssakkunniga är jag av den uppfattningen, att stationsmästarna av klass 7 och 8 böra erhålla en förbättrad lönegradsplacering. Den utveckling, som beträffande uppbörden och penningomslutningen ägt rum vid förevarande postanstalter under de senaste åren, synes mig emellertid tala för en något högre placering av ifrågavarande befattningshavare, än de sakkunniga föreslagit. Jag anser mig därför böra tillstyrka generalpoststyrelsens förslag om uppflyttning av stationsmästarna av klass 7 från 7 till 9 lönegraden och stationsmästarna av klass 8 från 5 till 7 lönegraden.

Tjänsteförteckningssakkunnigas förslag om införande av en mellangrad mellan de nuvarande stationsmästarna av klass 5 och 6 innebär fullföljande av ett av kommunikationsverkens lönenämnd i dess utlåtande över 1936 års klassificeringskommittés förslag givet uppslag. Då det även enligt min mening måste vara ägnat att medföra vissa fördelar att vid klassificeringen av trafikanstalterna ha tillgång till en tjänstegrad mellan stationsmästare av klass 5 i 16 lönegraden och stationsmästare av klass 6 i 12 lönegraden, anser jag mig trots generalpoststyrelsens i viss mån reserverade inställning gentemot de sakkunnigas förslag böra tillstyrka detsamma. Jag vill emellertid understryka de sakkunnigas uttalande om att till den nya anstaltsklassen kunna komma att hänföras anstalter från såväl nuvarande femte som nuvarande sjätte klassen. Å Kungl. Maj:t torde få ankomma att efter den utredning, som må befinnas påkallad, meddela beslut rörande erforderliga ändringar av gällande klassificeringssystem.

Enligt tjänsteförteckningssakkunnigas förslag skulle den nuvarande anordningen med postexpeditionerna i nummerhänseende löpande i följd med postkontoren upphöra och särskild nummerföljd införas för postexpeditionerna. Då emellertid bestående förhållanden enligt generalpoststyrelsen erbjuda vissa praktiska fördelar, anser jag mig icke böra tillstyrka de sakkunnigas förslag härutinnan. Vid bifall till vad jag här förordat skulle alltså följande stationsmästarbefattningar inrymmas i tjänsteförteckningen, nämligen stationsmästare av klass 5 i lönegraden A 16, stationsmästare av klass 6 i lönegraden A 14, stationsmästare av klass 7 i lönegraden A 12, stationsmästare av klass 8 i lönegraden A 9 och stationsmästare av klass 9 i lönegraden A 7.

Förbättrade löneförmåner åt verkmästaren å övergångsstat E. V. Nyberg. Genom beslut den 20 juni 1913 förordnade Kungl. Maj:t i enlighet med riks-

dagens medgivande, att för dåvarande tillförordnade förste postvaktmästaren Ernst Vilhelm Nyberg skulle från och med år 1914 å postverkets övergångsstat uppföras en personlig verkmästarebefattning med avlöning av 4,200 kronor jämte ett ålderstillägg å 400 kronor efter 3 års tjänstgöring. I överensstämmelse med beslut vid 1918 års lagtima riksdag höjdes Nybergs avlöning från och med år 1919 till 4,700 kronor, vartill kom det av Nyberg då intjänade ålderstillägget å 400 kronor.

År 1919 var Nybergs avlöning ånyo föremål för riksdagens prövning. Det uttalades därvid, att avlöningen borde utgå med samma belopp, som uppbyres av en i Stockholm stationerad förste postexpeditör i högsta löneklassen. I enlighet härmed förklarade Kungl. Maj:t den 19 juni 1919, att Nybergs avlöning från och med den 1 juli 1920 skulle utgöra 6,420 kronor, vartill skulle komma dyrtidstillägg, för närvarande reglerat enligt föreskrifterna i § 4 kungörelsen den 15 juni 1923 (nr 265).

I skrivelse den 14 oktober 1941 har *generalpoststyrelsen* gjort framställning om förbättrade löneförmåner åt Nyberg samt därvid anfört bland annat följande.

Nybergs arbete i postverkets tjänst består i uppfinningar och konstruktioner av apparater, maskiner, transportanordningar och annan utrustning, som erfordras för att rationalisera och förbilliga driften. Verksamheten är närmast att jämföra med en konstruktionsingenjör. De lägsta ingenjörsbefattningarna, som äro upptagna i tjänsteförteckningen i vad avser statens affärsdrivande verk, äro hänförda till lönegraden A 20, nämligen ingenjörssistent vid telegrafverket, underingenjör vid statens järnvägar och ingenjör vid statens vattenfallsverk. Dessa befattningar kunna betecknas såsom begynnelsejänster för ingenjörer med högre teknisk utbildning vid respektive verk och såsom sluttjänster för mera dugliga ingenjörer utan sådan utbildning, varvid emellertid är att märka, att särskilt dugliga ingenjörer av sistnämnda kategori kunna nå även ingenjörsbefattningar i högre lönegrad än A 20. Nybergs verkmästarebefattning torde med hänsyn till arten av det arbete han har att utföra få anses närmast jämförlig åtminstone med nämnda ingenjörsbefattningar i lönegraden A 20. I varje fall torde det få anses obestriddt, att Nybergs arbetsuppgifter måste anses väsentligt mera kvalificerade än en verkmästares vid telegrafverket eller en verkstadsmästares vid statens järnvägar och att han därför också rättvisligen borde vara placerad betydligt före dessa befattningshavare i lönehänseende.

Det förtjänar i detta sammanhang framhållas, att Nybergs arbete varit och är av synnerligt värde för postverket icke blott som en betydelsefull förutsättning för och faktor i den genomgripande rationalisering av driften, som under de senaste årtiondena pågått inom verket, utan även direkt ekonomiskt. De kostnadsbesparingar, som genom Nybergs uppfinningar och konstruktioner kommit verket tillgodo, kunna enligt sakens natur endast i undantagsfall bestämmas till fixerade belopp, men äro sammanlagt utan allt tvivel av mycket betydande storlek. För närvarande är Nyberg sysselsatt med honom av styrelsen meddelat uppdrag att konstruera de synnerligen omfattande och komplicerade transportanläggningarna och därmed sammanhängande tekniska anordningarna i nya bangårdspostkontoret i Stockholm. Dessa anläggningar och anordningar kunna beräknas representera ett sammanlagt kostnadsbelopp av inemot 500,000 kronor.

Med hänsyn till vad sålunda anförts måste det framstå såsom en mycket billig begäran att Nybergs avlöning i likhet med vad skedde vid löneregleringen 1920 ställas i paritet med en förste postassistents i Stockholm i högsta löneklassen enligt nu gällande avlöningsbestämmelser och alltså utgår med samma belopp, som tillkommer en befattningshavare i lönegraden A 17 löneklass 21 å I-ort enligt bestämmelserna i civila avlöningsreglementet.

Styrelsen hemställer fördensskull, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen, att avlöningen till Nyberg måtte från och med den 1 juli 1942 utgå med 7,668 kronor per år, å vilket belopp rörligt tillägg och kristillägg böra utgå enligt gällande grunder. Vid styrelsens framställning har fogats en förteckning över Nybergs uppfinningar och konstruktioner samt intyg från fackmän rörande Nybergs verksamhet.

Allmänna lönenämnden har avgivit utlåtande över generalpoststyrelsens framställning den 25 november 1941 samt därvid med hänsyn till arten av Nybergs arbetsuppgifter och värdet för postverket av Nybergs verksamhet tillstyrkt framställningen.

Vid 1920 års löneroglering för kommunikationsverken jämställdes Nybergs å övergångsstat placerade verkmästarbefattning med befattning såsom förste postexpeditör. Häremot svarar numera i lönehänseende befattning såsom förste postassistent i 17 lönegraden. I och för sig synes mig intet vara att erinra mot att Nybergs avlöning fastställes att utgå enligt denna lönegrad. Emellertid förefaller det mig önskvärt, att förevarande fråga så ordnas, att Nybergs ställning i såväl löne- som pensionsänseende blir på en gång enhetligt och tillfredsställande reglerad. Med avseende å tjänstepensionsrätten är Nyberg för närvarande underkastad bestämmelserna i 1907 års civila pensionslag — varvid såsom pensionsunderlag tjänar ett belopp motsvarande två tredjedelar av den år 1919 fastställda avlöningen — och i familjepensionsänseende gälla för honom de för delägare i civilstatens änke- och pupillkassa tidigare fastställda grunderna. Om Nybergs tjänst inordnas under civila avlöningsreglementet, bliva de i allmänna tjänste- och familjepensionsreglementena innefattade bestämmelserna automatiskt å honom tillämpliga. Om befattningen hänföres till lönegraden A 17, skulle emellertid hans pensionsförmåner bliva sämre än de, som för närvarande äro honom tillförsäkrade. Sålunda skulle tjänstepensionsbeloppet bliva omkring 300 kronor lägre än enligt för honom nu gällande regler. Då detta synts mig vara obilligt, har jag ansett mig böra ifrågasätta, att tjänsten inplaceras i lönegraden A 18, varvid tjänstepensionsförmånen skulle ungefär sammanfalla med den Nyberg nu tillförsäkrade. Då avvägningen av löneförmånerna enligt generalpoststyrelsens av lönenämnden biträdda förslag synes mig vara lämplig, torde emellertid föreskrift böra meddelas, att Nyberg skall, så länge han kvarstår i befattningen, tillhöra 21 löneklassen.

Departements-
chefen.

På grund av det anförda vill jag förorda, att för Nyberg å övergångsstat för postverket uppföres en verkmästartjänst i lönegraden A 18.

Övriga förslag. I sina utlåtanden i anledning av tjänsteförteckningsakkunnigas förslag har *generalpoststyrelsen* hemställt om uppflyttning av överpostmästare och postmästare av klass 1 A från lönegraden A 25 respektive A 26 till lönegraden A 26 respektive A 27. Vidare har styrelsen i sin framställning rörande antalet befattningar från och med den 1 juli 1942, utöver förut behandlade förslag, hemställt om inrättande av en sekreterarbefattning i lönegraden A 24 å militärbyrån samt uppflyttning av en sekreterarbefattning å fjärde byrån (ekonomi- och revisionsärenden) från lönegraden A 24 till lönegraden A 26 och en notariebefattning å ombudsmansexpeditionen från lönegraden A 21 till sekreterarbefattning i lönegraden A 24.

Allmänna lönenämnden har tillstyrkt styrelsens förslag om uppflyttning av omförmälda sekreterar- och notariebefattningar.

*Departements-
chefen.*

Generalpoststyrelsens ifrågavarande förslag föranleda icke annat uttalande från min sida, än att jag icke är beredd att tillstyrka desamma.

Sammanfattning. Vid bifall till vad jag i det föregående förordat skulle beträffande *personalförteckningen* vidtagas följande ändring, nämligen ökning av antalet postmästare av klass 2 (A 22) från 55 till 56.

Beträffande *tjänsteförteckningen* skulle följande förändringar vidtagas, nämligen i

lönegraden A 14: införande av stationsmästare av klass 6,

lönegraden A 12: införande av förste expeditionsförman och förste kupémästare samt utbyte av stationsmästare av klass 6 mot stationsmästare av klass 7,

lönegraden A 11: införande av expeditionsförman, kupémästare och transportförman,

lönegraden A 9: införande av förste postiljon, kontorist och stationsmästare av klass 8,

lönegraden A 7: införande av förrådsförman, postiljon och stationsmästare av klass 9 samt uteslutning av stationsmästare av klass 7,

lönegraden A 5: uteslutning av stationsmästare av klass 8.

Telegrafverket.

Förbättrad löneställning för föreståndaren för tekniska byråns stationsavdelning. Å telegrafstyrelsens tekniska byrå är inrättad en stationsavdelning, där i huvudsak handläggas till byråns arbetsområde hörande frågor rörande konstruktion och planläggning av automatiska telefonstationer och abonnentväxlar, manuella telefonstationer och abonnentanläggningar, frågor rörande kraftanläggningar för stationerna ävensom med planläggnings- och konstruktionsarbetet sammanhängande trafiktekniska frågor samt frågor angående konstruktion av linje- och nätbyggnadsmateriel. Avdelningen förestås av en byrådirektör i lönegraden A 28. Innan den nuvarande organisationen av telegrafverket trädde i kraft den 1

juli 1941, handlades nämnda arbetsuppgifter å två skilda avdelningar inom styrelsens dåvarande linjebyrå, en konstruktionsavdelning och en stationsavdelning, vardera med en byrådirektör såsom föreståndare.

I skrivelse den 17 oktober 1941 har *telegrafstyrelsen* framlagt förslag om förbättrad löneställning för föreståndaren för stationsavdelningen. Styrelsen har därvid framhållit, att de sakkunniga för omorganisation av telegrafverket uttalat, att det med hänsyn till de fordringar, som måste ställas på ifrågavarande befattningshavare, kunde övervägas att bereda honom högre löneställning än byrådirektör. Emellertid hade de sakkunniga i avvaktan på vidare erfarenhet stannat för denna tjänsteställning. I sitt utlåtande över de sakkunnigas betänkande föreslog styrelsen, att befattningen skulle under benämningen förste byrådirektör hänföras till 30 lönegraden. Detta förslag, som avstyrktes av allmänna lönenämnden, vann icke statsmakternas bifall. Efter att ha erinrat härom anför styrelsen följande.

Med hänsyn till den betydelse ifrågavarande befattning har för telegrafverkets utveckling på det stationstekniska området och till de stora krav, som på grund härav måste ställas på befattningens innehavare beträffande insikter, initiativrikedom och förmåga av självständigt omdöme, kan styrelsen icke finna den för tjänsten gällande lönegradsplaceringen skälig. Härtill kommer nödvändigheten att, om tekniska byråns chef skall få erforderlig tid för övervakning och sammanhållning av styrelsens omfattande tekniska arbete, utrusta stationsavdelningens föreståndare med befogenhet att mera självständigt handlägga de avdelningen påvilande uppgifterna. Styrelsen anser därför, att åt ifrågavarande avdelningsföreståndare bör beredas en löneställning, som verkligen svarar mot hans tjänstställning. Därest av principiella skäl en placering i lönegraden A 30 icke skulle befinnas lämplig, bör enligt styrelsens mening föreståndaren för stationsavdelningen på förslag av telegrafverkets chef tillsättas medelst förordnande för viss tid och lönegradsplaceringen därvid bliva sådan, att hans löneförmåner något överstiga slutlönen för en befattningshavare i lönegraden A 30. Lönegraden C 6 synes därvid närmast böra komma i fråga.

Styrelsen föreslår därför, att å tekniska byrån i utbyte mot en byrådirektörstjänst inrättas en ny tjänst såsom föreståndare för stationsavdelningen med placering i lönegraden C 6, förslagsvis benämnd avdelningsdirektör eller direktör.

I utlåtande den 29 november 1941 över styrelsens framställning har *allmänna lönenämnden* anfört följande.

Enligt vad lönenämnden inhämtat, funnos å telegrafverkets tekniska byrå den 1 juli 1941 202 ordinarie tjänstemän, därav 138 voro placerade till tjänstgöring å stationsavdelningen. Av dessa senare voro — förutom föreståndaren — 33 inplacerade i lönegraden A 21 och högre lönegrader och 104 i lägre lönegrader. Denna avdelning, som handhar det huvudsakliga konstruktionsarbetet beträffande såväl materiel som stationsutrustningar, är sålunda av betydande storlek och ställer stora krav på föreståndaren på grund av, bland annat, den snabba utvecklingen inom avdelningens verksamhetsområde. Då avdelningen enligt de för lönenämnden nu tillgängliga uppgifterna har sådan omfattning och sådana arbetsuppgifter, att den i och för sig väl kan jämföras med en självständig byrå, finner lönenämnden — med hänsyn jämväl tagen till avdelningens betydelse

för telegrafverkets verksamhet och till den självständiga ställning, som enligt det föreliggande förslaget avses tillkomma föreståndaren för avdelningen — vissa skäl tala för, att denne beredes en förbättrad löneställning.

Därest åtgärder härutinnan redan nu anses böra vidtagas, föreligga olika möjligheter i fråga om lönegradsplaceringen. Telegrafstyrelsen har för sin del föreslagit lönegraden A 30 eller lönegraden C 6. Lönenämnden vill i fråga härom framhålla, att lönen i högsta löneklassen i lönegraden A 30 å 1-ort utgör 13,500 kronor och tjänstepensionsunderlaget enligt det till 1941 års riksdag framlagda förslaget till allmänt tjänstepensionsreglemente 8,016 kronor. Då motsvarande belopp i lönegraden C 6 uppgå till 14,000 respektive 7,800 kronor, medför den föreslagna inplaceringen å C-planen en förmånligare ställning i avlöningshänseende men en sämre ställning i pensionshänseende än vid inplacering å A-planen i lönegraden 30.

Lönenämnden, som för sin del anser övervägande skäl tala för ifrågasvarande befattnings bibehållande å A-planen, finner principiella betänkligheter icke möta mot befattningens placering i 30 lönegraden. Beträffande benämningen erinrar lönenämnden, att i tjänsteförteckningen för statens vattenfallsverk finnes i lönegraden A 30 upptagen förste byrådirektörsbefattning, vilken är avsedd för föreståndaren för en under vattenbyggnadstekniska byrån lydande avdelning, samt att för telegrafverkets del intill den 1 juli 1941 i nämnda förteckning funnits införd befattningen förste byrådirektör.

I särskilt yttrande har *ledamoten av lönenämnden Mattelin* tillstyrkt befattningens placering i lönegraden C 6.

*Departements-
chefen.*

Numera föreliggande uppgifter rörande arten och omfattningen av de med befattningen såsom föreståndare för tekniska byråns stationsavdelning förenade arbetsuppgifterna synas mig giva vid handen, att motiv för en förbättrad löneställning förefinnas. Huruvida denna bör åstadkommas genom anlitan- de av löneplanen A eller löneplanen C kan däremot vara tveksamt. Enligt min mening är befattningens karaktär sådan, att en placering å sistnämnda löneplan kan tänkas medföra vissa fördelar. Med prövningen härav liksom med det slutliga ställningstagandet till befattningens lönegradsplacering bör dock anstå, till dess pågående utredning rörande byråchefers och därmed likställda befattningshavares löneställning avslutats. I avvaktan härå synes emellertid skäligen, att nuvarande innehavaren av befattningen beredes ersättning för det med befattningen i förhållande till dess placering i lönehänseende förenade merarbetet. Jag har därför för avsikt att, därest riksdagen icke framställer någon erinran däremot, föreslå Kungl. Maj:tt medgiva, att till föreståndaren för tekniska byråns stationsavdelning må, från och med den 1 juli 1942 och intill dess frågan om befattningens lönegradsplacering slutgiltigt avgjorts, utgå särskilt arvode vid sidan av lönen med 1.000 kronor för år.

Uppflyttning i lönegrad av befattningen såsom föreståndare för tillverkningsavdelningen vid verkstaden i Nynäshamn. Telegrafstyrelsen har föreslagit, att ifrågasvarande befattning måtte ombildas till en verkstadsöveringenjörstjänst i lönegraden C 6. För närvarande är befattningen under benämningen verkstadsingenjör hänförd till lönegraden A 27.

Telegrafverkets verkstad i Nynäshamn, som förestås av en verkstadsdirektör i lönegraden C 8, består av fyra avdelningar, nämligen, förutom tillverkningsavdelningen, en expeditions- och förvaltningsavdelning, en teknisk avdelning och en fastighetsavdelning. Vid verkstaden tillverkas apparat- och stationsmateriel för verkets telefonanläggningar, det mesta av telegrafverkets egen konstruktion. Bland de mera betydande tillverkningarna märkas telefonapparater, linjeväljare, telefonteknisk utrustning för telefonstationer och automatiska telefonväxlar. Av telegrafmateriel tillverkas endast en del detaljer såsom telegrafreläer, telegraföverdrag och telegrafväxlar. Dessutom tillverkas en del materiel för telegrafverkets nät och linjer, mätinstrument ävensom vissa kontorsinventarier. Verkstaden utför praktiskt taget alla de arbetsoperationer, som behövas för att ur råmateriel färdigställa effekterna. Vid tillverkningsavdelningen utföras även alla förekommande reparations- och renoveringsarbeten.

Tillverkningsavdelningen omfattar verktygsritkontor med serviceavdelning, planeringskontor med lagerbokföring och leveranskontor, arbetsstudieavdelning med ackordsregister, avdelning för personalfrågor samt avdelning för avsyning och tillverkningskontroll. Den under föreståndaren för tillverkningsavdelningen lydande personalen uppgår för närvarande till 107 tjänstemän och omkring 1,300 arbetare. Tillverkningsvärdet uppgick år 1940 till omkring 11,000,000 kronor.

I sin förenämnda skrivelse har *telegrafstyrelsen* erinrat, att ett av styrelsen i samband med omorganisationen av telegrafverket framfört förslag om uppflyttning av befattningen såsom föreståndare för tillverkningsavdelningen till lönegraden C 5 icke vann statsmakternas bifall. Styrelsen anför därefter följande.

Den vid huvudverkstaden i Nynäshamn sedan flera år tillbaka enligt moderna industriprinciper drivna rationaliseringen fordrar av föreståndaren för tillverkningsavdelningen stora personliga kvalifikationer samt utpräglade ledaregenskaper. Med hänsyn till att Nynäshamnsverkstadens produktion till över 90 procent utgöres av nytillverkning fordras även stora tekniska kvalifikationer. Dugliga verkstadsingenjörer med ifrågavarande egenskaper äro mycket eftersökta av den privata verkstadsindustrien. En överingenjör vid en privat verkstadsrörelse av samma storleksordning som huvudverkstaden i Nynäshamn — den närmaste motsvarigheten inom privatindustrien till här ifrågavarande verkstadsingenjör — betalas också avsevärt högre än vad som överhuvud kan komma i fråga vid en statlig verkstad. För att kunna förvärva och sedermera även behålla en för befattningen såsom föreståndare för tillverkningsavdelningen fullt kvalificerad kraft måste därför med befattningen ifråga förenas en högre lön än som för närvarande utgår. Befattningen bör också lämpligen tillsättas medelst förordnande på viss tid.

Styrelsen föreslår därför, att en ny befattning under benämningen verkstadsöveringenjör med placering i lönegraden C 6 inrättas för föreståndaren för tillverkningsavdelningen. Att styrelsen frångått sitt tidigare förslag om föreståndarbefattningens placering i lönegraden C 5 beror, framhåller styrelsen, på den numera starkt stegrade efterfrågan på tekniska ledarkrafter med de i förevarande fall nödvändiga kvalifikationerna.

Av vad i ärendet anförts och av vad *allmänna lönenämnden* under ett vid verkstaden avlagt besök inhämtat har lönenämnden kommit till den uppfattningen, att skäl tala för att föreståndaren för tillverkningsavdelningen beredes en förmånligare löneställning. Lönenämnden anför härutinnan följande.

Enligt lönenämndens mening är tillverkningen vid verkstaden — serie-tillverkning med högt uppdrivet arbetstempo — av den art, att alldeles särskilda anspråk måste ställas på den för tillverkningen huvudansvarige ledaren. Visserligen sorterar föreståndaren för tillverkningsavdelningen direkt under verkstadsdirektören och kan sålunda i viktigare frågor erhålla dennes råd och anvisningar, men den egentliga ledningen av det omfattande tillverkningsarbetet och ansvaret för att detta vid varje tidpunkt bedrivs på ett effektivt och ekonomiskt sätt påvilar i allt fall i första hand föreståndaren för tillverkningsavdelningen.

Lönenämnden finner emellertid en löneförhöjning för ifrågavarande befattningshavare även ur andra synpunkter motiverad. Den konkurrens från den privata verkstadsindustriens sida, som för närvarande råder om särskilt kvalificerad teknisk ledarpersonal och som enligt vad lönenämnden inhämtat gjort sig gällande beträffande innehavaren av ifrågavarande verkstadsingenjörsbefattning, synes nämligen lönenämnden framtvinga en löneförhöjning i föreliggande fall. Lönenämnden har därvid haft under omprövning, om icke det sålunda uppkomna kravet på löneökning kunde tillgodoses genom ett särskilt tilläggsarvode att utgå vid sidan av lönen, så länge berörda konkurrensförhållanden göra sig gällande. Då emellertid ett sådant tilläggsarvode enligt nämndens mening måste bliva av betydande storlek, om det därmed avsedda ändamålet skall vinnas, har lönenämnden icke ansett sig böra föreslå en dylik anordning utan har i stället funnit sig böra tillstyrka tjänstens överförande till förordnandebefattning med därav följande inplacering å C-planen. Lönenämnden har dock icke funnit tillräckliga skäl föreligga att frångå telegrafstyrelsens tidigare framlagda förslag om föreståndarbefattningens inplacering i lönegraden C 5, vilket för innehavaren av befattningen skulle i jämförelse med honom nu tillkommande lön innebära en förhöjning av 2,665 kronor. Ett bifall härtill synes lönenämnden icke kunna medföra konsekvenser beträffande löneställningen för befattningshavare med jämförbara arbetsuppgifter vid de andra affärsverkens verkstäder.

Lönenämnden tillstyrker alltså, att befattningen placeras i lönegraden C 5.

*Departements-
chefen.*

De särskilt tillkallade sakkunniga för omorganisation av telegrafverket berörde icke i sitt betänkande lönegradsplaceringen av befattningen såsom föreståndare för tillverkningsavdelningen vid telegrafverkets verkstad i Nynäshamn. Med hänsyn härtill och då jag vid min anmälan föregående år av nämnda sakkunnigas förslag endast ansåg mig böra till behandling upptaga sådana lönespörsmål, som sammanhänge med omorganisationen, uttalade jag i anledning av då föreliggande förslag från telegrafstyrelsen om förbättrad lönegradsplacering av ifrågavarande befattning, att med prövningen därav borde tillsvidare anstå.

Telegrafstyrelsen, vars nyssnämnda förslag innebar, att befattningen skulle uppflyttas till lönegraden C 5, hemställer nu om dess placering i lönegraden C 6.

Liksom lönenämnden anser jag av utredningen i ärendet framgå, att övertygande skäl tala för att befattningen gives en förbättrad lönegradsplacering samt att detta lämpligen bör ske genom befattningens överförande å löneplanen C. Jag är jämväl med lönenämnden ense om att en placering i lönegraden C 5 därvid bör vara tillfyllest.

Emellertid vill jag i detta sammanhang framhålla, att en viss tvekan synes kunna föreligga om lämpligheten av att för befattningar, vilka kunna väntas bliva besatta med personer i relativt låg levnadsålder, använda tillsättningsformen förordnande på viss tid, vilken anställningsform enligt gällande pensionsbestämmelser medför rätt för befattningshavaren bland annat att vid frivillig avgång efter 12 års tjänstetid i befattningen erhålla hel tjänstepension. Det kan förtjäna övervägas, om ej vid förordnandeformens användning i större utsträckning i fråga om befattningar av här förevarande och liknande art en jämkning i pensioneringsgrunderna bör ske i syfte att skärpa villkoren för pension vid avgång på egen önskan. Denna fråga torde av chefen för finansdepartementet komma att upptagas till utredning. De ändringar i pensionsbestämmelserna, vilka kunna framgå såsom resultat av en dylik utredning, torde med hänsyn till avfattningen av bestämmelserna i allmänna tjänstepensionsreglementet kunna göras tillämpliga å innehavaren av den nu ifrågavarande befattningen.

Mot telegrafstyrelsens förslag om utbyte av den nuvarande benämningen verkstadsingenjör mot verkstadsöveringenjör har jag icke något att erinra.

Jag tillstyrker alltså, att befattningen såsom föreståndare för tillverkningsavdelningen vid telegrafverkets verkstad i Nynäshamn uppflyttas från lönegraden A 27 till lönegraden C 5.

Införande av verkstadsingenjör i A 26 samt utbyte av verkstadsingenjör i A 27 mot förste verkstadsingenjör. I enlighet med tjänsteförteckningsakkunnigas förslag, som vid ärendets remissbehandling lämnats utan erinran, tillstyrker jag, att befattningen verkstadsingenjör införes i 26 lönegraden samt att benämningen verkstadsingenjör i 27 lönegraden ändras till förste verkstadsingenjör.

Den nya befattningen avses för den avdelningsingenjör vid telegrafverkets verkstad i Nynäshamn, som tjänstgör såsom närmaste man till föreståndaren för tillverkningsavdelningen.

Uppflyttning i lönegrad av befattningen såsom föreståndare för arbetsstudieavdelningen vid verkstaden i Nynäshamn. Innehavaren av ifrågavarande befattning är för närvarande placerad såsom ingenjörsassistent i lönegraden A 20 men innehar förordnande att bestrida göromål såsom avdelningsingenjör i lönegraden A 22.

Telegrafstyrelsen har föreslagit uppflyttning av befattningen till sistnämnda lönegrad samt till stöd därför anfört följande.

Föreståndaren för arbetsstudieavdelningen sorterar under föreståndaren för tillverkningsavdelningen och har bland annat att handleda arbetsstudiemännen i deras arbete samt att söka reglera sådana ackordsfrågor, i vilka överenskommelse icke kunnat vinnas vid tidigare förhandlingar mellan arbetsstudiemännen eller verkmästarna å ena och arbetarna eller deras förtroendemän å andra sidan. Han har vidare att tillse, att enhetliga principer följas för ackordsättningen samt att i samband med arbetsstudierna framlägga och bearbeta förslag till förbättrade och förbilligade arbetsmetoder.

Det för verkstadsdriftens rationella bedrivande utomordentligt betydelsefulla arbete, som sålunda ankommer på föreståndaren för verkstadens arbetsstudieavdelning, och det ansvar, som i tjänsten åvilar honom, anser styrelsen väl motivera en uppflyttning av befattningen från ingenjörsassistent till avdelningsingenjörs tjänstegrad.

Styrelsen vill härjämte framhålla, att goda tekniker, som äro utbildade för här ifrågasvarande arbetsuppgifter och förskaffat sig praktisk erfarenhet på hithörande områden, äro särdeles eftersökta inom privatindustrien.

Allmänna lönenämnden har icke funnit anledning till erinran mot styrelsens förslag.

*Departements-
chefen.*

Liksom allmänna lönenämnden har jag icke funnit anledning till erinran mot styrelsens förslag. Jag tillstyrker alltså, att befattningen såsom föreståndare för arbetsstudieavdelningen vid verkstaden i Nynäshamn uppflyttas från 20 till 22 lönegraden. Vid bifall härtill torde Kungl. Maj:t framdeles vilja meddela beslut om indragning av en ingenjörsassistentbefattning.

Införande av ingenjör i A 17 samt utbyte av ingenjörsassistent i A 20 och avdelningsingenjör i A 22 mot ingenjör. För närvarande finnas ritarbefattningar inom telegrafverket till ett antal av 91. I lönehänseende äro de placerade i 15 lönegraden.

För att antagas till ritare fordras avlagd avgångsexamen från teknisk elementarskola, teknisk fackskola eller tekniskt gymnasium.

Å telegrafstyrelsens tekniska avdelningar, där det övervägande antalet ritare är sysselsatt, ha dessa till uppgift att vara behjälpliga vid utförandet av de å avdelningarna förekommande betydande konstruktions-, experiment- och ritarbetena. Nämnda arbetsuppgifter kunna i stort sett hänföras till två huvudkategorier, nämligen dels planering av nya anläggningar, dels ock utarbetande av nya konstruktions- och anläggningstyper samt icke minst utveckling av befintliga sådana. För varje arbetsuppgift har den för uppgiften närmast ansvarige ingenjören att genom studier och konferenser inhämta nödiga uppgifter samt utarbeta förslag och riktlinjer för uppgiftens lösande. Därvid biträdades han av honom underlydande ritare, vilka utföra sådana beräkningar, konstruktioner och ritningar, som finnas erforderliga, varefter i det stora flertalet fall nödiga modeller och anordningar samt utprovning av den erhållna problemlösningen utföras på telegrafstyrelsens verkstäder och provrum. Efter verkställda prov utföras renritning och specifikation av den behandlade konstruktionen eller anläggningen. En av de ritare, som står till vederbörande ingenjörs förfogande för utförande av

berörda arbetsuppgifter — den som är mest erfaren och besitter den största detaljkännedomen — anförtros att efter erhållna direktiv självständigt verkställa den för problemlösningen nödvändiga konstruktiva och schematiska delen av arbetsuppgiften. De övriga ritarna biträda honom vid beräkning, ritning, måttsättning, provning m. m.

Vid telegrafverkets verkstad i Nynäshamn finnas ritare med i huvudsak motsvarande uppgifter.

Ritarna å distriktet kunna uppdelas å två kategorier. Den ena, som omfattar de äldre och mera erfarna, fullgör uppgifter såsom arbetsledare, vilket innebär att de biträda med uppgörandet av arbetsförslag, utföra stakning och planering av nya stolplinjer och landskablar, handha vissa automatstationsarbeten, träffa uppgörelser med markägare samt i övrigt erhålla uppdrag att utöva direkt ledning av en del praktiska arbeten. Deras arbete är mera att hänföra till ingenjörsassistentsgöromål och de äro därför i vissa fall förordnade att bestrida göromål som ingenjörsassistent. Den andra kategorien sysslar med ritarbete av mera rutinmässig art.

Förslag om införande av en ritarbefattning i 17 lönegraden har av *telegrafstyrelsen* framställts i skrivelse den 16 september 1930 till Kungl. Maj:t. Styrelsen anförde därvid bland annat följande.

De äldre ritarna, vilka genom mångårig praktik vid telegrafverket förvärvat ökad teknisk insikt och större erfarenhet, ha tilldelats göromål av mera självständig och krävande natur, såsom lösande efter erhållna direktiv av konstruktiva och schematiska problem, uppgörande av förslag till tekniska specifikationer och beräkningar, detaljgranskning av utförda ritningar m. m. Dessa göromål närma sig rent konstruktiva uppgifter. Styrelsen anser, att för de ritare, vilkas göromål nu till stor del bestå i arbeten av nämnda, mera kvalificerade beskaffenhet, bör beredas möjlighet till befordran till högre tjänst.

Ritarna tillhöra för närvarande 15 lönegraden. Om en ritare befordrades till högre tjänst, skulle detta bli till ingenjörsassistent, det vill säga till 20 lönegraden. En sådan befordran anser styrelsen dock endast undantagsvis böra ifrågakomma. En mellangrad, förslagsvis 17 lönegraden, skulle däremot komma att medföra en rättvis avlöning för vissa ritare med mera kvalificerade göromål. Ritarna, som för närvarande tillhöra samma lönegrad som telegrafassistenterna, skulle därigenom, liksom dessa senare, erhålla möjlighet till lämplig befordran. Liksom det finnes förste telegrafassistenttjänster i 17 lönegraden, skulle det alltså komma att finnas förste ritartjänster i samma lönegrad.

Styrelsen föreslog därför införandet av en ny befattningsgrupp vid telegrafverket, benämnd förste ritare, vilken befattningsgrupp skulle hänföras till 17 lönegraden.

I utlåtande den 16 december 1930 över styrelsens framställning anförde *kommunikationsverkens lönenämnd* i huvudsak följande.

Lönenämnden får erinra, att även vid statens järnvägar och statens vattenfallsverk finnas inrättade ordinarie ritarbefattningar. Ett införande av befattningen förste ritare vid telegrafverket skulle med all sannolikhet framkalla krav från ritarpersonalen vid statens järnvägar och statens vattenfallsverk om inrättande av motsvarande befattningsgrupp jämväl vid dessa verk.

Av vad styrelsen anfört såsom motiv för sitt förslag i denna punkt har nämnden ej heller funnit sig övertygad om att något trängande behov förefinnes att för telegrafverkets vidkommande inrätta denna nya befattning. Med hänsyn härtill och då införande av nya tjänstekategorier vid vederbörande verk enligt nämndens mening bör så vitt möjligt är ske endast i samband med en mera allmän revision av den till avlöningsreglementet hörande tjänsteförteckningen, har nämnden ansett telegrafstyrelsens förslag i nu ifrågavarande hänseende icke böra föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Avvikande mening anfördes av ledamoten Wold, som ansåg, att nämnden bort tillstyrka bifall till styrelsens förslag.

Kungl. Maj:t beslöt i enlighet med vad lönenämnden föreslagit.

I sin skrivelse till tjänsteförteckningsakkunniga har *telegrafstyrelsen* ånyo upptagit ifrågavarande spörsmål samt därvid hemställt, att befattningen ritare måtte upptagas jämväl i 17 lönegraden.

Tjänsteförteckningsakkunniga ha för sin del anfört bland annat följande.

Av den lämnade redogörelsen framgår att bland de i 15 lönegraden för närvarande placerade ritarna finnas befattningshavare, som utöva en självständigare verksamhet än övriga till gruppen hörande befattningshavare. Då dessa mera självständigt arbetande ritare enligt de sakkunnigas uppfattning äro förtjänta av en förmånligare löneställning än den nuvarande, men den möjlighet, som för närvarande i sådant avseende står till buds, nämligen uppflyttning till 20 lönegraden, får anses innebära en i flertalet fall för hög värdesättning av befattningshavarnas arbetsuppgifter, finna de sakkunniga skäl för inrättandet av en mellangrad föreligga. Den av telegrafstyrelsen föreslagna placeringen i 17 lönegraden synes de sakkunniga innefatta en i förhållande till arbetsuppgifterna lämplig löneställning.

De göromål, som bestridas av de till uppflyttning föreslagna befattningshavarna, äro, så vitt de sakkunniga kunna finna, av den art, att titeln ingenjör å befattningshavarna ifråga icke kan anses missvisande. Med hänsyn härtill få de sakkunniga förorda, att befattningen ingenjör införas i tjänsteförteckningen i 17 lönegraden.

Vid telegrafverket finnas för närvarande befattningar under benämningarna ingenjörsassistent i 20 lönegraden samt avdelningsingenjör och konstruktör i 22 lönegraden. I enlighet med vad i nyss åberopade sammanhang anförts rörande tjänstebenämningar få de sakkunniga förorda ett utbyte av nämnda titlar mot titeln ingenjör, en åtgärd som beträffande ingenjörsbefattningen i 20 lönegraden också föreslagits av telegrafstyrelsen.

Från personalhåll har föreslagits införande av befattningen ingenjör jämväl i 24 lönegraden. Då emellertid telegrafstyrelsen vid förut omförmälda överläggningar givit uttryck för att styrelsen ej önskade, att en dylik åtgärd vidtoges, ha de sakkunniga icke ansett sig böra framställa något förslag i ämnet.

Vid bifall till vad ovan anförts skulle befattningar under benämningen ingenjör finnas vid telegrafverket i 17, 20 och 22 lönegraderna.

Representanten för kommunikationsverkens ingenjörsförbund har hemställt, att ingenjörstjänst måtte införas i tjänsteförteckningen i 24 lönegraden, att användas om telegrafstyrelsen framdeles skulle finna behov av densamma föreligga.

Telegrafstyrelsen och *kommunikationsverkens lönenämnd* ha i utlåtanden

över de sakkunnigas betänkande den 28 februari 1939 och den 6 mars 1939 icke funnit anledning till erinran mot de sakkunnigas förslag.

I särskilda skrivelser den 14 och den 25 februari 1942 ha *telegrafverkets tekniska tjänstemannaförening* och *kommunikationsverkens ingenjörsförbund* hemställt, att befattningen ingenjör måtte upptagas i tjänsteförteckningen jämväl i lönegraden A 24.

Liksom tjänsteförteckningssakkunniga och de i ärendet hörda myndigheterna tillstyrker jag, att befattningen ingenjör införes i 17 lönegraden. Departements-
chefen.

Telegrafstyrelsen har vid skilda tillfällen hävdad den uppfattningen, att något behov för telegrafverkets del av en ingenjörsgad mellan de nuvarande ingenjörsbefattningarna i 22 och 26 lönegraderna icke skulle förefinnas. För min del har jag svårt att förstå denna styrelsens uppfattning. Jag anser mig dock icke i enlighet med föreliggande förslag från personalhåll böra tillstyrka, att befattningen ingenjör införes i 24 lönegraden i avvaktan på framtida behov därav. Emellertid vill jag framhålla, att vid prövningen av uppkommande förslag om ökat antal ingenjörstjänster i 26 lönegraden bör till förnyat övervägande upptagas frågan om inrättande av ingenjörstjänst i 24 lönegraden.

Enligt min mening innebär de sakkunnigas förslag om införande av gemensam benämning för samtliga ingenjörsbefattningar över 15 och under 26 lönegraden en betydande förenkling av tjänstebenämningarna. Då härtill kommer, att några konsekvenser av ett genomförande av de sakkunnigas förslag härutinnan icke kan befaras beträffande det åt 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga anförtrodda utredningsuppdraget rörande tjänstebenämningarna inom civilförvaltningen, anser jag mig oförhindrad tillstyrka ett utbyte av benämningarna ingenjörsassistent i 20 lönegraden och avdelningsingenjör i 22 lönegraden mot ingenjör. Jag vill tillägga, att den jämväl till utbyte föreslagna konstruktörsbenämningen i 22 lönegraden numera försvunnit ur tjänsteförteckningen.

Införande av linjemästare och verkmästare i A 17 samt utbyte av verkstadsmästare i A 15 mot verkmästare. I enlighet med tjänsteförteckningssakkunnigas förslag, som vid ärendets remissbehandling lämnats utan erinran, tillstyrker jag, att befattningarna linjemästare och verkmästare, vilka för närvarande äro hänfödda till 16 lönegraden, införas jämväl i 17 lönegraden samt att benämningen verkstadsmästare i 15 lönegraden utbytes mot verkmästare.

Linjemästarna — för närvarande 78 befattningar — ha att inom bestämda områden ansvara för planeringen av linje- och nätarbetenas utförande samt att leda och med biträde av dem underställda linjeförmän öva närmaste tillsynen över pågående arbeten. Verkmästarna — till antalet 8 — äro samtliga placerade vid telegrafverkets verkstad i Nynäshamn. De ha att under driftskontorets ledning utöva befäl för var sin avdelning samt att inom ra-

men av driftsledningens direktiv leda, fördela och kontrollera arbetet inom avdelningen.

Till den högre lönegraden avses att uppflytta de med de mest kvalificerade arbetsuppgifterna sysselsatta befattningshavarna.

Införande av radiokommissarie i A 15 samt förste radiotelegrafist och stationsmästare i A 14. I enlighet med tjänsteförtecknings-sakkunnigas förslag, vilket vid ärendets remissbehandling lämnats utan erinran, tillstyrker jag, att befattningen radiokommissarie införes i 15 lönegraden samt att befattningarna förste radiotelegrafist och stationsmästare införes i 14 lönegraden.

För närvarande förekomma radiotelegrafistbefattningar i allenast en lönegrad, nämligen lönegraden A 12. Den nya tjänstegraden förste radiotelegrafist avses för radiostationsföreståndarnas närmaste män samt med dessa beträffande kvalificerade arbetsuppgifter likställda radiotelegrafister. Förslaget om införande av radiokommissarie i 15 lönegraden innebär endast en titelförändring för de telegrafkommissarier av klass 6 i denna lönegrad, vilka tjänstgöra såsom föreståndare för radiostationer.

Den nya befattningen stationsmästare i 14 lönegraden är avsedd för de för närvarande såsom linjeförmän i 12 lönegraden placerade föreståndarna för de större och viktigare överdragsstationerna samt för vissa linjeförmän, vilka utöva befäl över underhållspersonalen å de större automatiska centraltelefonstationerna.

Införande av verkstadsförman i A 12. Tillverkningen vid telegrafverkets verkstad i Nynäshamn, vid vilken för närvarande omkring 1,300 arbetare sysselsätts, är organiserad å skilda avdelningar. Under driftskontorets ledning förestås dessa avdelningar, till antalet 16, av arbetsledare i verkmästares (16 lönegraden) eller verkstadsmästares (15 lönegraden) tjänsteställning. De större avdelningarna med upp till 200 arbetare äro uppdelade i arbetslag av varierande storlek med s. k. lagförmän såsom föreståndare. Dessa lagförmän, som tillsattes första gången år 1920, rekryteras bland arbetarpersonalen vid verkstaden. Deras antal uppgår till 23.

I sin förenämnda till tjänsteförtecknings-sakkunniga överlämnade skrivelse har *telegrafstyrelsen* hemställt, att ordinarie befattningar måtte upptagas i 10 och 12 lönegraderna för ifrågavarande lagförmän samt befattningarna därvid benämnas verkstadsförmän.

Rörande arbetsuppgifter, som åvila lagförmännen, framhåller styrelsen, att de i den utsträckning, som övervakningen av deras arbetslag medgiver, skola deltaga i arbetet. Då emellertid arbetslagen betydligt ökat i storlek, ha lagförmännens ledande uppgifter vuxit samt deras möjligheter att deltaga i arbetet minskat och i de större arbetslagen till och med helt försvunnit. Lagförmännens huvuduppgifter äro därför numera att leda och fördela arbetet inom respektive lag, att ansvara för arbetets kvalitet samt att i övrigt vara verkmästarna behjälpliga i deras åligganden såsom arbetsledare.

Styrelsen har vidare upplyst, att lagförmännen genom beslut av Kungl. Maj:t den 7 december 1934 och den 25 juni 1937 beretts pensionsrätt enligt

civila tjänstepensionsreglementet respektive allmänna familjepensionsreglementet samt att därvid förklarats att de i pensionshänseende skola anses tillhöra 10 lönegraden för extra ordinarie tjänstemän.

Slutligen framhåller styrelsen, att den högre befattningen avsetts för sådana lagförmän, som på grund av visad synnerlig duglighet blivit anförtrodda mera ansvarsfullt arbete och på vilka ställas större fordringar beträffande yrkesskicklighet än på övriga lagförmän.

Tjänsteförteckningssakkunniga ha icke haft något att erinra emot, att tjänstemannaställning gives åt vissa av de vid telegrafverkets verkstad befintliga lagförmännen. Denna ställning bör emellertid enligt de sakkunnigas uppfattning allenast tillkomma de lagförmän, vilkas arbetsuppgifter äro av den beskaffenhet, att de böra föranleda placering i 12 lönegraden. Detta skulle bliva fallet, då befattningshavarnas egenskap av förmän kommit till ett mera markerat uttryck därigenom, att de på grund av omfattningen av de ledande och arbetsfördelande uppgifterna samt det därmed förenade ansvaret icke deltaga i det löpande arbetet inom arbetslaget. Det synes de sakkunniga som om en placering av dessa förmän i 12 lönegraden skulle innebära en med hänsyn till arbetsuppgifternas art och omfattning samt i förhållande till det närmast högre verkstadsbefälet lämpligt avvägd löneställning.

Av *telegrafstyrelsen* och *kommunikationsverkens lönenämnd* har någon erinran mot de sakkunnigas förslag icke framställts.

Vad de sakkunniga sålunda föreslagit föranleder ej heller någon erinran från min sida. Jag tillstyrker alltså, att befattningen verkstadsförman införes i lönegraden A 12. *Departements-
chefen.*

Införande av kontorist i A 9. I enlighet med tjänsteförteckningssakkunnigas förslag, vilket vid ärendets remissbehandling lämnats utan erinran, tillstyrker jag, att befattningen kontorist införes i lönegraden A 9.

De sakkunniga ha vidare föreslagit, att de nuvarande benämningarna kassör i 10 lönegraden och förste kassör i 12 lönegraden skulle utbytas mot förste kontorist respektive kontorsskrivare. Såsom jag inledningsvis anfört, anser jag, att med ställningstagandet härtill bör tillsvidare anstå. Emellertid har telegrafstyrelsen i sitt förnyade utlåtande över tjänsteförteckningssakkunnigas betänkande föreslagit, att befattningarna förste kontorist och kontorsskrivare måtte införas i 10 respektive 12 lönegraden, även om nyss angivna benämningar bibehållas i nämnda lönegrader. Då jag icke utan närmare utredning är beredd att taga ställning till telegrafstyrelsens ifrågavarande förslag, anser jag detsamma icke för närvarande böra föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Införande av reparatör i A 8. Tjänsteförteckningssakkunniga ha till behandling förcheft förslag om uppflyttning av befattningen reparatör från 7 till 8 lönegraden beträffande såväl telegrafverket som statens järnvägar och statens vattenfallsverk. Jag redogör här för de sakkunnigas behandling av frågan i vad avser telegrafverket och statens vattenfallsverk.

Reparatörerna vid telegrafverket ha till åliggande att utföra underhållsarbeten och avhjälpa fel å telegrafverkets tekniska anordningar av olika slag. Förutom den direkta felavhjälningen, till vilken även höra mätningar och provningar för utrönande av uppkomna felaktigheters art och läge, åligger det reparatör att å stationen utföra rutinprovningar å ledningar och stationsanordningar samt att företaga och föra rapporter över s. k. apparatronder, vid vilka hos abonnenterna uppsatta apparater och växelbord undersökas och justeras samt eventuella brister å kabelutgreningar, fördelningskåp och kopplingsställen avhjälpas.

Reparatörsbefattningarna rekryteras från linjearbetarkåren. Antalet dylika befattningar uppgår till 760.

I utlåtande den 16 november 1927 över en av telegrafverkets personalförbund hos Kungl. Maj:t gjord framställning om uppflyttning av reparatörstjänsten från 7 till 8 lönegraden har *telegrafstyrelsen* med tillstyrkande av framställningen anfört bland annat följande.

Telefon- och telegraftekniken har alltsedan världskriget befunnit sig i synnerligen stark utveckling, vilken ännu icke visat någon tendens att stanna av. Tvärtom medföra de nya uppslagen ständigt ökade möjligheter till mera ekonomiskt utnyttjande av ledningarna, vilket å andra sidan även medför betydligt större krav på ledningars och apparaters godhet. Härigenom blir även följden, att fordringarna på reparatörerna över lag bliva större. Det fordras av dem större skicklighet och noggrannhet än förr för att allmänhetens allt skarpare krav å fullgoda telefonförbindelser skola bliva tillfredsställda.

Den kvalitativa förändringen i reparatörernas arbetsuppgifter och den därav följande fordringen på högre kompetens hos reparatörerna synes telegrafstyrelsen vara moment av sådan vikt och betydelse, att de hänvisa på en höjning av reparatörernas löneställning inom en närmare framtid.

Givetvis kommer dock allt fortfarande sådana fall att föreligga, då telegrafstyrelsen måste bereda alldeles speciellt kvalificerade reparatörer befordran till förste reparatörer.

I utlåtande över samma framställning den 24 januari 1928 uttalade *kommunikationsverkens lönenämnd*, att frågan om jämkning i gällande lönegradsplacering för ifrågavarande befattningshavare torde böra ses i ett vidsträcktare sammanhang och lämpligen upptagas vid en blivande allmän revision av kommunikationsverkens avlöningsreglemente med därtill hörande tjänsteförteckning.

Sedan ärendet överlämnats till 1928 års lönekommitté, som icke ingick på ifrågavarande spörsmål, förklarade *Kungl. Maj:t* genom beslut den 27 januari 1933 den av personalförbundet gjorda framställningen icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

I sin förenämnda, till tjänsteförteckningsakkunniga överlämnade skrivelse har *telegrafstyrelsen* upptagit frågan om reparatörernas löneställning samt därvid under åberopande av samma skäl, som tidigare anförts, hemställt om uppflyttning av gruppen från 7 till 8 lönegraden.

Vid statens vattenfallsverk sysselsättas reparatörerna huvudsakligen med montage- och underhållsarbeten. Reparatörerna äro placerade dels vid kraftverkens primär- och sekundärstationer, dels ock vid kanalstationerna. Antalet reparatörer utgör 76, varav 46 äro ordinarie.

Rekryteringen av reparatörskåren sker från statens vattenfallsverks arbetargrupp.

I promemoria den 22 oktober 1938 till de sakkunniga har *vattenfallsstyrelsen* hemställt, att i tjänsteförteckningen upptagen befattning såsom montör i 8 lönegraden måtte uteslutas, när några dylika befattningshavare icke funnes vid vattenfallsverket. Styrelsen har upplyst, att utvecklingen gått därhän, att montörerna i 8 lönegraden ersatts med reparatörer i 7 lönegraden.

Sedan vid överläggningar inför de sakkunniga från personalhåll ifrågasatts en klyvning av reparatörgruppen genom införande av reparatörsbefattning jämväl i 8 lönegraden även vid statens vattenfallsverk, har styrelsen förklarat sig icke vilja motsätta sig detta förslag.

Tjänsteförteckningssakkunniga anföra bland annat följande.

Vid överläggningar inför de sakkunniga med personalrepresentanter ha de sakkunniga erinrat, att det redan på grund av meddelade direktiv vore uteslutet att bereda förbättrad löneställning åt hela reparatörgruppen, men att en delning av gruppen vore tänkbar. Vederbörande personalrepresentanter ha därvid framhållit, att vid sådant förhållande även en dylik åtgärd vore av värde, då det gällde att söka åstadkomma en rättvis lönesättning. Från verksstyrelsernas sida har man från olika utgångspunkter icke velat motsätta sig införandet av befattningen även i 8 lönegraden samtidigt som emellertid mer eller mindre betonats, att vissa svårigheter skulle möta vid en sådan uppdelning. Då vad vid överläggningarna förekommit givit de sakkunniga den uppfattningen, att visst fog för uppflyttning av en del reparatörer till 8 lönegraden föreligger samt att en dylik differentiering, även om svårigheter förefinnas, likväl lärer kunna genomföras, ha de sakkunniga icke velat motsätta sig, att en reparatörsbefattning upptages jämväl i nämnda lönegrad. De sakkunniga förutsätta, att endast de reparatörer, vilkas arbetsuppgifter mera markerat skilja sig från övriga reparatörers, må ifrågakomma till placering i den högre lönegraden.

Vad statens vattenfallsverk beträffar bör i samband härmed och i anslutning till vad vattenfallsstyrelsen anfört den i 8 lönegraden befintliga montörsbefattningen uteslutas ur tjänsteförteckningen.

Representanten för telegraf- och telefonmannaförbundet har i anledning av de sakkunnigas förslag anfört följande.

Gruppen reparatör i 7 lönegraden har av telegrafstyrelsen och förbundet samstämmigt föreslagits till uppflyttning i 8 lönegraden, medan de sakkunniga delat gruppen och infört tjänstetiteln reparatör även i 8 lönegraden. Med kännedom om den begränsning, de sakkunniga ansett sig nödsakade göra i anledning av departementschefens direktiv, skall jag här icke rikta mig mot detta förslag, ehuru väl det här gäller en grupp, som också enligt de sakkunnigas mening om direktiven icke kan anses utgöra rekryteringsgrupp samt heller icke vid uppflyttning medföra uppflyttning av annan grupp och ännu mindre serie av grupper. Men de sakkunniga ha sagt sig »förutsätta, att endast de reparatörer, vilkas arbetsuppgifter mera markerat skilja sig från övriga reparatörers, må ifrågakomma till placering i den högre lönegraden».

Ehuruväl det givetvis icke varit de sakkunnigas mening att därmed lägga hinder i vägen för utnämning av reparatör till förste reparatör i 10 lönegraden, kan dock ett sådant uttalande av de sakkunniga sedermera leda till svårigheter i detta avseende. Skulle så bliva förhållandet, har denna högt kvalificerade grupp fått en kännbar försämring i stället för den så utomordentligt välmotiverade förbättring, som föreslagits av telegrafstyrelsen och förbundet och som de sakkunniga trots de snäva direktiven ansett sig böra i, enligt deras mening, för dem möjlig mån tillmötesgå. Jag hemställer därför, att uppdelningen av gruppen reparatörer får ske efter samma grunder och på samma sätt som vid befordringar i övrigt utan sådana särskilda förut sättningar med dess möjligheter till oriktiga tolkningar.

Av *telegrafstyrelsen*, *vattenfallsstyrelsen* och *kommunikationsverkens löne nämnd* ha några erinringar mot de sakkunnigas förslag icke framförts.

Departements-
chefen.

För min del har jag, om ock med tvekan, ansett mig böra tillstyrka, att befattningen reparatör införes även i 8 lönegraden vid telegrafverket och statens vattenfallsverk. Liksom tjänsteförteckningssakkunniga utgår jag därvid från att endast de reparatörer, vilkas arbetsuppgifter mera markerat skilja sig från övriga reparatörers, må ifrågakomma till placering i nämnda lönegrad. Att detta på något sätt, såsom representanten för telegraf- och telefonmannaförbundet synes befara, skulle inverka å utnämningen av förste reparatörer i 10 lönegraden, kan jag icke finna.

Införande av utlandstelefonist i A 8. Å de internationella expeditionerna vid telefonstationerna i Stockholm, Göteborg och Malmö tjänstgöra under normala förhållanden sammanlagt 72 rikstelefonister (6 lönegraden), därav 46 i Stockholm, 16 i Göteborg och 10 i Malmö.

I sin till tjänsteförteckningssakkunniga överlämnade skrivelse har *telegrafstyrelsen* hemställt om uppflyttning av ifrågavarande befattningshavare till 8 lönegraden. Styrelsen har därvid åberopat av särskilda sakkunniga inom telegrafverket gjord utredning rörande placeringen i lönehänseende av verkets befattningshavare. Nämnda sakkunniga ha bland annat framhållit, att direkt telefontrafik med andra länder än Danmark och Norge tillkommit efter år 1919 samt att större fordringar, särskilt i fråga om språkkunskaper, ställas på ifrågavarande befattningshavare än på övriga telefonister. Det syntes därför de sakkunniga lämpligt, att för ändamålet inrätta en ny befattning i 8 lönegraden, förslagsvis benämnd utlandstelefonist.

För egen del har styrelsen framhållit, att till 8 lönegraden borde uppflyttas även vissa rikstelefonister, som icke betjäna utlandsledningarna, men vilka liksom utlandstelefonisterna äro anförtrordade mera kvalificerade och ansvarsfulla arbetsuppgifter och på vilka större krav ställas än på rikstelefonist i allmänhet. Styrelsen åsyftar därvid sådana rikstelefonister, som tjänstgöra såsom föreståndare för vissa under centralstationer lydande större växelstationer i förening med telegramexpeditioner. Enligt styrelsen intaga dessa befattningshavare med avseende å arbetsuppgifter och ansvar en mellanställning mellan rikstelefonist (6 lönegraden) och vaktföreståndare (11 lönegraden).

Styrelsen har därför hemställt, att en ny befattning inrättas i 8 lönegraden samt att denna befattning med hänsyn till den av styrelsen förordade användningen av densamma benämnes rikstelefonist.

I likhet med telegrafstyrelsen anse *tjänsteförteckningssakkunniga*, att åt de rikstelefonister, som betjäna utlandsledningarna, bör beredas en bättre löneställning, därvid en placering av befattningshavarna i 8 lönegraden synes innebära en riktig och lämplig avvägning. Däremot äro de sakkunniga icke övertygade om behovet av en motsvarande förbättring för den personal styrelsen i övrigt förordad till uppflyttning. De sakkunniga tillstyrka sålunda i anslutning till den ståndpunkt, som intagits av förut omförmälda sakkunniga inom telegrafverket, att en ny befattning under benämningen utlandstelefonist införes i 8 lönegraden.

I sitt utlåtande över de sakkunnigas betänkande den 28 februari 1938 har *telegrafstyrelsen* icke särskilt uttalat sig rörande de sakkunnigas ifrågasvarande förslag. I förnyat utlåtande den 14 januari 1942 har styrelsen däremot framhållit, att styrelsen alltjämt är av den uppfattningen, att förutom de av de sakkunniga upptagna utlandstelefonisterna jämväl andra rikstelefonister, som icke betjäna utlandsledningarna men som dock hava sig anförtrödda mera kvalificerade och ansvarsfulla arbetsuppgifter än rikstelefonister i allmänhet, böra beredas anställning i lönegraden A 8.

Kommunikationsverkens lönenämnd har icke uttalat någon erinran mot de sakkunnigas förslag.

Jag finner mig böra biträda tjänsteförteckningssakkunnigas förslag om införande av utlandstelefonist i 8 lönegraden. Såsom förut framhållits överensstämmer detta förslag med resultatet av en av särskilda sakkunniga inom telegrafverket verkställd utredning rörande placering i lönehänseende av verkets befattningshavare. Vid sådant förhållande anser jag mig sakna anledning tillstyrka den ytterligare uppflyttning av rikstelefonister till nämnda lönegrad som telegrafstyrelsen ifrågasatt.

*Departements-
chefen.*

Fråga om införande av bilförare i A 7. Under hänvisning till vad jag anfört vid behandlingen av motsvarande spörsmål beträffande postverket, anser jag mig böra avstyrka tjänsteförteckningssakkunnigas förslag om införande av befattningen bilförare i lönegraden A 7.

Uteslutning av inkasserare i A 7. I enlighet med tjänsteförteckningssakkunnigas förslag, vilket vid ärendets remissbehandling lämnats utan erinran, tillstyrker jag, att befattningen inkasserare uteslutes ur lönegraden A 7. Eventuellt kvarvarande befattningshavare böra därvid uppföras å övergångsstat.

Införande av montör i A 7. I en till Kungl. Maj:t ställd skrivelse den 22 oktober 1938, vilken överlämnats till tjänsteförteckningssakkunniga, har *telegrafstyrelsen* föreslagit, att i 7 lönegraden måtte införas en ny befattning under benämningen montör, avsedd för beredande av ordinarie anställning åt vissa specialarbetare vid telegrafverket. I ärendet har styrelsen anfört följande.

De arbetare, som här avses, ha som regel en mångårig anställning bakom sig i telegrafverkets tjänst. De ha därunder förvärvat ingående sakkunskap och yrkesskicklighet inom särskilda grenar av telegrafverkets anläggningsarbeten. Sålunda har en del av dessa arbetare specialiserat sig på montage och provning av de tekniska anordningarna å manuella eller automatiska telefonstationer och å överdragsstationer, andra åter på uppsättning, inkoppling och provning av apparater och övriga telefonanordningar hos abonnenter eller hopkoppling, skarvning och lödning av olika slag av kablar, såsom riks-, lands- och lokalkablar jämte olika variationer härav.

Då ifrågavarande arbetare genom sin specialisering inom någon av ovan nämnda arbetsgrenar icke besitta den mera allsidiga utbildning, som fordras för erhållande av reparatörstjänst, ha de i allmänhet varit utestängda från befordran till dylik tjänst. Möjlighet har också saknats att bereda dem annan lämplig ordinarie anställning. För undanröjande av denna brist har styrelsen ansett det angeläget, att befattningen montör införes i 7 lönegraden.

Den föreslagna nya befattningen torde i de flesta fall komma att utgöra såväl begynnelse- som slutbefattning.

I skrivelse den 30 november 1938 till de sakkunniga har *telegraf- och telefonmannaförbundet* biträtt telegrafstyrelsens förslag om införande i tjänsteförteckningen av en montörsbefattning, men därvid ansett, att befattningen borde placeras i 8 lönegraden.

Ehuru *tjänsteförteckningssakkunniga* icke känt sig helt övertygade om att den i 7 lönegraden befintliga reparatörstiteln icke skulle kunna användas såsom benämning å de specialiserade arbetare, åt vilka det här gäller att bereda tjänstemannaställning, ha de sakkunniga icke velat motsätta sig telegrafstyrelsens förslag att för ändamålet införa titeln montör. Någon högre löneställning än den av styrelsen förordade ha de sakkunniga dock icke ansett sig kunna tillstyrka.

Representanten för telegraf- och telefonmannaförbundet har anfört i huvudsak följande.

Med titeln montör i 7 lönegraden har avsetts att bereda tjänstemannaställning åt vissa kvalificerade arbetare, som på grund av specialisering icke lämpligen kunna utnämnas till reparatörer. Förbundet hade av goda skäl föreslagit deras placering i 8 lönegraden. Då emellertid de sakkunniga icke ansett sig kunna föreslå bättre placering än i 7 lönegraden, torde det icke finnas möjligheter att nu få dem bättre placerade. Bland dessa montörer finnes det emellertid också sådana, vars kvalifikationer och arbetsuppgifter motivera en särställning. Det gäller sådana montörer, som helt på egen hand utföra komplicerade växelbords-, linjeväljare- och andra liknande anläggningar, omändra sådana anläggningar och detta ofta under tiden dessa anläggningar äro i bruk. De höra liksom vissa reparatörer vid vattenfallsverket inplaceras i 9 lönegraden. Det finnes också sådana montörer, som helt självständigt med hjälp av en eller flera andra arbetare utföra anläggningar av automatstationer på landsbygden, i samhällen etc. samt därvid ha hela ansvaret för arbetet och som arbetsledare för stationen. De måste behärska arbetet i alla dess detaljer vare sig det gäller den egentliga telefonapparaturen, ritningar och schema därför, mätningar och provningar av olika slag, eller det gäller starkströmsapparaturen för driften med dess motorer, ackumulatorer etc. De förena hos sig en förmans åliggande och ansvar med den tekniskt skicklige och kunnige arbetarens samt böra beredas tjänsteställning som förste montör i 12 lönegraden i likhet med motsvarande förste montörers tjänsteställning vid vattenfallsverket.

Uttalandet utmynnar i en hemställan om att befattningen montör upptages jämväl i 9 lönegraden och befattningen förste montör i 12 lönegraden.

Kommunikationsverkens lönenämnd har icke haft något att erinra mot de sakkunnigas förslag.

Även enligt min uppfattning borde hinder icke möta mot att för de specialiserade arbetare, varom här är fråga, använda den i 7 lönegraden befintliga titeln reparatör. Emellertid vill jag icke motsätta mig telegrafstyrelsens av de sakkunniga och kommunikationsverkens lönenämnd tillstyrkta förslag. Däremot kan jag icke tillstyrka telegraf- och telefonmannaförbundets framställning om införande av befattningen montör jämväl i 9 lönegraden och befattningen förste montör i 12 lönegraden.

Övriga förslag. Beträffande tjänsteförteckningsrevisionen har utöver förut omförmälda förslag yrkats

dels av representanten för telegraf- och telefonmannaförbundet uppflyttning av stationsförman från lönegraden A 8 till lönegraden A 9, förrådsförman från lönegraden A 7 till lönegraden A 8, förste stationsbiträde från lönegraden A 6 till lönegraden A 7, expeditionsvakt och stationsbiträde från lönegraden A 5 till lönegraden A 6, landtelefonist från lönegraden A 4 till lönegraden A 5 samt lokaltelefonist från lönegraden A 2 till lönegraden A 3;

dels av representanten för kommunikationsverkens ingenjörsförbund införande av byrådirektör i lönegraden A 29 samt förste ingenjörsbefattningar i lönegraden A 28;

dels av telegrafstyrelsen införande av förrådsintendent i lönegraden A 24, uppflyttning av huvudkassör från lönegraden A 21 till lönegraden A 22, utslutning av förrådsförvaltare i lönegraden A 21 samt uppflyttning av förste stationsbiträde från lönegraden A 6 till lönegraden A 7;

dels ock av kommunikationsverkens ingenjörsförbund uppflyttning av distriktsingenjör från lönegraden A 26 till lönegraden A 27.

Därjämte har *telegrafstyrelsen* i sin framställning rörande antalet befattningar från och med den 1 juli 1942, utöver förut behandlade förslag, hemställt om inrättande av en byråingenjörstjänst i lönegraden A 26 å tekniska byråns transmissionsavdelning.

Allmänna lönenämnden har icke funnit sistnämnda förslag giva lönenämnden anledning till särskilt uttalande.

Inom telegrafverket pågår för närvarande omorganisation av förrådsväsenet, innebärande bland annat att de nuvarande förrådsavdelningarna skola utbrytas ur distriktsorganisationen och direkt underställas telegrafstyrelsens förrådsbyrå. Samtidigt skall antalet förrådsavdelningar eller huvudförråd, som de enligt den nya organisationen skola benämnas, minskas från sex till fyra. De nuvarande förrådsavdelningarna förestås av förrådsförvaltare i lönegraden A 21. Enligt telegrafstyrelsens förslag skola föreståndarna för huvudförråden under benämningen förrådsintendenter inplaceras i lönegraden A 24.

Utan tvivel böra föreståndarna för huvudförråden med sin i förhållande till förrådsförvallarna självständigare och ansvarsfullare ställning erhålla en

högre lönegradsplacering än förrådsförvaltarna. Frågan härom bör emellertid upptagas till avgörande först när omorganisationen genomförts och material föreligger för bedömande av arten och omfattningen av de med de nya befattningarna förenade arbetsuppgifterna. Jag anser mig därför icke nu böra förorda den av telegrafstyrelsen föreslagna förändringen.

Beträffande den av telegrafstyrelsen föreslagna byråingenjörstjänsten å tekniska byråns transmissionsavdelning vill jag erinra, att de sakkunniga för omorganisation av telegrafverket haft motsvarande spörsmål under övervägande samt därvid uttalat, att med befattningens inrättande bör anstå, till dess den relativt nya och hittills hastigt växande transmissionsavdelningen fått en mera slutgiltig inre organisationsutformning. Med hänsyn till vad sålunda förekommit anser jag mig icke för närvarande böra tillstyrka styrelsens ifrågavarande förslag.

Övriga här berörda förslag är jag ej heller beredd att tillstyrka.

Till slut vill jag framhålla, att vissa i tjänsteförteckningen upptagna tjänstegrader blivit obehövlige i samband med omorganisationen av telegrafverket. I en del fall ha i dessa tjänstegrader kvarstående befattningshavare uppförts å övergångsstat; i andra fall ha nya arbetsuppgifter tilldelats dem med därav följande nya tjänstebestämmelser. På grund härav och i anledning av att vissa å övergångsstat uppförda befattningshavare avgått ur verkets tjänst kunna benämningarna linjedirektör i lönegraden A 30 och materialförvaltare i lönegraden A 15 utgå ur tjänsteförteckningen. Jag kommer framdeles att underställa Kungl. Maj:ts förslag härom i samband med de av tjänsteförteckningsrevisionen föranledda ändringarna av tjänsteförteckningen.

Sammanfattning. Vid bifall till vad jag i det föregående förordat skulle beträffande *personalförteckningen* vidtagas följande ändringar, nämligen införande av 1 verkstadsöveringenjör i lönegraden C 5, minskning av antalet verkstadsingenjörer (A 27) från 2 till 1, utbyte av sistnämnda tjänstetitel mot förste verkstadsingenjör, införande av 1 verkstadsingenjör i lönegraden A 26 samt utbyte av avdelningsingenjör i lönegraden A 22 mot ingenjör.

Beträffande *tjänsteförteckningen* skulle, förutom de ändringar som följa av vad jag nyss anfört i fråga om personalförteckningen, vidtagas följande förändringar, nämligen i

lönegraden A 20: utbyte av ingenjörsassistent mot ingenjör,

lönegraden A 17: införande av ingenjör, linjemästare och verkmästare,

lönegraden A 15: införande av radiokommissarie och utbyte av verkstadsmästare mot verkmästare,

lönegraden A 14: införande av förste radiotelegrafist och stationsmästare,

lönegraden A 12: införande av verkstadsförman,

lönegraden A 9: införande av kontorist,

lönegraden A 8: införande av reparatör och utlandstelefonist,

lönegraden A 7: införande av montör och utslutning av inkasserare (eventuellt anteckning om att befattningen endast förekommer å övergångsstat).

Statens vattenfallsverk.

Inrättande av en ny driftchefsbefattning. Genom beslut den 14 november 1941 förklarade Kungl. Maj:t hinder för vattenfallsstyrelsen icke möta att dels förflytta förste driftingenjören vid norrländska kraftverken från huvudkontoret i Umeå till Stadsforsen, dels och förordna, att ifrågavarande befattningshavare skulle, med befrielse från övriga honom åvilande arbetsuppgifter, tills vidare handhava förvaltningen och driften av statens vattenfallsverks kraftanläggningar i mellersta Norrland, därvid befattningshavaren skulle vara direkt underställd styrelsen. Beslutet var föranlett av framställning av vattenfallsstyrelsen om provisoriska åtgärder för inrättande av en ny lokalförvaltning i mellersta Norrland.

I skrivelse den 29 november 1941 har *vattenfallsstyrelsen* framlagt definitivt förslag rörande den nya lokalförvaltningen samt därvid anfört följande.

Den nya lokalförvaltningens uppgift skall vara att dels handhava förvaltningen och driften av vattenfallsverkets kraftstationer i Indalsälvens och Ljungans vattensystem, nämligen vid Stadsforsen, Sillre, Midskogsforsen och Torpshammar, samt regleringsanläggningarna i Gimån ävensom verkets närliggande kraftledningar och understationer, dels och sköta samarbetet såväl med de bolagsägda kraftstationerna vid Hissmofors och Kattstruforsen, i vilka verket har särskilda intressen, som med Indalsälvens regleringsförening. Däremot skall ifrågavarande lokalförvaltning icke i nämnvärd omfattning ombesörja kraftförsäljning och kraftdistribution.

Den nya lokalförvaltningen bör lämpligen benämnas Mellersta Norrlands kraftverk och i samband härmed bör benämningen å den nuvarande lokalförvaltningen Norrländska kraftverken ändras till Övre Norrlands kraftverk. Ledningen för Mellersta Norrlands kraftverk bör åtminstone tills vidare vara förlagd till Stadsforsen, där verket tillhöriga kontorslokaler och bostäder finnas disponibla.

Mellersta Norrlands kraftverk får en karaktär analog med Västerås kraftverks, och dess ledning bör enligt styrelsens mening icke utövas av lägre befattningshavare än en driftchef. Ehuru kraftstationerna vid Torpshammar och Midskogsforsen ännu icke äro driftfärdiga, är ifrågavarande driftchef dock behövlig snarast möjligt för skötseln av de övriga hithörande anläggningarna, varjämte det är önskvärt, att den blivande driftchefen får medverka vid utformningen av den elektriska utrustningen i nämnda kraftstationer.

Vattenfallsstyrelsen hemställer alltså, att en befattning såsom driftchef inrättas för ledningen av den nya lokalförvaltningen.

Allmänna lönenämnden har i utlåtande den 20 december 1941 tillstyrkt vattenfallsstyrelsens förslag. Lönenämnden har samtidigt framhållit, att den nya befattningen, i avvaktan på att frågan om byråchefstjänsternas löneställning blir slutligt avgjord, bör inplaceras i den för driftchefsbefattningar för närvarande bestämda lönegraden, A 28.

Vattenfallsstyrelsens av allmänna lönenämnden tillstyrkta förslag föranleder icke någon erinran från min sida. Jag förordar alltså, att en befattning

*Departements-
chefen.*

såsom driftchef i lönegraden A 28 inrättas för ledningen av den nya lokalförvaltningen. Samtidigt bör förste driftsingenjörsbefattningen i lönegraden A 27 vid huvudkontoret i Umeå, vars innehavare såsom förut angivits provisoriskt förflyttats till Stadsforsen, ombildas till en befattning såsom driftsingenjör i lönegraden A 26.

Inrättande av en ny förste byråingenjörsbefattning. I sin förenämnda skrivelse har *vattenfallsstyrelsen* vidare föreslagit inrättande av en förste byråingenjörsbefattning i lönegraden A 27, avsedd för en av föreståndarna för de två under styrelsens elektrobyggnadsbyrå lydande stationskontoren. Till stöd härför har styrelsen anfört följande.

Inom elektrobyggnadsbyrån äro planerings- och konstruktionsarbetena jämte kostnadsberäkningarna för den elektriska utrustningen i kraftstationer och understationer alltsedan 1938 års början fördelade på två s. k. stationskontor. Såsom föreståndare för dessa båda kontor fungera två förste byråingenjörer, av vilka emellertid endast den ene är ordinarie.

Arbetsfördelningen mellan de två stationskontoren är för närvarande i stort sett sådan, att till det ena kontoret hänförs stationsanläggningarna i Norrland, inom Älvkarleby kraftverks norra område och vid Västerås kraftverk, medan till det andra kontoret hänförs stationsanläggningarna inom Älvkarleby kraftverks södra område samt vid Trollhätte och Motala kraftverk. Gränsdragningen mellan dessa kontors arbetsområden kan komma att variera något från tid till annan, beroende på de föreliggande arbetsuppgifternas belägenhet.

Ifrågavarande stationskontors arbeten avse ej endast anläggning av nya stationer utan även utvidgningar, förnyelser och ombyggnader av äldre stationer. Med hänsyn såväl härtill som till den starkt ökade omfattningen av vattenfallsverkets stationsanläggningar är styrelsen bestämt övertygad om att dessa arbetens uppdelning på två kontor är permanent behövlig även för framtiden.

Den extra ordinarie förste byråingenjör, som förestår det ena stationskontoret, har innehaft denna tjänsteställning sedan den 1 september 1939 och har varit anställd vid statens vattenfallsverk sedan den 1 januari 1931.

Allmänna lönenämnden har tillstyrkt vattenfallsstyrelsens förslag.

*Departements-
chefen.*

Av den förebragta utredningen framgår, att elektrobyggnadsbyråns bägge stationskontor äro erforderliga även för framtiden. Då den extra ordinarie förste byråingenjör, som förestår det ena stationskontoret, har att fullgöra arbetsuppgifter av samma art som föreståndaren för det andra stationskontoret, vilken innehar ordinarie förste byråingenjörstjänst, anser jag mig böra tillstyrka vattenfallsstyrelsens förslag om inrättande av en ordinarie förste byråingenjörsbefattning i lönegraden A 27 för förstnämnda föreståndare.

Inrättande av en ny driftsingenjörsbefattning. Vid Västerås kraftverk finnes, förutom chefsbefattningen, icke någon annan ordinarie ingenjörsbefattning i de högre lönegraderna än en förste byråingenjörsbefattning, vars innehavare är ångteknisk specialist samt huvudsakligen fungerar såsom konstruktör och utredningsman.

Vattenfallsstyrelsen har hemställt om inrättande av en driftsingenjörsbefattning vid kraftverket samt till stöd därför anfört följande.

Med hänsyn till de successivt vidtagna utvidgningarna av Västerås kraftverk visade det sig nödvändigt att vid 1936 års ingång därstädes placera en elektroingenjör, vilken har till uppgift att närmast under chefen för kraftverket handhava ledningen av driften av kraft- och stamlinjestationerna samt montage- och underhållsarbetena å de dithörande elektriska anläggningarna. Han innehar sedan den 1 oktober 1939 tjänsteställning såsom extra ordinarie driftsingenjör och tjänstgör även såsom ställföreträdare för kraftverkets chef.

Då ifrågasvarande driftsingenjörsbefattning är permanent behövlig, bör densamma nu göras till ordinarie för beredande av ordinarie anställning åt motsvarande tjänsteman, som varit anställd vid statens vattenfallsverk från och med den 1 februari 1934.

Allmänna lönenämnden har icke funnit förevarande förslag föranleda särskilt uttalande från nämndens sida.

Vattenfallsstyrelsens ifrågasvarande förslag innebär endast att ordinarie anställning skulle beredas en sedan 1936 vid Västerås kraftverk befintlig extra ordinarie driftsingenjör i 26 lönegraden. Liksom lönenämnden finner jag icke anledning till erinran däremot. Jag tillstyrker alltså, att en ny befattning såsom driftsingenjör upptages i personalförteckningen i lönegraden A 26.

*Departements-
chefen.*

Uppflyttning av två ingenjörsbefattningar från A 22 till A 24. Vid statens vattenfallsverk äro arbetena med kraftledningar organiserade så, att nybyggnad av stamlinjer och större primärinjer utföras av en särskild, för hela vattenfallsverket gemensam linjebyggnadsavdelning, under det att de övriga linjearbetena ombesörjas av vederbörande kraftverk, där de äro fördelade mellan distriktspersonalen och särskilda linjeavdelningar. Denna fördelning är vid olika kraftverk utförd på olika sätt, beroende på omfattningen av linjearbetena och de övriga arbetsuppgifter, som åligga distriktspersonalen.

Var och en av Trollhätte och Motala kraftverks linjeavdelningar förestås sedan år 1936 av en ingenjör i lönegraden A 22. Till stöd för föreslagen uppflyttning av ifrågasvarande ingenjörsbefattningar till lönegraden A 24 har *vattenfallsstyrelsen* anfört följande.

Trollhätte kraftverks linjeavdelning omhänderhar dels ny- och ombyggnad av mindre primär- och större sekundärinjer, inspektion och underhåll av stam-, primär- och större sekundärinjer samt utvidgning, ombyggnad och underhåll av utomhusställverk, dels ock koncessionsärenden och jordägareuppgörelser beträffande primär-, sekundär- och tertiärinjer.

Motala kraftverks linjeavdelning omhänderhar dels samma arbetsuppgifter som motsvarande avdelning vid Trollhätte kraftverk, dels ny- och ombyggnad samt inspektion och underhåll av samtliga sekundär- och tertiärinjer, dels ock inspektion och underhåll av kraftverkets vattenbyggnader och bostadshus.

Trollhätte kraftverk har ett ungefär dubbelt så stort nät av större kraftledningar som Motala kraftverk, varjämte skötseln av de närmast havet belägna delarna av Trollhätte kraftverks ledningsnät är särskilt krävande på grund av klimatiska förhållanden. Genom förenämnda arbetsfördelning kun-

na föreståndarbefattningarna vid ifrågavarande båda linjeavdelningar dock anses vara i stort sett likvärdiga.

Sedan år 1935 ha emellertid dessa linjeavdelningars arbetsuppgifter undergått en mycket betydande ökning. Sålunda har längden på de större linjer, vilkas skötsel och underhåll handhavas av Trollhätte kraftverks linjeavdelning, ökat med cirka 60 procent till att nu utgöra 1,225 km. Antalet vid denna avdelning i genomsnitt sysselsatta arbetare har sedan år 1935 ökat med cirka 80 procent.

Vid såväl Trollhätte som Motala kraftverk har omfattningen av utomhusställen ökat avsevärt under de senare åren.

Vid Motala kraftverk har sedan år 1935 linjelängden för stam- och primär-linjer ökat med cirka 42 procent till 585 km och för övriga, mindre linjer med cirka 25 procent till 950 km. Reparations- och underhållsarbeten å detta kraftverks vattenbyggnader utföras nu av linjeavdelningen i mera fullständig omfattning än tidigare. En ny arbetsuppgift, som efter år 1935 ålagts Motala kraftverks linjeavdelning, är arbetet med inspektion och underhåll av kraftverkets bostadshus. Antalet vid denna avdelning i genomsnitt sysselsatta arbetare har sedan år 1935 mer än fördubblats.

På ifrågavarande linjeavdelningar ställas numera avsevärt större krav än tidigare jämväl på grund av den starkt ökade belastningen på kraftledningarna och de större fordringar i fråga om driftsäkerhet, som därför måst uppställas. I samband härmed har styrelsen under de senaste åren meddelat skärpta bestämmelser angående linjeinspektioner och föreskrifter angående ordnande av reparationsberedskap för linjerna.

Allmänna lönenämnden har funnit, att de arbetsuppgifter, som numera åligga föreståndaren för Trollhätte kraftverks linjeavdelning, motivera föreståndarbefattningens uppflyttning till lönegraden A 24. Ehuru motsvarande arbetsuppgifter för föreståndaren vid Motala kraftverk enligt lönenämndens uppfattning icke kunna anses fullt lika kvalificerade, har lönenämnden likväl med hänsyn till att föreståndaren numera fått sig ålagd även skötseln av kraftverkets husbyggnader icke velat motsätta sig, att även denne befattningshavare beredes den förbättrade löneställning, som det föreliggande förslaget innebär.

*Departements-
chefen.*

Visserligen kan viss tvekan råda rörande förslaget om uppflyttning av föreståndaren för Motala kraftverks linjeavdelning till lönegraden A 24. Liksom lönenämnden anser jag mig dock böra tillstyrka, att såväl nämnda föreståndarbefattning som motsvarande befattning vid Trollhätte kraftverk beredes den av vattenfallsstyrelsen föreslagna förbättrade löneställningen.

Införande av lantmätare i A 24. I sin förenämnda skrivelse har *vattenfallsstyrelsen* föreslagit införande i lönegraden A 24 av en befattning såsom lantmätare samt därvid anfört följande.

Hos styrelsen finnes en lantmätare anställd såsom extra ordinarie tjänsteman, med placering från och med den 1 januari 1936 i 24 lönegraden. Han har varit anställd vid verket sedan år 1922, till en början vid dåvarande kanal- och fastighetsbyrån, och överfördes till juridiska byrån i samband med 1939 års omorganisation av styrelsen.

Det åligger lantmätaren att förestå och vårda vattenfallsstyrelsens arkiv av

lantmäterikartor med tillhörande handlingar, att föra register med angivande av lantmäteritekniska data rörande statens vattenfallsverks samtliga fastigheter, att utarbeta och komplettera dels översiktskartor över alla verkets fastigheter, dels detaljkartor med beskrivningar rörande de orter, där verket har mera betydande fastighetsbestånd, att verkställa erforderliga lantmäteriutredningar och utarbeta därtill hörande kartor, bland annat i samband med köp av vattenfall och strandfastigheter, samt att vara vattenfallsstyrelsens ombud vid lantmäteriförrättningar.

Lantmätaren har såsom medhjälpare en kartriserska samt ett kvinnligt skriv- och arkivbiträde.

Då det föreligger permanent behov av en lantmätare hos vattenfallsstyrelsen, bör ifrågavarande befattningshavare nu beredas ordinarie anställning.

Allmänna lönenämnden har icke funnit anledning till erinran mot styrelsens förslag.

Ifrågavarande befattningshavare har funnits hos vattenfallsstyrelsen sedan år 1922. Från och med år 1936 åtnjuter han lön såsom extra ordinarie tjänsteman i 24 lönegraden. Vid sådant förhållande och då bestående behov av en befattning för handhavandet av de arbetsuppgifter, varom här är fråga, får anses föreligga, tillstyrker jag, att befattningen lantmätare upptages i personalförteckningen i lönegraden A 24. *Departements-
chefen.*

Införande av kanalinspektor i A 22 samt utbyte av kanalinspektor av klass 1 i A 21 och kanalinspektor av klass 2 i A 18 mot kanalinspektor. Vid Trollhätte kanalverk finnas 1 kanalinspektor av klass 1 (Trollhättans kanalstation) samt 2 kanalinspektorer av klass 2 (Brinkebergskulle—Vänersborgs respektive Ströms kanalstation). Vid Södertälje kanalverk finnes 1 kanalinspektor av klass 1.

I skrivelse den 14 november 1935 till Kungl. Maj:t hemställde *vattenfallsstyrelsen*, att de båda kanalinspektorsbefattningarna av klass 1 måtte uppflyttas till 22 lönegraden. Av styrelsens skrivelse må rörande kanalinspektorens av klass 1 vid Trollhätte kanalverk arbetsuppgifter anföras följande.

Det åligger denne befattningshavare ej endast att vara föreståndare för Trollhättans kanalstation, utan även att handlägga allmänna trafikärenden för hela kanalverket m. m. Hans göromål framgå närmare av följande specifikation.

Beträffande *kanaltrafiken i allmänhet* har han att övervaka, att trafiken på hela farleden sker i enlighet med gällande kanalreglemente och särskilda föreskrifter, att handlägga ärenden angående ersättningar för skador, som av trafikanter förorsakats å kanalverkets anläggningar utefter hela farleden, att leda upprättandet av statistik över hela kanaltrafiken samt att verkställa utredningar i trafikärenden och i taxefrågor.

Såsom föreståndare för *Trollhättans kanalstation* har han att utöva närmaste befäl över slussmästare samt sluss-, kanal- och brovakter, tillhörande stationen, att leda och övervaka det löpande arbetet å uppborrdskontoret, att från uppborrdsmännen emottaga och till kanalverkets kassakontor redovisa influtna kontanta medel samt att utfärda räkningar till de rederier och mälkare, som beviljats kredit å kanalavgifter.

Såsom föreståndare för *kanalverkets lotskontor* har han att utöva när-

maste befäl över kanallotsarna, dirigera dessas tjänstgöring på grund av inkommande beställningar, mottaga och redovisa influtna lotsavgifter samt att verkställa förhör i kändedomen om gällande kanalreglemente och särskilda trafikföreskrifter med de fartygsbefälhavare och styrmän, som göra framställning om erhållande av tillstånd att med lotspliktiga fartyg trafikera kanalen utan anlitande av kanallots.

Beträffande *fyr- och utprickningsanordningar* har han att utöva närmaste befäl över fyrmästaren och älvvakterna samt tillse, att fyr- och utprickningsanordningarna utefter hela farleden fungera på ett tillfredsställande sätt, att övervaka kanalverkets fabrikation av dissousgas för laddning av ackumulatörer till fyrarna, i samband varmed även sker försäljning till utomstående, samt att ha ansvaret för verkets förråd av gasackumulatörer.

Slutligen har han beträffande *kanalverkets bogserbåtsrörelse och isbrytning* att utöva befäl över bogserbåtarnas besättningar samt tillsyn över dessa båtaras underhåll och utrustning, att leda och övervaka bogserbåtarnas och förhyrda isbrytares arbeten samt mottaga och redovisa influtna avgifter ävensom att i förekommande fall träffa ackordsuppgörelser rörande bogserings-, bärgnings- och isbrytningsarbeten.

I utlåtande över framställningen den 21 december 1935 anförde *kommunikationsverkens lönenämnd* följande.

Av den redogörelse, som styrelsen lämnat rörande tjänstäliggandena för de båda kanalinspektörerna av klass 1, synes det lönenämnden framgå, att kanalinspektorsbefattningen vid Trollhätte kanalverk är att anse såsom mera krävande än motsvarande befattning vid Södertälje kanalverk. Skäl synas sålunda nämnden föreligga för att förstnämnda befattning hänföres till 22 lönegraden. En dylik uppflyttning förutsätter dock, att i tjänsteförteckningen till avlöningsreglementet under statens vattenfallsverk införes befattningen kanalinspektör jämväl i 22 lönegraden, varvid beträffande samtliga kanalinspektörer indelningen i klasser lämpligen skulle kunna bortfalla.

Vid frågans behandling inför Kungl. Maj:t (propositionen nr 141 till 1936 års riksdag) anförde *föredragande departementschefen*, att det, även om vissa skäl anförts för beredande av en förbättrad löneställning för ifrågavarande befattningshavare, ej syntes påkallat att omedelbart före den blivande allmänna översynen av avlöningsförfattningarna vidtaga en av bifall helt eller delvis till styrelsens ifrågavarande förslag föranledd ändring i avlöningsreglementets tjänsteförteckning. Med ståndpunktstagande till förevarande lönespörsmål borde därför få anstå till berörda översyn. I enlighet härmed avläts icke något förslag i ämnet till 1936 års riksdag.

I skrivelse den 9 november 1938 till Kungl. Maj:t, vilken skrivelse överlämnats till tjänsteförteckningssakkunniga, har *vattenfallsstyrelsen* ånyo framfört ifrågavarande förslag.

Tjänsteförtecknings-sakkunniga äro ense med kommunikationsverkens lönenämnd om att skäl förefinnas för uppflyttning av kanalinspektorsbefattningen av klass 1 vid Trollhätte kanalverk till 22 lönegraden. Däremot hysa de sakkunniga viss tveksamhet inför förslaget om uppflyttning jämväl av motsvarande befattningshavare vid Södertälje kanalverk. Skulle mot förmodan förvaltningen av Södertälje kanalverk icke komma att överföras till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, anse de sakkunniga därför, att sistnämnda be-

fattning bör kvarstå i 21 lönegraden, därvid — såsom lönenämnden för sådant fall ifrågasatt — klassindelningen av kanalinspektorsbefattningarna bör bortfalla.

I utlåtande den 28 februari 1939 över de sakkunnigas betänkande har *vattenfallsstyrelsen* beträffande de sakkunnigas ifrågavarande förslag anfört följande.

Då styrelsen i skrivelse den 14 november 1935 föreslog, att de båda kanalinspektorsbefattningarna av klass 1, den ena vid Trollhätte och den andra vid Södertälje kanalverk, skulle uppflyttas från 21 till 22 lönegraden, ansåg styrelsen riktigheten av denna åtgärd vara så självklar i fråga om befattningen vid Södertälje kanalverk, att styrelsen endast ganska summariskt motiverade denna befattnings uppflyttning, medan däremot en mera utförlig motivering presterades beträffande befattningen vid Trollhätte kanalverk.

Det torde kanske bero på detta förhållande, att kommunikationsverkens lönenämnd ställt sig avvisande mot förslaget att uppflytta kanalinspektorsbefattningen vid Södertälje kanalverk. De sakkunniga, som i likhet med lönenämnden tillstyrkt uppflyttning av ifrågavarande befattning vid Trollhätte kanalverk till 22 lönegraden, förklara sig hysa viss tveksamhet inför förslaget att uppflytta jämväl motsvarande befattning vid Södertälje kanalverk och anse, att sistnämnda befattning bör kvarstå i 21 lönegraden, såvida Södertälje kanalverk icke skulle komma att överföras till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. För det fall, att dylik överföring skulle komma till stånd, synas de sakkunniga således ha lämnat öppen frågan om lönegradsplaceringen för kanalinspektorsbefattningen i Södertälje.

Styrelsen anser sig emellertid, oberoende av den eventuella överflyttningen av Södertälje kanalverk till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, böra framlägga vissa synpunkter på denna fråga. Kanalinspektoren vid Södertälje kanalverk har icke endast att fullgöra de åligganden, som normalt tillkomma föreståndaren för en kanalstation, utan han har även att i egenskap av förvaltningschef för kanalverket handlägga trafikärenden och taxefrågor samt administrativa och kamerala ärenden, svara för det löpande underhållet av kanalverkets anläggningar och fastigheter ävensom företräda styrelsen gentemot trafikanter m. fl. Styrelsen skulle kunna åskådliggöra detta genom att lämna en detaljerad redogörelse för denne kanalinspektors arbetsuppgifter men anser det icke vara lämpligt att göra så av hänsyn till den ifrågasatta överflyttningen av kanalverkets förvaltning, ehuru nämnda överflyttning sannolikt icke torde komma att nämnvärt förändra kanalinspektorens arbetsuppgifter.

När kanalinspektorstjänsten i Södertälje år 1919 placerades i 21 lönegraden, hade kanalen ännu de mått, som den erhöll för mer än hundra år sedan, och trafikerades av fartyg lastande högst 460 ton. Kanalen och där bedriven trafik ha helt förändrat karaktär och betydelse, sedan efter fullbordandet år 1924 av farledens ombyggnad fartyg av upp till 5.5 m djupgående och med den maximilast av 3.700 ton kunna framföras å kanalen. Den å kanalen transporterade godsmängden, för år räknat, har sedan år 1924 ökat till cirka 3½ gånger så mycket som då. I samband med kanalens ombyggnad ha även tillkommit moderna tekniska anordningar av olika slag. Det är påtagligt, att genom dessa betydande förändringar kraven på och ansvaret för den, som har ledningen av kanalens drift och skötsel sig anförtrodd, högst avsevärt stigit.

Vad sålunda anförts synes vattenfallsstyrelsen tillräckligt motivera en uppflyttning även av kanalinspektorsbefattningen vid Södertälje kanalverk till 22 lönegraden.

I sin förenämnda skrivelse den 29 november 1941 har vattenfallsstyrelsen föreslagit införande av befattningen trafikinspektor i 22 lönegraden för kanalinspektorsbefattningen av klass 1 vid Trollhätte kanalverk för den händelse Kungl. Maj:t icke skulle bifalla styrelsens förslag om uppflyttning av bägge kanalinspektorsbefattningarna av klass 1 till nämnda lönegrad.

Kommunikationsverkens lönenämnd har i utlåtande den 6 mars 1939 över tjänsteförteckningssakkunnigas betänkande lämnat de sakkunnigas ifrågavarande förslag utan erinran.

Departements-
chefen.

Förslag om överflyttning av Södertälje kanalverk till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framfördes på sin tid av särskilda sakkunniga för omorganisation av vattenfallsstyrelsen. Emellertid krävde förslaget vissa ytterligare utredningar. I propositionen nr 240 till 1939 års lagtima riksdag uttalade min företrädare i ämbetet, att han förutsatte, att förslag i frågan skulle kunna föreläggas 1940 års riksdag. Så har dock icke kunnat ske och då med all sannolikhet frågan om förvaltningen av Södertälje kanalverk ej kan slutligt lösas under nu rådande exceptionella förhållanden, anser jag, att lönegradsplaceringen av kanalinspektorsbefattningarna av klass 1 vid såväl Trollhätte som Södertälje kanalverk bör avgöras oberoende av nämnda förvaltningsfråga.

Liksom tjänsteförteckningssakkunniga och kommunikationsverkens lönenämnd är jag av den uppfattningen, att befattningen såsom kanalinspektor av klass 1 vid Trollhätte kanalverk bör givas en förmånligare placering i lönehänseende än motsvarande befattning vid Södertälje kanalverk. Vad vattenfallsstyrelsen anför rörande arbetsuppgifternas förändring efter ombyggnaden år 1924 av Södertälje kanal är icke ägnat att ändra min uppfattning härutinnan. Jag anser mig därför böra tillstyrka, att befattningen såsom kanalinspektor av klass 1 vid Trollhätte kanalverk under benämningen kanalinspektor uppflyttas till 22 lönegraden. Att såsom vattenfallsstyrelsen ifrågasatt ändra benämningen till trafikinspektor kan jag icke tillstyrka.

Kanalinspektorsbefattningen av klass 1 vid Södertälje kanalverk bör alltså bibehållas i 21 lönegraden. Emellertid bör befattningen liksom de två kanalinspektorsbefattningarna av klass 2 i 18 lönegraden i enlighet med tjänsteförteckningssakkunnigas och lönenämndens förslag upptagas under benämningen kanalinspektor.

Uppflyttning av en kontrollörsbefattning från A 20 till A 21 och nedflyttning av en förste kassörsbefattning från A 21 till bokhållarbefattning i A 17. I sin förenämnda skrivelse den 29 november 1941 har *vattenfallsstyrelsen* föreslagit, att en vid Trollhätte kanalverk inrättad kontrollörsbefattning i lönegraden A 20 med hänsyn till de vidgade arbetsuppgifter, som avses att till-

föras innehavaren av denna befattning, utbytes mot en kontrollörsbefattning i lönegraden A 21. I samband härmed har styrelsen föreslagit, att den vid kanalverkets kassakontor befintliga förste kassörsbefattningen i lönegraden A 21 indrages och ersättes med en kassörsbefattning i 18 lönegraden, vilken befattning därvid skulle införas i tjänsteförteckningen i nämnda lönegrad. Till stöd för förslagen har styrelsen anfört följande.

Vid Trollhätte kanalverk, till vilket jämväl hör skötseln av vattenfallsverkets fastighetsförvaltning vid Göta älv, inrättades år 1930 en extra kontrollörsbefattning i 20 lönegraden, vilken befattning år 1934 gjordes till ordinarie i samma lönegrad. Det avsågs då, att innehavaren av befattningen skulle handlägga enbart fastighetsärenden samt förråds- och upphandlingsärenden.

Styrelsen har emellertid numera funnit, att det skulle medföra ett bättre utnyttjande av personalen vid kanalverkets huvudkontor, om allt kameralt arbete vid nämnda kontor lades under ifrågavarande kontrollörs ledning. Så har också redan från och med år 1940 skett beträffande räkenskapsgöromålen och de kamerala personalärendena; i samband härmed har den bokhållarbefattning, vars innehavare förut skött räkenskapsbokföringen, vid inträffad vakans utbytt mot en kontorsskrivarbefattning.

Enligt vattenfallsstyrelsens mening bör även kanalverkets kassakontor underordnas kontrollören och förste kassörsbefattningen därstädes (i lönegraden A 21) förändras till en kassörsbefattning i lägre lönegrad. Denna ändring möjliggöres därigenom, att den nuvarande förste kassören vid kanalverket uppnår pensionsåldern vid utgången av juni 1942.

På grund av den ökning i arbete och ansvar, som sålunda ålagts och ytterligare kommer att åläggas kontrollören vid Trollhätte kanalverk, blir dennes befattning jämförlig med de nuvarande kontrollörsbefattningarna i lönegraden A 21 och bör därför uppflyttas till nämnda lönegrad.

Trollhätte kanalverks kassakontor omhänderhar kassarörelsen icke endast för kanalverket och den därmed sammanhörande fastighetsförvaltningen utan även för Trollhätte kraftverk och för byggnadsavdelningen vid Göta älv. Kassaomsättningen (summan av in- och utbetalningar) uppgick därstädes under år 1940 till cirka 48.5 miljoner kronor. Denna summa är avsevärt mindre än den årliga kassaomsättningen vid vattenfallsstyrelsens kassakontor, som även förestås av en förste kassör, men överstiger betydligt den årliga kassaomsättningen vid de tjänsteställen, där kassagöromålen handhavas av kassörer i lönegraden A 12.

Kassarörelsen vid kassakontoret i Trollhättan är, i enlighet med vad ovan sagts, fördelad på fyra olika verksamhetsgrenar och är av sådan storleksordning, att kassörsbefattningen därstädes enligt vattenfallsstyrelsens mening är likvärdig med en förste kassör, men överstiger betydligt den årliga kassaomsättningen vid de tjänsteställen, där kassagöromålen handhavas av kassörer i lägre lönegrad än A 18.

Allmänna lönenämnden tillstyrker, att kontrollörsbefattningen i och med genomförandet av den ändrade kamerala organisationen vid Trollhätte kanalverk uppflyttas till lönegraden A 21. Beträffande den av vattenfallsstyrelsen till inplacering i 18 lönegraden föreslagna kassörsbefattningen erinrar lönenämnden, att tjänsteförteckningssakkunniga föreslagit sådana ändringar i tjänsteförteckningen, att kassörsbefattning icke skall förekomma i alltför många lönegrader. Med hänsyn härtill och då de arbetsuppgifter, som åligga innehavaren av ifrågavarande befattning, enligt lönenämndens mening icke kunna anses av högre beskaffenhet än dem som åligga bokhållare, föreslår

lönenämnden, att i utbyte mot den nu befintliga förste kassörsbefattningen inrättas en bokhållarbefattning i lönegraden A 17.

Med anledning av vad lönenämnden sålunda föreslagit har *vattenfallsstyrelsen* i skrivelse den 14 januari 1942 anfört följande.

Lönenämnden synes ha framfört sitt förslag beträffande den av styrelsen ifrågasatta kassörsbefattningen utan tillräcklig kännedom om motsvarande förhållanden. Vid statens järnvägars distriktskassor, där kassörsgöromålen ombesörjas av bokhållare, utgöres den bokförda kassaomsättningen endast till en relativt liten del av kontanta medel och till den vida övervägande delen av insättningar och anvisningar å statens järnvägars postgirokonto. En stor del av kassarörelsen vid statens järnvägars distrikt ombesörjes direkt av stationerna.

Kassakontoret i Trollhättan handhar däremot hela kassarörelsen för motsvarande förvaltningsgrenar, i den mån den icke består av insättningar från utomstående å verkets postgirokonto, vilka insättningar icke bokföras såsom kassaposter. Utbetalningar verkställas kontant och icke genom anvisningar å verkets postgirokonto. Hela den bokförda kassaomsättningen vid Trollhätte-kassan utgöres således av kontanta medel. Häri ingår, i synnerhet för fastighetsförvaltningens vidkommande, ett mycket betydande antal smärre kassaposter, som in- eller utbetalas vid personliga besök å kassakontoret.

Kassörsbefattningen vid Trollhätte-kassan är enligt vattenfallsstyrelsens bestämda mening avgjort mera krävande och ansvarsfull än en bokhållarbefattning, varför styrelsen vidhåller sitt förslag om befattningens placering i lönegraden A 18.

*Departements-
chefen.*

Vattenfallsstyrelsens förslag innebär ett rationellt utnyttjande av personalen vid Trollhätte kanalverks huvudkontor. Det föranleder ej heller annan erinran från min sida, än att jag i likhet med allmänna lönenämnden anser, att för kassörsgöromålens handhavande bör vara tillfyllest med en bokhållarbefattning i 17 lönegraden. Vad vattenfallsstyrelsen härutinnan anfört gentemot lönenämnden är icke ägnat att ändra denna min uppfattning.

Jag tillstyrker alltså, att en kontrollörsbefattning uppflyttas från lönegraden A 20 till lönegraden A 21 samt att en befattning såsom förste kassör i förstnämnda lönegrad nedflyttas till bokhållarbefattning i lönegraden A 17.

Införande av driftverkmästare i A 18. Befattningen driftverkmästare är vid statens vattenfallsverk uppförd i lönegraden A 17. För närvarande finnas 2 driftverkmästare vid envar av Trollhättans, Västerås och Porjus kraftstationer samt 1 driftverkmästare vid envar av Lilla Edets, Vargöns, Malfors, Älvkarleby, Stadsforsens och Norrfors kraftstationer. Dessutom finnes 1 driftverkmästare vid Trollhätte kanalverk såsom arbetsledare beträffande maskinella och elektriska anordningar samt järnkonstruktioner vid slussar, broar m. m. samt för arbetena vid kanalverkets mekaniska verkstad.

Driftverkmästare vid kraftstation har till åligganden att utöva tillsyn över de till kraftstationen hörande anläggningarna och föreslå erforderliga revisioner, att leda vid kraftstationen förekommande underhålls-, revisions-,

ombyggnads- och utvidgningsarbeten i den mån dessa ej äro av den omfattning, att särskild byggnadsorganisation erfordras, att vid dylika arbeten ävensom vid driftstörningar beordra erforderliga kopplingar och manövrer i kraftstationen och på det till densamma hörande primärnätet, att avgiva förslag om den till kraftstationen hörande driftpersonalens indelning till tjänstgöring och vid behov vidtaga tillfälliga ändringar i fastställd dylik indelning, att beträffande underlydande drift- och annan personal avgiva tjänstgörings- och tiduppgifter för avlöningslistor m. m. samt att omhänderha lokalförråd och upprätta erforderliga materialrekvisitioner.

Av de båda driftverkmästarna vid Trollhättans respektive Porjus kraftstation har den ene på sin lott ställverks- och transformatoranläggningen och den andre maskinstationen. Beträffande regleringsdamm, tubintag och transportanordningar har den förstnämnde hand om den elektriska utrustningen och den sistnämnde de övriga delarna, i Porjus även en mekanisk verkstad. Av de båda driftverkmästarna vid Västerås kraftstation handhar den ene maskinstationen och den elektriska utrustningen samt den andre ånganläggningarna.

Driftverkmästare vid annan kraftstation än Trollhättan och Västerås har, utöver vad ovan sagts, jämväl till åligganden att närmast under vederbörande driftchef eller driftsingenjör övervaka och leda driften av kraftstationen och därtill hörande primärnät samt att därvid upprätta planer och arbetsorder för driftkopplingar, granska drift- och belastningsrapporter samt vid driftstörningar leda felsökningsarbetet och avgiva därmed sammanhängande rapporter. Därjämte har driftverkmästaren i Älvkarleby hand om vissa obemannade stamlinjestationer, driftverkmästaren i Norrfors lokalt distributionsnät och vissa obemannade stamlinjestationer samt den ene driftverkmästaren i Porjus lokalt distributionsnät.

I sin till tjänsteförteckningssakkunniga överlämnade skrivelse har *vattenfallsstyrelsen* hemställt om införande av befattningen driftverkmästare jämväl i 19 lönegraden samt därvid anfört bland annat följande.

En del av de kraftstationer, för vilka vid den nuvarande tjänsteförteckningens upprättande år 1919 avsågs befattningen såsom driftverkmästare i 17 lönegraden, ha sedermera utvecklats till en betydligt större storlek än då kunde förutses. Härigenom ha arbetsuppgifterna för nämnda befattningshavare vid de sålunda utvidgade tjänsteställena blivit så krävande, att de icke stå i rimligt förhållande till löneställningarna för samma tjänstemän. Däremot finnes det fortfarande vissa andra dylika tjänsteställen, där de nuvarande lönegradsplaceringarna för driftverkmästare kunna anses skäligt avvägdä.

Vattenfallsstyrelsen finner det därför vara behöfligt, att ifrågavarande befattningar differentieras sålunda, att vid sidan av de nuvarande driftverkmästartjänsterna i 17 lönegraden inrättas befattningar såsom driftverkmästare i 19 lönegraden.

Tjänsteförteckningssakkunniga ha genom vad vattenfallsstyrelsen anfört funnit ådagalagt, att den skillnad mellan vissa driftverkmästares arbetsuppgifter, som numera förefinnes, är av den art, att en differentiering av befattningarna får anses påkallad. De sakkunniga ha framhållit, att de äro medvetna om att styrelsen, som påyrkat ifrågavarande mera kvalificerade befattning-

ars inordnande i 19 lönegraden, finner en placering i 18 lönegraden otillräcklig. De sakkunniga erinra emellertid, att 19 och 20 lönegraderna omfatta 19—23 respektive 20—23 löneklasserna och således giva samma slutlön. Med hänsyn till befordringsgången och sneddningsregeln torde enligt de sakkunniga i förevarande fall en placering i 19 eller 20 lönegraden i själva verket icke innebära någon skillnad. Med hänsyn till konsekvenserna av en sådan inplacering anse sig de sakkunniga icke kunna tillstyrka en förmånligare löneställning än 18 lönegraden.

Vattenfallsstyrelsen har vid ärendets remissbehandling ej framfört någon erinran mot de sakkunnigas förslag.

Kommunikationsverkens lönenämnd har förklarat sig icke vilja motsätta sig detsamma, ehuru nämnden icke kunnat undgå att hysa viss tvekan med hänsyn till möjligen uppkommande konsekvenser beträffande andra verk.

*Departements-
chefen.*

Den skillnad, som förefinnes mellan driftverkmästarnas arbetsuppgifter, synes mig motivera en differentierad löneställning. Vid sådant förhållande och då, såvitt jag kunnat finna, några icke önskvärda konsekvenser beträffande andra verk ej skulle vara att befara vid bifall till de sakkunnigas förslag, anser jag mig böra tillstyrka, att befattningen driftverkmästare införes jämväl i 18 lönegraden.

Införande av förste bokhållare i A 18, ingenjör i A 17 och stationsmästare i A 16. I enlighet med tjänsteförteckningssakkunnigas förslag, vilka vid ärendets remissbehandling lämnats utan erinran, tillstyrker jag, att befattningarna förste bokhållare, ingenjör och stationsmästare införas i lönegraderna A 18 respektive A 17 och A 16.

Befattningar såsom förste bokhållare finnas vid telegrafverket och statens järnvägar. Jämväl vid statens vattenfallsverk har behov visat sig av en befattning mellan bokhållare i 17 lönegraden och kontrollör i 20 lönegraden.

Den nya ingenjörsgården avses för befattningshavare med lägre ingenjörsutbildning. Motsvarande förslag har av mig förut tillstyrkts beträffande telegrafverket.

Stationsmästarbefattningarna i 14 lönegraden slutligen äro avsedda för föreståndarna för de fyra största sekundärstationerna.

Införande av linjemästare i A 14 och A 12, verkmästare i A 12 samt utbyte av reparationsmästare och verkstadsmästare i A 14 mot verkmästare. Vid statens vattenfallsverk finnes — om i detta sammanhang bortses från linjemästarna vid stamlinjebyggnaderna, vilka äro extra tjänstemän — i regel en linjemästare vid varje distrikt. Härvid räknas Motala kraftverks och Norrländska kraftverkens distributionsområden vart för sig såsom ett distrikt. Vid vartdera av Trollhätte och Älvkarleby kraftverk finnas tre distrikt. Dessutom finnes vid Trollhätte kraftverk en central linjeavdelning för större arbeten.

Linjemästarnas arbetsuppgifter bestå i regel i att utföra årliga underhållsinspektioner på de av distriktet omhänderhavda stam- och primärlinjesektionerna, att planlägga, leda och övervaka de kvartalsvisa driftinspektionerna

på dessa linjer, att planlägga, leda och övervaka de årliga underhålls- och kvartalsvisa driftinspektionerna på distriktets sekundär- och tertiärlinjer, att biträda vederbörande distrikts- eller linjeingenjör vid uppgörande av förslag till anläggnings- och underhållskostnadsstater för distriktets kraftledningar, att sammanställa förhandsuppgifter över behövlig materiel för planerade och beslutade linjearbeten samt att närmast under distriktsassistenten respektive linjeingenjören omhändervärd på distriktet fallande ny- och ombyggnads-, underhålls- och reparationsarbeten på kraftledningarna samt ombesörja materielrekvisitioner för dessa linjearbeten.

Antalet linjemästare uppgår till 6, alla extra ordinarie i 12 lönegraden. Dessutom tjänstgöra såsom linjemästare 5 ordinarie reparationsmästare (14 lönegraden), vilka äro placerade vid vissa större distrikt och vid Trollhätte kraftverks centrala linjeavdelning.

Ifrågavarande reparationsmästares arbetsuppgifter äro av samma art som förenämnda linjemästares, men arbetets omfång och svårighetsgrad är större.

I skrivelse den 10 maj 1937 till Kungl. Maj:t anförde *vattenfallsstyrelsen* följande.

De vid kraftverkens distrikt tidigare befintliga ordinarie övermontörerna i 15 lönegraden, en vid varje distrikt, voro ursprungligen avsedda att fungera såsom arbetsledare vid sådana nybyggnads-, utvidgnings-, ombyggnads- och underhållsarbeten å såväl understationer som kraftledningar, vilka ansågos icke kunna medhinnas av stationsmästarna vid sekundärstationerna.

Sedermera, då distributionsnäten blivit mera utbyggda, befanns det emellertid, att stationsmästarna lämpligen kunde helt övertaga ovannämnda arbeten beträffande sekundär- och tertiärstationer, utom när det gäller nya sekundärstationer, för vilka måste anordnas särskild arbetsledning, oftast direkt under kraftverksbyråns anläggningsavdelning. Förenämnda övermontörer blevo därför, med ett undantag, efter hand utbytta mot extra linjemästare i 12 lönegraden, vilka endast skulle ha befattning med linjearbeten av ovan angivna slag.

Med hänsyn bland annat till den därefter på vissa håll inträdda kraftiga tillväxten av ledningsnätens omfattning blevo vid ingången av år 1936 de dugligaste bland dessa linjemästare, företrädesvis vid vissa större distrikt och vid Trollhätte kraftverks centrala linjeavdelning, beforderade till ordinarie reparationsmästare i 14 lönegraden. För mindre distrikt eller där, såsom vid Trollhätte kraftverk, distriktens arbetsbörda avlastas genom en central linjeavdelning för större arbeten, är däremot enligt styrelsens åsikt linjemästarens placering i 12 lönegraden lämpligt avvägd.

Vid statens vattenfallsverk finnes emellertid icke någon ordinarie linjemästarebefattning. Styrelsen vill därför föreslå, att vid nämnda verk inrättas ordinarie befattningar såsom linjemästare både i 12 och 14 lönegraderna; de sistnämnda för de ordinarie reparationsmästare, vilka syssla med linjearbeten, avseende såväl ny- och ombyggnader som underhåll.

I sin till tjänsteförteckningssakkunniga överlämnade skrivelse har styrelsen änyo framfört ifrågavarande förslag.

Tjänsteförteckningssakkunniga framhålla, att vad vattenfallsstyrelsen sålunda och vid överläggningar med de sakkunniga anförut synes innefatta bärande motiv för att särskilda befattningar, avsedda för de arbetsuppgifter, sty-

relsen angivit, inrymmas i tjänsteförteckningen. Liksom styrelsen finna de sakkunniga lämpligt, att för ändamålet avses två lönelägen, nämligen 12 och 14 lönegraderna, därvid den högre löneställningen givetvis bör ifrågakomma allenast för de mest krävande befattningarna. De sakkunniga tillstyrka alltså, att befattningen linjemästare införes i 12 och 14 lönegraderna.

Av det anförda framgår, att den i 14 lönegraden befintliga reparationsmästartiteln utnyttjats bland annat för befattningshavare, som vid bifall till de sakkunnigas förslag komma att benämnas linjemästare. Antalet reparationsmästare utgör därefter, enligt vad vattenfallsstyrelsen upplyst, allenast två, framdeles möjligen ökat till tre.

De sakkunniga förorda, att sistnämnda reparationsmästare sammanföras med de nuvarande verkstadsmästarna i 14 lönegraden under den gemensamma benämningen verkmästare.

I sitt utlåtande den 28 februari 1939 har *vattenfallsstyrelsen* icke framställt någon erinran mot de sakkunnigas förslag. I utlåtande den 14 januari 1942 anför styrelsen följande.

Vid statens vattenfallsverk finnas numera extra ordinarie verkmästare jämväl i 12 lönegraden. I vissa fall torde sådan befattning komma att innehavas under avsevärt lång tid, eventuellt såsom slutbefattning, varför innehavare av dylik befattning bör beredas möjlighet att erhålla ordinarie anställning.

Beträffande motsvarande högre mästarbefattningar i lönegraden A 14 är att märka, att linjemästare och verkmästare vid telegrafverket samt ledningsmästare, verkmästare och överbanmästare vid statens järnvägar placerats lägst i lönegraden A 15 samt i vissa fall i lönegraderna A 16 och A 17. Placeringen av ifrågavarande mästare vid statens vattenfallsverk i lönegraden A 14 innebär enligt styrelsens mening en undervärdering av dem i förhållande till ovannämnda mästare vid telegrafverket och statens järnvägar. På vattenfallsverkets mästare i sistnämnda lönegrad måste ställas stora krav i fråga om teknisk kunnighet och förmåga såsom arbetsledare. Erfarenheten under de senare åren har även visat, att en förbättrad löneställning för dessa mästare är ur rekryteringssynpunkt synnerligen behöfvlig med hänsyn till de löner, som inom den privata verksamheten betalas till dugande mästare.

Under åberopande av det anförda hemställer vattenfallsstyrelsen, att befattning såsom verkmästare införes jämväl i lönegraden A 12 samt att befattningarna såsom byggmästare, linjemästare och verkmästare i lönegraden A 14 uppflyttas till lönegraden A 15.

Kommunikationsverkens lönenämnd har icke haft något att erinra mot de sakkunnigas förslag.

*Departements-
chefen.*

I enlighet med de sakkunnigas förslag tillstyrker jag, att befattningen linjemästare införes i 12 och 14 lönegraderna samt att benämningarna reparationsmästare och verkstadsmästare i 14 lönegraden utbytas mot verkmästare.

Enligt vad vattenfallsstyrelsen upplyst finnas numera extra ordinarie verkmästare i 12 lönegraden. Då, såvitt jag kunnat bedöma, samma skäl, som

motivera införandet av ordinarie linjemästarebefattningar, kunna åberopas till stöd för styrelsens förslag om införande av ordinarie verkmästarebefattningar i 12 lönegraden, anser jag mig böra tillstyrka styrelsens förslag här-om. Däremot har jag icke funnit anledning tillstyrka vattenfallsstyrelsens förslag om uppflyttning av de i 14 lönegraden befintliga eller föreslagna befattningarna byggmästare, linjemästare och verkmästare till 15 lönegraden.

Införande av förste maskinist i A 12. Såsom skiftgående personal å kraftstationerna tjänstgöra för närvarande stationsmästare (15 lönegraden), maskinmästare (15 lönegraden), förste maskinister (14 lönegraden) och maskinister (10 och 8 lönegraderna). Dessutom finnes icke-ordinarie personal.

Vid tjänstgöring i ställverk åligger det skiftgående stationsmästare, förste maskinist och ensam tjänstgörande maskinist att genom ständigt iakttagande av instrument och indikatorer i kontrollrummet följa driftens gång samt efter uppgjord plan dels reglera spänning, periodtal, belastningsfördelning på olika maskinaggregat, vattenstånd vid regleringsdamm m. m., dels ock verkställa eller beordra kopplingar och manövrer i kraftstationen och på det till densamma hörande primärnätet, att (i Västerås) tillse att tillräcklig effekt erhålles från ångpanneanläggningen, att på bestämda tider avläsa statistikmätare m. fl. instrument och med eventuellt erforderliga omräkningar införa mätresultaten i rapporter, att verkställa eller övervaka inspektionsronder genom ställverket och rapportera upptäckta brister samt själv utföra eller beordra därvid erforderliga omkopplingar ävensom att vid driftstörningar på egen hand vidtaga eller beordra omedelbart erforderliga driftåtgärder samt rapportera läget till driftbefälet.

Vid tjänstgöring i maskinsal åligger det skiftgående maskinmästare, förste maskinist och ensam tjänstgörande maskinist att starta och stoppa maskinaggregaten (i Trollhättan, Porjus och Älvkarleby enligt order från kontrollrummet i ställverket), att genom iakttagande av kontrollinstrument för temperatur, vatten- och oljecirkulation m. m. genom okulärbesiktning samt genom ljud- och känselörmöjigheter följa maskinaggregatens gång och kontrollera, att allt förlöper normalt, samt verkställa erforderliga manövrer till förekommande av driftstörningar, att verkställa regelbunden smörjning, rengöring av vatten- och oljesilar, tillsyn av turbinregulatorer, pumpar m. fl. hjälpmaskiner samt att vid fel på de maskinella anordningarna på egen hand vidtaga eller beordra omedelbart erforderliga driftåtgärder samt rapportera läget till driftbefälet.

Genom beslut av 1935 års riksdag inrättades maskinistbefattning, som därför endast förekommit i 8 lönegraden, även i 10 lönegraden. I samband med behandlingen av denna fråga framhöll *kommunikationsverkens lönenämnd* i utlåtande den 24 januari 1935 önskvärdheten av att en undersökning genom vattenfallsstyrelsens försorg komme till stånd angående den lämpliga lönegradsplaceringen för verkets förste maskinister (14 lönegraden). På grund av lönenämndens vid ett besök i Trollhättan gjorda iakttagelser ansåg

sig nämnden böra ifrågasätta, huruvida icke ifrågavarande befattning kunde nedflyttas till 12 lönegraden. Något bestämt uttalande ansåg sig nämnden emellertid icke då kunna göra.

I sin till tjänsteförteckningssakkunniga överlämnade skrivelse har *vattenfallsstyrelsen* upptagit frågan om införande av befattningen såsom förste maskinist i 12 lönegraden samt därvid anfört följande.

För skifttjänstgöringen i kraftstationerna användas i allmänhet dels förste maskinister i 14 lönegraden, dels ock maskinister i 8 och 10 lönegraderna. Tjänstgöringsförhållandena för viss dylik personal ha emellertid numera utvecklat sig sålunda, att det å vissa tjänsteställen, där nu förste maskinister förekomma, kan på grund av förenklad drift vara tillräckligt med befattningshavare i något lägre tjänsteställning, under det att å vissa andra tjänsteställen de därvarande maskinisterna i 10 lönegraden fått en så krävande tjänstgöring, att en något högre tjänsteställning för dem är motiverad.

Styrelsen anser det därför föreligga behov av befattning såsom förste maskinist även i 12 lönegraden. Fördelningen av förste maskinisttjänsterna bör enligt styrelsens mening tills vidare ske på följande sätt.

Förste maskinistbefattning i 14 lönegraden bör avses för skiftgående förste män i Älvkarleby kraftstations ställverk, Västerås kraftstations ställverk och ånganläggning, Stadsforsens och Norrfors kraftstationer samt Porjus kraftstations ställverk och maskinsal. Vid samtliga dessa tjänsteställen, utom den ännu icke färdiga kraftstationen vid Stadsforsen, finnas nu förste maskinister i denna lönegrad.

Förste maskinistbefattning i 12 lönegraden bör avses för skiftgående förste män i Lilla Edets kraftstation (nu 14 lönegraden), Malfors kraftstation (nu 10 lönegraden) och Älvkarleby kraftstations maskinsal (nu 14 lönegraden), för andre män (närmast under skiftgående maskinmästare) i Trollhätte kraftstations maskinsal (nu 14 lönegraden) samt för andre män (närmast under skiftgående stationsmästare) i Trollhätte kraftstations ställverk (nu 10 lönegraden).

Där skiftgående andre män i övrigt förekomma vid kraftstationer, böra de liksom nu vara maskinister i högst 10 lönegraden. I Trollhätte kraftstations maskinsal finnas dessutom maskinister i 10 lönegraden såsom tredje män.

De förste maskinister i 14 lönegraden, som genom ovan föreslagna förändringar bliva övertaliga, böra överföras till övergångsstat men fortfarande tjänstgöra å sina hittillsvarande tjänsteställen.

Tjänsteförteckningssakkunniga ha i anslutning till ovan återgivna uttalande av kommunikationsverkens lönenämnd funnit, att behov av en mellangrad mellan de nuvarande maskinisterna i 10 lönegraden och förste maskinisterna i 14 lönegraden förefinnes och ha icke haft något att erinra mot att befattningen förste maskinist upptages även i 12 lönegraden. Beträffande den nya befattningens utnyttjande ha de sakkunniga särskilt understrukt, att den, på sätt styrelsen uttalat, jämväl bör avses för nedflyttning av vissa för närvarande till 14 lönegraden hänförda förste maskinistbefattningar, vilka med hänsyn till göromålens beskaffenhet få anses för högt placerade.

Representanten för statens vattenfallsverks tjänstemannaförbund har anfört följande.

I vattenfallsstyrelsens motivering för införande av en befattning såsom förste maskinist i 12 lönegraden har bland annat anförts, att personalen vid

Malfors kraftstation, på grund av arbetsuppgifterna därstädes, borde hänföras till högre tjänst än nuvarande 10 lönegraden. Till detta vill jag erinra om att samma förhållande synes råda beträffande kraftstationerna vid Vargön och Motala, där tjänstgörande maskinisten ensam får utföra allt det rätt omfattande och ansvarsfulla arbete, som åligger dem. Vidare har vattenfallsstyrelsen uttalat, att maskinisterna i Älvkarleby kraftverks maskinsal borde placeras i 12 lönegraden i stället för nuvarande 14 lönegraden. Härtill måste påpekas, att med de reduceringar i personalens antal, som undan för undan gjorts på denna plats, en ytterligare sänkning av tjänsterna framstår som synnerligen obefogad. De sakkunnigas uttalande att den nya tjänsten bör utnyttjas jämväl för nedflyttning av vissa tjänster, torde endast få tillämpas efter omsorgsfull prövning.

Vid ärendets remissbehandling har *kommunikationsverkens lönenämnd* icke haft något att erinra mot vattenfallsstyrelsens ifrågavarande av tjänsteförteckningssakkunniga tillstyrkta förslag.

Även jag anser mig böra förorda, att befattningen förste maskinist införes i 12 lönegraden. Liksom vattenfallsstyrelsen och tjänsteförteckningssakkunniga är jag av den uppfattningen, att den nya tjänstegraden bör tagas i anspråk såväl genom uppflyttning av befattningar såsom maskinist i 10 lönegraden som genom nedflyttning av förste maskinistbefattningar i 14 lönegraden. Vad representanten för statens vattenfallsverks tjänstemannaförbund i anslutning härtill anfört rörande lönegradsplaceringen vid vissa tjänsteställen bör bliva föremål för Kungl. Maj:ts bedömande vid den slutliga prövningen av antalet befattningar i den nya tjänstegraden.

*Departements-
chefen.*

Uteslutning av muddermästare i A 10. Tjänsteförteckningssakkunniga ha tillstyrkt av vattenfallsstyrelsen framställt förslag, att befattningen muddermästare i 10 lönegraden måtte uteslutas ur tjänsteförteckningen. Styrelsen har upplyst, att allenast en dylik befattningshavare finnes samt att denne numera icke har full sysselsättning med muddringsarbeten och mudderverkets skötsel. Befattningen bör därför uppföras å övergångsstat.

Representanten för statens vattenfallsverks tjänstemannaförbund har funnit förslaget omotiverat, då styrelsen med all sannolikhet under all framtid måste utföra muddrings- och upprensningsarbeten för farleders upprätthållande, framförallt i Göta älv.

För min del finner jag icke anledning frångå vattenfallsstyrelsens av tjänsteförteckningssakkunniga tillstyrkta förslag, vilket vid ärendets remissbehandling lämnats utan erinran av kommunikationsverkens lönenämnd. Jag tillstyrker därför, att befattningen muddermästare i 10 lönegraden uteslutes ur tjänsteförteckningen.

Införande av reparatör samt uteslutning av montör i A 8. I anslutning till vad jag anfört vid behandlingen av motsvarande spörsmål beträffande telegrafverket, tillstyrker jag, att befattningen reparatör införes i 8 lönegraden samt att befattningen montör uteslutes ur samma lönegrad.

Fråga om införande av bilförare i A 7. Under hänvisning till vad jag anfört vid behandlingen av motsvarande spörsmål beträffande postverket, anser jag mig böra avstyrka tjänsteförteckningssakkunnigas förslag om införande av befattningen bilförare i 7 lönegraden.

Införande av trafikbiträde i A 6. Vid statens vattenfallsverk finnes i 5 lönegraden upptagen en befattning under benämningen vakt. Under denna benämning inrymmas slussvakter, brovakter och kanalvakter.

I skrivelse den 14 november 1938 till de sakkunniga har *statens vattenfallsverks tjänstemannaförbund* hemställt, att de vakter, som fullgöra passningen vid slussar och broar, måtte under benämningen maskinskötare eller manövermän uppflyttas i högre lönegrad. Förbundet anför därvid bland annat följande.

Ifrågavarande befattningshavares löneplacering har icke skett med beaktande av att kanalverkens slussar och broar genom ombyggnader utvidgats och elektrifierats. Därest hänsyn tages härtill böra befattningshavarna rätteligen uppflyttas minst två lönegrader. Det bör vidare beaktas, att befattningshavarna tjänstgöra jämväl nattetid samt sön- och helgdagar.

Under den tid, då seglationen är inställd, utföra ifrågavarande befattningshavare mycket självständigt reparationsarbete, såsom lyftning och justering av slussportar och luckor, renovering av luck-, port- och bromaskiner, snickeriarbeten, murnings- och betongarbeten, elektriska reparationer m. m.

Erinras må vidare att befordringsmöjligheterna vid kanalverken äro små samt att följaktligen största delen av vaktpersonalen pensioneras i denna tjänst.

Med anledning av tjänstemannaförbundets framställning har *vattenfallsstyrelsen* förklarat sig icke vilja motsätta sig införandet av en befattning i 6 lönegraden för de slussvakter, som utföra mera maktpåliggande arbete. Någon uppflyttning av brovakter anser styrelsen med hänsyn till det relativt enkla arbete, som åvilar dessa befattningshavare, icke påkallad. Den nya befattningen bör enligt styrelsen benämnas trafikbiträde. Till frågan, i vilken utsträckning uppflyttning av slussvakter till trafikbiträden bör ske, kan styrelsen icke utan mera ingående utredning taga ställning.

Med hänsyn till vad vattenfallsstyrelsen anfört ha ej heller *tjänsteförteckningssakkunniga* velat motsätta sig införandet av en befattning i 6 lönegraden för de slussvakter, vilkas arbetsuppgifter äro av mera maktpåliggande art. Liksom styrelsen anse de sakkunniga, att den nya befattningen bör benämnas trafikbiträde.

Representanten för statens vattenfallsverks tjänstemannaförbund har framhållit, att titeln manöverman, med hänsyn till den ganska självständiga ställning, som exempelvis slussvakter intaga, torde bättre överensstämma med vederbörandes arbetsuppgift. Vattenfallsstyrelsens uttalande angående brovaktens enkla arbete ger säkerligen icke uttryck åt verkligheten, särskilt där broar förefinnas i eller i omedelbar närhet av städer och större samhällen. För dessa befattningshavare bör även möjlighet till uppflyttning komma i fråga. Statens vattenfallsverks tjänstemannaförbunds uttalande om placering minst två lönegrader högre torde även ha fog för sig.

Kommunikationsverkens lönenämnd har icke haft något att erinra mot de sakkunnigas förslag.

Vad tjänsteförteckningssakkunniga i förevarande sammanhang föreslagit anser jag mig böra förorda. Däremot finner jag mig icke kunna tillstyrka det mera omfattande förslag, som framställts av representanten för statens vattenfallsverks tjänstemannaförbund. *Departements-
chefen.*

Övriga förslag. Beträffande tjänsteförteckningsrevisionen har *vattenfallsstyrelsen*, utöver förut omförmälda förslag, yrkat uppflyttning av distriktsingenjör från lönegraden A 27 till lönegraden A 28 och förste kassör från lönegraden A 21 till huvudkassör i lönegraden A 22 samt införande av ritare i lönegraden A 12, kanallots i lönegraden A 10 och maskinbiträde i lönegraden A 6.

Därjämte har styrelsen i sin framställning rörande antalet befattningar från och med den 1 juli 1942, utöver förut behandlade förslag, hemställt om inrättande av en sekreterarbefattning i lönegraden A 24 å försvarskontoret och två ingenjörsbefattningar i lönegraden A 22 å vattenbyggnadstekniska byrån.

Allmänna lönenämnden har avstyrkt förslaget om en ny sekreterarbefattning. Förslaget om de två nya ingenjörsbefattningarna har däremot icke givit lönenämnden anledning till särskilt uttalande.

Vad vattenfallsstyrelsen sålunda föreslagit föranleder icke annat uttalande från min sida, än att jag för närvarande icke är beredd att tillstyrka styrelsens ifrågavarande förslag. *Departements-
chefen.*

Sammanfattning. Vid bifall till vad jag i det föregående förordat skulle beträffande *personalförteckningen* vidtagas följande ändringar, nämligen ökning av antalet driftchefsbeftattningar (A 28) från 3 till 4, minskning av antalet förste driftsingenjörsbefattningar (A 27) från 4 till 3, ökning av antalet förste byråingenjörsbefattningar (A 27) från 11 till 12, ökning av antalet driftsingenjörsbefattningar (A 26) från 1 till 3, ökning av antalet ingenjörsbefattningar i lönegraden A 24 från 3 till 5, införande av 1 befattning såsom lantmätare i samma lönegrad, minskning av antalet ingenjörsbefattningar i lönegraden A 22 från 4 till 2, införande av 1 befattning såsom kanalinspektör i samma lönegrad, utbyte av kanalinspektör av klass 1 i lönegraden A 21 mot kanalinspektör och minskning av antalet från 2 till 1, minskning av antalet förste kassörsbefattningar (A 21) från 2 till 1 samt ökning av antalet kontrollörsbefattningar (A 21) från 6 till 7.

Beträffande *tjänsteförteckningen* skulle, förutom de ändringar som följa av vad jag nyss anfört i fråga om personalförteckningen, vidtagas följande förändringar, nämligen i

lönegraden A 18: införande av driftverkmästare och förste bokhållare samt utbyte av kanalinspektör av klass 2 mot kanalinspektör,

- lönegraden A 17*: införande av ingenjör,
lönegraden A 16: införande av stationsmästare,
lönegraden A 14: införande av linjemästare samt utbyte av reparationsmästare och verkstadsmästare mot verkmästare,
lönegraden A 12: införande av förste maskinist, linjemästare och verkmästare,
lönegraden A 10: uteslutning av muddermästare (eventuellt anteckning om att befattningen endast förekommer å övergångsstat),
lönegraden A 8: införande av reparatör och uteslutning av montör,
lönegraden A 6: införande av trafikbiträde.

Hemställan.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- 1:o) godkänna följande personalförteckningar, att gälla tillsviðare från och med den 1 juli 1942:

Personalförteckning för postverket.

Befattning	Tjänstemän & ordinarie stat.	Lönegrad
1 generaldirektör och chef	.....	C 13
1 postsparbankschef	.....	C 7
4 byråchefer	.....	A 30
7 postdirektörer	.....	A 29
1 byrådirektör	.....	A 28
1 byrådirektör och ombudsman	.....	A 28
1 förste byråingenjör	.....	A 27
1 förste intendent	.....	A 27
1 kontorschef	.....	A 27
1 förste aktuarie	.....	A 26
1 intendent	.....	A 26
1 kamrer	.....	A 26
6 sekreterare	.....	A 26
3 överpostmästare	.....	A 26
22 postmästare av klass 1 A	.....	A 25
1 förste revisor	.....	A 24
1 intendent	.....	A 24
38 postmästare av klass 1 B	.....	A 24
6 sekreterare	.....	A 24
9 överkontrollörer	.....	A 24
15 förste kontrollörer	.....	A 22
56 postmästare av klass 2	.....	A 22

Befattning	Lönegrad
5 aktuarier	A 21
12 notarier	A 21
6 revisorer	A 21
2 revisorer och bokhållare	A 21;

Personalförteckning för telegrafverket.

Befattning	Tjänstemän & ordinarie stat.	Lönegrad
1 generaldirektör och chef		C 15
1 överdirektör		C 10
1 överingenjör		C 10
6 distriktschefer		C 8
1 verkstadsdirektör		C 8
1 överingenjör		C 7
1 verkstadsöveringenjör		C 5
3 byråchefer		A 30
1 telefondirektör		A 30
2 telegrafdirektörer		A 30
6 byrådirektörer		A 28
2 överinspektörer		A 28
8 förste byråingenjörer		A 27
2 förste sekreterare		A 27
17 förste sektioningenjörer		A 27
1 förste verkstadsingenjör		A 27
13 byråingenjörer		A 26
6 distriktsingenjörer		A 26
1 förste revisor		A 26
1 kameralintendent		A 26
8 linjeingenjörer		A 26
5 radioingenjörer		A 26
2 sekreterare		A 26
10 sektioningenjörer		A 26
12 telegrafkommissarier av klass 1 A		A 26
9 trafikinspektörer		A 26
1 verkstadsingenjör		A 26
1 förrådkamrer		A 24
1 kontorschef		A 24
15 sekreterare		A 24
24 telegrafkommissarier av klass 1 B		A 24
5 överkontrollörer		A 24
9 ingenjörer		A 22
14 förste kontrollörer		A 22
3 radiokommissarier		A 22

Kungl. Maj:ts proposition nr 194.

	Befattning	Lönegrad
12 /	20 telegrafkommissarier av klass 2	A 22
02 /	3 aktuarier	A 21
12 /	6 förrådsförvaltare	A 21
12 /	1 huvudkassör	A 21
	6 notarier	A 21
	5 revisorer	A 21;

Personalförteckning för statens vattenfallsverk.

	Befattning	Lönegrad
	Tjänstemän & ordinarie stat.	
01 /	1 generaldirektör	C 16
8 /	1 överdirektör och souschef	C 13
2 /	2 kraftverksdirektörer	C 11
3 /	2 överingenjörer	C 10
6 /	3 kraftverksdirektörer	C 9
07 /	1 driftdirektör	C 7
07 /	1 förrådsdirektör	C 5
08 /	1 kanaldirektör	C 5
20 /	3 byråchefer	A 30
22 /	1 förste byrådirektör	A 30
22 /	1 byrådirektör	A 28
22 /	4 driftchefer	A 28
22 /	4 direktörsassistenter vid kraftverk	A 27
20 /	7 distriktsingenjörer	A 27
02 /	12 förste byråingenjörer	A 27
02 /	3 förste driftsingenjörer	A 27
02 /	2 förste sekreterare	A 27
02 /	1 jägmästare	A 27
02 /	12 byråingenjörer	A 26
02 /	1 direktörsassistent vid kanalverk	A 26
02 /	3 driftsingenjörer	A 26
02 /	3 sekreterare	A 26
02 /	1 förste revisor	A 24
02 /	5 ingenjörer	A 24
02 /	1 kamrer	A 24
12 /	1 lantmätare	A 24
12 /	2 sekreterare	A 24
12 /	1 förste kontrollör	A 22
12 /	2 ingenjörer	A 22
12 /	1 kanalinspektör	A 22
02 /	1 förrådsförvaltare	A 21
02 /	1 förste kassör	A 21
02 /	1 kanalinspektör	A 21

Befattning	Lönegrad
7 kontrollörer	A 21
4 notarier	A 21
1 revisor	A 21;

Anm. En befattning såsom kraftverksdirektör i lönegraden C 9 skall in-
dragas vid inträffande ledighet å befattningen såsom kraftverksdirektör vid
kraftverket i Västerås. I avvaktan härå skall en driftchefsbefattning hållas
vakant.

2:o) medgiva, att för verkmästaren E. V. Nyberg må från
och med den 1 juli 1942 å övergångsstat för postverket upp-
föras en verkmästarbefattning i lönegraden A 18;

3:o) förklara, att befattningen såsom verkstadsöveringen-
jör i lönegraden C 5 vid telegrafverket skall tillsättas medelst
förordnande på viss tid;

4:o) medgiva, att i tjänsteförteckningen må vidtagas av
mig i det föregående förordade förändringar;

5:o) bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överens-
stämmelse med vad jag i det föregående förordat meddela
de bestämmelser, som erfordras på grund av tjänsteförteck-
ningsrevisionen, samt de övergångsbestämmelser i övrigt,
som vid genomförandet av förberörda förslag må erfordras.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda
hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-
Regenten lämna bifall och förordnar, att proposition av
den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlä-
tas till riksdagen.

Ur protokollet:

C.-A. v. Schéele.